

JESUKRISTU KAY ALLPAPI KAWSASHKANTA

SAN LUKAS

KILLKARKAN

1 ¹⁻³Munanayni Teofilo, ñuka Lukas kayta killkaykayki allita yachanaykipa Jesus tukuy rurashkankunata yachachikushkankunatapish. Aypa runakuna Jesus kallarinanmantapacha rurashkankunata kawarkansapa. Paykunaka ñukaykunata allita yachachiwarkansapa. Chaymanta paykuna Jesus rurashkankunata allita yachachikushpa killkarkansapa. Chashna yachachikupinkuna kanpish uyarishkanki. Ñawpa-mantapacha ñukapish Jesus tukuy rurashkankunata allita yachanayashpa chay kawashka runakunata tapushkani. Paykuna willawaptinkuna allita killkashkani. ⁴Kunanka kay killkaduy-nita kachaykayki kanpish allita yachanaykipa chay runakuna kuskata yachachishushkankuna deveras kananta.

Suk angel saserdote Sakariyasta willarkan wambran nasinanta.

⁵Ñawpa tiempu Judea partipi sinchi kamachikuk *Herodes kamachikuykaptin suk *saserdote tiyarkan. Paypa shutin karkan Sakariyas. Sakariyaspa ayllunpa shutin karkan Abiyas. Warmin karkan Isabel. Isabelka ñawpa tiempu saserdote Aronmanta mirashkan ayllun karkan. ⁶Sakariyaska warmintin Tata

Diosta allita kasushpankuna kawsaksapa. Chayrayku mana ni pi paykunata chatayta atiparkansapachu. ⁷Paykunaka mana niman suk wambrayukchu karkansapa. Isabelka mana ni suk kuti wawayarkanchu. Paykunaka mana ni suk wambrayukna viejuyarkansapa.

⁸Tata Diospa manllayba wasinpi saserdotelekuna sukmananta sukmananta akllanakushpa suk semanata trabajaksapa. Chaypina suk diya Sakariyaska ayllunkunawan tantalla rirkansapa *Tata Diospa wasinpi trabajak. ⁹Chay saserdotelekunapura akllanakuksapa yachanankunapa ima laya trabajutami rurankasapa nishpa. Chashna akllanakushpankuna Sakariyasta akllarkansapa ashwan ukuman Tata Diospa wasinpi yaykunapa. Akllarkansapa taksha *altarpi mishkillla asnak wikita rupachinanpa. ¹⁰Sakariyas wikita rupachiykaptin Tata Diospa wasin pampapi aypa runakuna oraykarkansapa. ¹¹Chaypina Sakariyaspi rikurirkan Tata Diospa *angelnin. Chay angelka shayarirkan altarpa alli ladunpi. ¹²Payta kawashpana Sakariyaska almirashpa sukaman manchakurkan. ¹³Chashna manchakup-tin angelka willarkan:

—Sakariyas, ama manchakuychu. Kanka sukaman Tata Diosta mañash-

kanki suk wambraykita kushunanpa. Chashna mañaptiki Tata Dioska ñami uyarishushkana. Warmiki Isabelka ullku wambratami wawayanka. Paypa shutinka Juanmi kanka. ¹⁴Wambrayki nasiptin sukamanmi kushikunki. Aypa runakunapish kawashpankuna kushikunkasapa. ¹⁵Wambraykika alli yachaysapami kanka. Manarapish nasiptin Tata Diospa Espiritun paypi kawsanka. Niman suk kuti payka nima vinuta nima traguta upyankachu.

¹⁶Wambraykika wiñashpana aypa *israelmasinkunata yanapankasapa mana kasushkankunamanta Tata Diosta allita kasushpana kawsanankunapa.

¹⁷Tata Dios sukaman yanapaptin wambraykika ñawpa alli yachachikuk Eliyashhina sukaman yachaysapa runa kanka. Tata Diosta mana kasuk runakunata kuskata yachachinkasapa payta kasushpa kawsanankunapa. Tatakunata yachachinkasapa wambrankunawan mana kuyanakushkankunamanta allita kuyanakushpa kawsanankunapa. Manarapish Tata Dios kachamushkan wambran yachachikuptinra wambraykika runakunata yachachinkasapa pay chayamuptin allita chaskinankunapa.

¹⁸Chashna willaptin Sakariyaska angelta willarkan:

—Ñukaka warminiwan viejuna kanisapa. ¿Imashnati allita yachayman wambrayuk kanaynikunata?

¹⁹Chashna Sakariyas tapuptin angelka willarkan:

—Ñukami kani Tata Diospa sirviknin Gabriel. Payka kachamuwashka kanta willanaynipa wambrayki tiyananta.

²⁰Mana kreyiwashkaykirayku kunanmantapacha wambrayki nasinan diyakaman mana rimakuy atipak kiparinki.

²¹Chashna angel parlachiykaptin aypa runakuna Sakariyas llukshimunanta

shuyaykarkansapa. Paykunaka tapuna-kurkansapa:

—¿Imapati sukamanka unayan?

²²Chaypina Sakariyaska llukshimurkan mana rimakuy atipakna. Chayrayku makinwan umanwan chay runakunata entiendichirkansapa angelwan parlashkanta.

Chaymanta Sakariyaska mana rimakuy atipak karkan chay wambran nasinan diyakaman. ²³Payka Tata Diospa wasinpi trabajunta paktachishpa wasinman kutirkan. ²⁴Wasinman kutishkanwasha warmin Isabelka okupadana kiparirkan. Chashna okupada kashpa pichka killata wasinmanta mana nima llukshirkannachu. Wasinpi kiparishpa yuyanakurkan:

²⁵—Tata Diosmi yanapawashka wawayanaynipa ama runakuna pinkachiwanankunapa mana wawayuk kaptini.

Angel Gabriel suk shipash Mariyata willarkan Jesus nasinanta.

²⁶⁻²⁷Galilea partipi Nasaret llaktapi tiyarkan suk sensilla shipash. Shutin karkan Mariya. Payka suk runa Josewan kasarananpa mañadu karkan. Joseka karkan ñawpa kamachikuk Davidmanta mirashkan runa. Chaypina Isabel sokta killa okupada kaptin Tata Dioska kacharkan angel Gabrielta chay shipash Mariyawan parlak. ²⁸Chay angelka Mariyapi rikurishpa willarkan:

—Tata Diospa shutinpi rimachiyki. Tata Diosmi sukaman kuyashushpayki yanapashunki.

²⁹Chashna angel willaptin Mariyaka sukaman manchakurkan. Shunkunpi yuyaykushpa rimarkan: “¿Imapati kay angelka chashna willawan?”

³⁰Chaypina angelka willarkan:

—Mariya, ama manchakuychu. Tata Dios kuyashushpa aklashushka.

³¹Kunanmantapacha okupada kiparinki. Suk ullku wambrata wawayanki. Chay wawaykita shutiyachinki Jesus. ³²Payka alli yachaysapa runami kanka. Runakuna payta riksinkasapa tukuy laya atipak Tata Diospa wambran kananta. Tata Dios paytaka churanka sinchi kamachikuk kananpa. Iden ñawpa tiempu awiluyki Davidshina sukaman allita kamachikunka. ³³Payka israelmasinkunata mana tukuyniyukta kamachinka.

³⁴Chashna angel willaptin Mariyaka willarkan:

—¿Imashnatiya wawayasha manara nima ullkuwan tantanakushpaynira?

³⁵Chashna Mariya tapuptin angelka willarkan:

—Tata Diospa Espiritunmi tukuy laya atipak kashpa puyushina kuskalla kanman urayamunka. Chashnamanta okupada kiparinki. Chayrayku wawaykika Tata Diospa kachamushkan wambran kanka. Payka Tata Diospa munananllata ruranka. ³⁶Chaymanta ayluyki Isabelpish sokta killa okupadana. Payka mana nima wawayukchu kashka. Kunan viejana kaykashpapish ullku wambratami wawayanka. ³⁷Tata Dios tukuy layatami atipan rurayta.

³⁸Chashna angel willaptin Mariyaka willarkan:

—Ñuka Tata Dios willawananta tukuyta almitikuni. Tukuy willawash-kaykitashina ñukapi payka rurachun.

Chashna Mariya almitiptin angelka sakirkan.

Mariya ayllun Isabelta rirkan pasyak.

³⁹Chay angel sakishkanwasha Mariyaka utkakushpa rirkan chay ayllun Isabelta pasyak. Isabelka kusan Sakariyaswan kawsarkan suk llaktapi

chay Judea partipi urkukunapa chawpinpi. ⁴⁰Sakariyaspa wasinpi chayashpa Mariyaka Isabeltaka rimachirkan. ⁴¹Chashna Mariya rimachiptinna Isabelpa wawanka wiksan ukupi kaykashpa kushikuynin-wan sukaman kuyurkan. Chashna oras Tata Diospa Espiritun Isabelta sukaman kushichirkan. ⁴²Chaypina Isabelka Mariyataka sinchita rimashpa willarkan: —Tata Dioska tukuy warmikuna-manta kantami ashwan allita kushichi-shushka. Wawaykitapish sukaman allita kushichishka. ⁴³Kanka kamachiwak Señorninpa mamanmi kanki. Chayrayku ñuka mana igualmasikichu kani shamunaykipa pasyawak. ⁴⁴Rimachiwashkaykita uyariptinilla wawaynika kushikushpa wiksayni ukupi sukaman kuyushka. ⁴⁵Kanka tukuy Tata Dios willashushkanta allita kreyishpa almitishkanki. Chayrayku Tata Dioska sukaman kushichishunki.

⁴⁶Chashna Isabel willaptin Mariyaka willarkan:

Sukaman kushikushpa rimani Tata Dios tukuy laya atipak kananta.

⁴⁷⁻⁴⁹Tata Dios sukaman alli salvawak-nini kashpa ñukataka muna-washka tukuy willawashkanta almitiptini.

Chashna Tata Dios munawaptin sukaman kushikuni.

Tata Dios sukaman tukuy laya alli yachak kashpa ñukataka akllawashka paypa wambranta wawayanaynipa.

Chayrayku kunanmantapacha tukuy runakuna rimankasapa Tata Dios ñukata sukaman kushichiwashkanta.

Payka sukaman allimami.

⁵⁰Tukuy tiempu Tata Dios tukuy kuyak runakunata llakichishpa yanapansapa.

- ⁵¹ Tata Dios rikchak laya yachak kashpa sukaman almiranakunata rurashka.
Chaymanta tukuy kikinlla yuyana-kuk runakunapa yuyayninkunata waklichipushka.
- ⁵² Tata Dioska sinchi kamachikuk runakunata kamachikunankunamanta sampayachishkasapa.
Chaymanta alli modoyuk runakunata kushichishkasapa.
- ⁵³ Tata Dioska chay yarkashpa kawsak runakunata tukuy layapi yanapashkasapa.
Chaymanta tukuy laya tiyapuk runakunata mana nimayukta karkushkasapa.
- ⁵⁴ Payta sirvik israel runakunata sukaman yanapashkasapa.
Mana kunkashkachu llakichishpa yanapayta.
- ⁵⁵ Ñawpa tiempu Tata Dios awilunchi Abrahamta willarkan tukuy paypa mirakninkunata kuyashpa yanapanankunata.
- ⁵⁶ Chashna rimashpa Mariya Tata Diosta alabarkan. Chaypina kimsa killata Isabelwan kawsarkan.

**Isabel ullku wambrata
wawayarkan.**

- ⁵⁷ Chaymanta wawayanan tiempu paktaptin Isabelka ullku wambrata wawayarkan. ⁵⁸ Wawayashkanta yachashpankuna ayllunkuna llaktamasinkunawan rirkansapa kushikushpa wawanta kawak. Willarkansapa Tata Dios Isabelta kuyashpa sukaman yanapashkanta.
- ⁵⁹ Chaymanta chay wambra pusak diyayuk kaptin tantanakurkansapa pishkitunta señalapunankunapa. Chaypina tukuy ayllunkuna munarkansapa tatanpa shutin kananpa. ⁶⁰ Chaypina maman willarkansapa:

—Manami tatanpa shutinchu kanka. Shutinka Juan kanan tiyan.

⁶¹ Chashna Isabel willaptinkuna ayllunkunaka willarkansapa:

—¿Imapati Juan shutita munanki? Mana ni pi Juan shutiyuk aylluykichi tiyanchu.

⁶² Chaypina paykuna Sakariyasta makinkunawan tapurkansapa ima shutitami munan nishpa.

⁶³ Chashna tapuptionkuna suk tablata mañarkan wambranpa shutinta killkananpa. Chaypina killkakurkan: “Kay wambraynipa shutinka Juanmi.”

Chayta killkakuptin tukuy ayllunkunaka sukaman almirarkansapa. ⁶⁴ Sakariyas killkakushkanwashpa mana rimakuyta atipashkanmanta kashkan rimakurkan. Chaypina kushikuypuru Tata Diosta alabashpa willarkan:

—Kanka, Tata Dios, tukuy laya yachakmi kanki.

⁶⁵ Chashna Sakariyas rimakuptin uyarishpana tukuy llaktamasinkuna sukaman almirarkansapa. Paykuna tukuy chay urku llaktakunapi kawsak runakunata parlachirkansapa imashnami chay wambra nasishka nishpa.

⁶⁶ Chayta uyarik runakuna sukwan sukwan parlarkansapa:

—Tata Dioska chay wambrata sukaman kuyashpa almirana layata rurashpa yanapashka. Payka wiñashpaka rikchak laya yachakmi kanka.

**Sakariyas kushikuyninwan Tata
Diosta alabarkan.**

⁶⁷ Tata Diospa Espiritun yachachiptin chay wambrapa tatan Sakariyaska llaktamasinkunata willarkansapa:

⁶⁸ Israel runakuna kaptinchikuna Tata Diosninchika ñami shamushkana salvawananchikunapana.
Chashna shamuptinna akuychi alabaypachi.

- ⁶⁹ Tata Dios sirvik Davidmanta mirashkan runata kachamushka. Payka tukuy laya atipak salvawak-ninchi runami.
- ⁷⁰ Ñawpa tiempu alli yachachikuk runakuna yachachikurkansapa Tata Dios suk alli salvakuk runata kachamunanta.
- ⁷¹ Paykuna killkarkansapa chikniwak-ninchi runakunamanta salvawa-nachikunapa.
- ⁷² Chaymanta yachachirkansapa Tata Dios awilunchikunata kuyashpa yanapanankunata. Tata Dioska rurashkan paktuta mana kunkashpa ruranan tiyan.
- ⁷³ Tata Dios jurashpa Abramwan paktuta rurarkan.
- ⁷⁴ Chay paktuta rurashkanrayku chikniwakninchi runakunamanta salvawanchisapa. Chayrayku kushikushpa mana ni pita manchashpa Tata Diospa munananta rurashpa kawsashun-chisapa.
- ⁷⁵ Wañunanchi diyakaman Tata Diospa ñawpakninpi allillata rurashpa payllata kasushpa kawsashunchisapa.
- ⁷⁶ Chaymanta munanayni wambrayni, rikchak laya yachak Tata Dioska kanta kachashunki rimananta yachachikunaykipa. Manarapish Tata Dios kachamushkan runa shamuptin kanka allita yachachikunki runakuna payta chaskinankunapa.
- ⁷⁷ Israelmasinchikunata yachachinki Tata Dios uchankunata perdonashpa salvanankunata.
- ⁷⁸ Tata Diosninchi sukaman kuyawashpanchikuna kanta kachamushushka yachachikunay-kipa sielumanta chaylla wambranta kachamushkanta.

Payka yachachiwashpanchikuna inti llipyakshina lusichiwashunchi-sapa.

- ⁷⁹ Paymi lusichiwashpanchikuna mana alli rurashkanchikunata riksichi-washunchisapa.

Yachachiwashunchisapa amana yana likidu tutapishina purinan-chikunapa.

Yachachiwashunchisapa sukaman allita kushikushpa kawsananchi-kunapa.

Chayta Sakariyas kushikushpa rimarkan.

⁸⁰Chaymanta wambran Juan Tata Diosta allita riksishpa wiñarkan. Payka israelmasinkunata yachachinan diyakaman chunlla chakidu allpapi kawsarkan.

Mariya Jesusta wawayarkan.

(Mt 1.18-25)

2 ¹Chay tiempu *Sesar Augusto tukuy kamachikukkunamanta ashwan sinchi kamachikuk karkan. Payka kamachikurkan tukuy runakuna kikinkunapa llaktankunapi shutinkunata killkachinakunankunapa. Sesar Augusto yachanayarkan mashna runakunami tiyansapa nishpa. ²Chashna Sesar kallarinan kuti tukuy runakunata yupachiptin Siria partipi Sirenio kamachikuk runa karkan. ³Sesar Augustoka kamachikurkan tukuy runakuna kikinkunapa llaktankunaman rinankunapa shutinkunata killkachina-kuk. ⁴Chay pacha Joseka Galilea partipi Nasaret llaktapi kawsaykarkan. Paymi karkan ñawpa kamachikuk Davidmanta mirashkan runa. Chay ñawpa kamachi-kuk Davidka Judea partipi Belen llaktamanta karkan. Chayrayku Nasaret llaktamanta Joseka rirkan chay ñawpa awilun Davidpa Belen llaktanman. Chaypi rirkan shutinta killkachinakuk.

⁵Chay tiempu Joseka Mariyawan kasaranankunapa mañaduna karkan. Mariya okupada kashpa Josewan tantallana rirkan shutinkunata killkachi-nakunankunapa.

⁶⁻⁷Belen llaktapi chayashpankuna mana niman suk wasita tarirkansapachu chaypi chayanankunapa. Chashna mana nima wasita tarishpankuna ovejakuna wasinpi chayarkansapa. Chaypi kaptinkuna Mariyapa paktamurkan wawayanan tiempu. Wawayarkan piwi wawanta. Mariyaka wawantaka pintunankunawan wankushpa ovejakuna wasinpi sirichirkan.

**Angelkuna ovejakuna kuydak
runakunata Jesus nasishkanta
willarkansapa.**

⁸Belen llakta ladunpi Jesus nasinan tuta suk pastupi runakuna ovejankunata kuydaykarkansapa. ⁹Chay runakunapi Tata Diospa *angelnin raslla rikurimup-tin sukaman allimata llipyarkan. Chayta kawashpa ovejakuna kuydak runaku-naka sukaman manchakurkansapa.

¹⁰Paykunata angelka willarkansapa:

—Tata Diosmantami suk alli rimanata willaykichi. Kayta uyarishpa tukuy runakuna kushikunkichi. Chayrayku ama manchakuychichu. ¹¹Kunan tuta ñawpa kamachikuk Davidpa Belen llaktanpi salvashuknikichi ñami nasishkana. Payka Tata Dios kachamushkan sinchi kamachikukmi.

¹²Rillaychi chay wambrata riksik. Paytaka tarinkichimi pintunanwan wankuduta ovejakuna wasinpi siriduta.

¹³Chashna angel willaykaptin sielumanta aypa angelkuna rikurimurkansapa. Tukuy paykuna sukaman Tata Diosta kushichishpankuna willarkan-sapa:

¹⁴Altu sielupi kawsak Tata Diosta kuyashpa alabaypachi.

Tata Dios allpapi kawsak runaku-nata kuyansapa.

Chayrayku payka kushichishunki-chi.

¹⁵Chay angelkuna kantashkankunawa-sha sielumana kutirkansapa. Chaypina chay runakuna sukwana sukwana parlana-kurkansapa:

—Akuychina Belen llaktaman chay angel willawashkanchikunata kawak.

¹⁶Chay runakuna utkakushpa rishpan-kuna tarirkansapa chay wambrata oveja wasinpi sirichiduta Mariya Jose kuyday-kaptin. ¹⁷Chay runakuna wambrata kawashpankuna tukuy pita parlachir-kansapa angel willashkankunata.

¹⁸Chayta uyarishpankuna tukuy runakuna sukaman almirarkansapa.

¹⁹⁻²⁰Chaypina chay ovejakuna kuydak runakuna Tata Diosta sukaman kuyashpa alabarkansapa. Paykunaka sukaman almirarkansapa chay angel willashkankunatashina kawashpankuna. Kushikushpa chay ovejankuna kuydanankunaman kutirkansapa. Paykuna kutiptinkuna Mariya tukuy willashkankunata shunkullikushpa kuti kuti allita yuyaykurkan.

**Tata Diospa wasinman Josewan
Mariya Jesusta pusharkansapa.**

²¹Chaymanta chay wambra pusak diyayuk kaptinna pishkitun punta karapanta tipichipurkansapa señaladu kananpa. Chaypina shutiyachirkansapa Jesus shutin kananpa. Manarapish Mariya okupada kaptin chay angel willarkan wawanpa shutin Jesus kananpa.

²²Wambran nasishkan diyamanta chusku chunka diyata wasinmanta Mariyaka mana llukshirkanchu. Chay diyakuna paktaptinna ñawpa Moisespa killkadunpi willashkanta kasushpa allita armakurkan. Armakushkanwashpa

Mariyaka Josewan wambrata Jerusalenman pusharkansapa Tata Diosta kuk.

²³Tata Dios ñawpa killkadunpi rimarkan: “Tukuy piwi wambra ullku nasiptin ñukapami kanan tiyan.” Chayta Tata Dios rimashkanrayku Mariyaka Josewan chay wambrata pusharkansapa Tata Diosta kukna. ²⁴Chaymanta Tata Diospa killkadunpi riman mana ishkey rimarikuykunata apashpa ishkey urpaykunata apanankunapa Tata Diosta kuyashpa kunankunapa. Chayrayku Mariya Josewan wambra Jesusta pushashpa ishkey urpayta aparkansapa.

²⁵Chay pacha Jerusalenpi kawsarkan suk runa Simeon. Tata Diospa Espiritun yanapaptin payka alli rurak runa karkan. Tata Diosta sukaman kuyashpa kawsak. Payka *israelmasinkunapa salvakukninkuna runata sukaman shuyaykarkan.

²⁶Chayrayku Tata Diospa Espiritun Simeontaka willarkan: “Manara wañushpaykira Tata Diospa kachamushkan salvakuk runata kawanki.”

²⁷Mariyaka Josewan wambra Jesusta pusharkansapa *Tata Diospa wasinman. Chayman pusharkansapa Tata Diospa killkadunpi willashkankunata kasushpankuna. Chaypina Tata Diospa Espiritun Simeonta willarkan Tata Diospa wasinman rinanpa chay wambrata riksik. ²⁸Chaypi chayashpa Simeonka chay wambrata markarkan. Payta markashpa Tata Diosta sukaman kuyashpa willarkan:

²⁹ A Tata Dios, kanka willawashkanki manara wañushpaynira kachamushkayki wambraykita kawayaynipa.

Kunanka kushikushpana wañusha. Ñami paytaka kawashkanina.

³⁰ Ñami kawashkanina kay salvakuk kachamushkayki wambraykitaka.

³¹ Tukuy llaktakunamanta aypa runakuna yachankasapa salvakuk runa kananta.

³² Payka alli lusshina tukuy runakunata yachachinkasapa kanta kuyashushpa kawsanankunapa. Chaypina runakuna yachankasapa israel runakunamanta salvakuk runa shamushkanta.

³³Chashna Simeon willaptin uyarishpana Mariya Josewan sukaman almirarkansapa. ³⁴Chaypina Simeonka Tata Diosta roygarkan paykunata yanapanankunapa. Chaymanta Jesuspa mamentaka willarkan:

—Israel llaktamanta aypa runakuna wawaykita chiknishpa rimankasapa mana alli kananta. Tukuy paykunata Tata Dioska kastigankasapa. Chaymanta wawaykita kreyik runakunata Tata Dios perdonankasapa. ³⁵Wawaykika tukuy runakunata riksichinkasapa ima layami yuyayninkuna nishpa. Aypa runakuna wawaykita mana kreyishpa chikniptinkuna kanka sukaman llakishpa turbakunki.

Chashna Simeonka Mariyataka willarkan.

³⁶Chaymanta Tata Diospa wasinpi tiyarkan suk alli yachachikuk warmi. Paypa shutin karkan Ana. Tatanka karkan Fanuel. Ñawpa awilun karkan Aser. Payka shipashlla kashpa kasararkan. Chaymanta kanchis wata kasarashkanwasha kusan wañurkan.

³⁷Chay warmika pusak chunka chusku watata viyudana karkan. Payka Tata Diospa wasinmanta mana llukshishpa suk diyakuna mana mikushpa kawsarkan. Diyapi tutapi Tata Diosta orashpa sirvirkan. ³⁸Chay yachachikuk Ana tarirkan Simeonta Mariyawan Josewan parlaykaptin. Paykunata tarishpa wambra Jesusta kawashpa Tata Diosta sukaman agradesirkan. Chaypi tiyarkan Jerusalen llaktata salvak runata shuyak runakuna. Tukuy paykunata Ana willarkansapa chay wambra Jesus shuyashkankuna salvakuk runa kananta.

**Nasaret llaktaman Mariyawan Jose
Jesusta pushashpa kutirkansapa.**

³⁹Chaymanta Tata Diospa killlkadunpi willashkanta rurashpankuna Nasaret llaktanman Mariyawan Jose Jesusta pushashpa kutirkansapa. Chay Nasaret llakta Galilea partipi karkan. ⁴⁰Chaypi kawsaptinkuna Jesuska allita wiñarkan. Tata Dios payta sukaman yanapaptin sukaman yuyaylla untadu yachaysapa likidu karkan.

**Jesus wayna kashpa
Tata Diospa wasinman rirkan.**

⁴¹Kada wata Jerusalemman Mariyaka kusanwan riksapa *Paskua fiestata pasak. ⁴²Chaymanta Jesus chunka ish kay watayuk kaptinna maman tatan payta pusharkansapa Jerusalemni fiestakuk. ⁴³Chay fiesta tukuptinna wasinkunaman tukuy runakuna kutiptinkuna wayna Jesuska Jerusalemni kiparirkan. Chashna kipariptin Mariya kusanwan yuyarkansapa washankunata katiykananta. ⁴⁴Mariya kusanwan llaktamasinkunawan puriyananta yuyashpa mana watukushpankuna suk diyata purirkansapa. Amusayaykaptinna Jesusta chayrak watukushpana llaktamasinkunapi ayllunkunapi ñanllapi maskarkansapa. ⁴⁵Sukaman maskashpa mana tarirkansapachu. Mana tarishpa kutirkansapa Jerusalemni maskak.

⁴⁶Chaypina kimsa diyata maskashpana Tata Diospa wasinpi Jesustaka tarirkansapa. Payka Tatan Diospa rimananta yachachikuk runakunapa chawpinkunapi tiyaridu karkan. Chaypi yachachikuptinkuna Jesuska paykunata uyariyarkansapa tapuyarkansapa. ⁴⁷Chashna Jesus paykunawan parlaptinkuna chay yachachikuk runakunaka sukaman almirarkansapa alli yachay-

sapa kaptin. Almirarkansapa Tata Diospa rimananta sukaman allita yachaptin. ⁴⁸Chashna chay runakunawan tantalla sukaman parlaykaptinkuna tarishpa mamanka kusanwan sukaman almirarkansapa. Chaypina mamanka willarkan:

—Wawituyni ¿imapati washaynikunamanta kiparishkanki? Nukaykuna sukaman llakishpaynikuna maskamuykaykisapa.

⁴⁹Chashna willaptinna Jesus willarkan:

—¿Imapati maskawashkankichi? Ñuka Tatayni willawashkanta ruranayni tiyan. ¿Manachu chayta yachankichi?

⁵⁰Chashna willaptinna paykuna mana entiendirkansapachu imapami chashnaka willansapa nishpa. ⁵¹Chaypina Jesuska paykunawan Nasaret llaktaman kutirkan. Chaypina paykunata tukuy layapi kasushpa kawsarkan. Mariyaka wawan willashkanta tukuyta shunkunpi wakaycharkan. ⁵²Jesuka ashwan yuyaylla untadu wiñarkan Tata Dios yanapaptin. Chashna alli yuyayuk kaptin tukuy runakuna payta munarkansapa.

Juan kallarirkan yachachikuyta.
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

3 ¹Jesus atun runa kaptinna tukuy kamachikuk runakunamanta Tiberio ashwan sinchi kamachikuk karkan. Chay Tiberioka chunka pichka watatana kamachikuk karkan. Chay tiempu Judea partipi Ponsio Pilato kamachikuk karkan. Galilea partipi *Herodes kamachikuk karkan. Iturea partipi Trakonite partipi Herodespa wawkin Felipe kamachikuk karkan. Abilinia partipi Lisanias kamachikuk karkan. ²Chaymanta Anas Kayfaswan tukuy *saserdotekunapa ashwan sinchi kamachikukninkuna karkansapa.

Chaymanta Sakariyaspa wambran Juan chunlla chakidu allpapi kawsarkan. Chaypi kawsaptinna Tata Dioska willarkan yachachikuk rinanpa.

³Chashna Tata Dios willaptinna chay Jordan yaku mañanpi tiyak llaktakunapi yachachikuypi purirkan. Chay llaktakunapi kawsak runakunata yachachirkan-sapa tukuy mana alli rurashkankunamanta wananankunapa. Yachachirkan-sapa tukuy uchankunata Tata Dios perdonaptinkuna bawtisakunankunapa.

⁴Ñawpa tiempu yachachikuk Isaiyas Tata Diospa rimananta killkarkan:
“Chunlla chakidu allpapi suk runa sinchita rimashpa kashna yachachikunka:

“Tata Dios kachamushkan runa yachachikuyta kallarinanpa kankuna suk kuska ñanta kichariychi.

⁵Tukuy ñannikichipa rarkanta allpachaychi.

Tukuy ñannikichipa urkukunata pampayachiychi.

Tukuy wiksu wiksu ñannikichita kuskachaychi.

Kankuna uchallikushpa kawsashpaykichi mana alli ñanshina kankichi.

Amana ñawpashina uchallikushpa kawsaychinachu.

⁶Kankuna allita kawsaptikichi tukuy runakuna Tata Dios kachamushkan salvakuk runata riksinkasapa.’”

⁷Chashna Juan yachachikuptin aypa runakuna laduncharkansapa munashpa bawtisanankunapa. Juanka paykunata willarkansapa:

—Kankuna llulla likidu kankichi. Tata Dios tukuy mana alli rurak runakunata sukaman kastiganan tiyan. Kankunaka manami bawtisakushpallachu kishpinkichi Tata Diospa kastigunmanta. ⁸Allita

rurashpa kawsanaykichi tiyan tukuy kawashuknikichi yachanankunapa Tata Diosta kreyishpana kawsayanaykichita. Ama kikirikichilla llullachinakushpa rimaychichu: Ñukaykuna ñawpa tiempu awiluynikuna Abrahammanta miradu kaptinikuna Tata Dios kastiguynikunamanta salvawankasapa nishpa. Allita willaykichi Tata Dios kay rumikunamantapish atipanman Abrahampa mirakninta rurayta. ⁹Suk kaspi mana allita wayuchakuptinka doynun sapinpi achawan kuchushpa rupachin. Chashnami Tata Dioska kankunata mana alli rurashkaykichirayku utkana kastigashunkichi.

¹⁰Chashna Juan yachachikuptin chay runakuna tapurkansapa:

—¿Imatati rurashasapa Tata Dios kastigumanta salvawanankunapa?

¹¹Chaypina Juanka willarkansapa:

—Ishkay llachapayuk kashpaykichi mana llachapayuk runata suk llachapaykichita kuychi. Chaymanta mikunaykichi tiyaptin mana mikunayuk runata karaychi.

¹²Chaymanta *romano gobiernupa kullki chaskikuk runakuna Juanta laduncharkansapa bawtisakuyta munashpankuna. Paykuna Juanta willarkansapa:

—Maestru ¿imatati rurashasapa Tata Dios kastigumanta salvawanankunapa?

¹³Chaypina Juan willarkansapa:

—Romano gobiernu willashushkaykichillata kobraquychi. Ama kankunapawanka kobraquychichu.

¹⁴Chaymanta soldadukuna ladunchashpankuna Juanta tapurkansapa:

—Ñukaykunapish ¿imatati rurashasapa Tata Dios kastigumanta salvawanankunapa?

Chashna tapuptinkuna Juanka willarkansapa:

—Ama ni pita ima tiyapukninta kichuychichu. Ama ni pita llullakushpa chatashpa nimata kichuychichu. Chaymanta kamachishuknikichi pagara-shushkaykichillawan kushikushpa kawsaychi.

¹⁵Aypa runakuna Tata Dios kachamushkan salvakuk runata shuyashpa kawsaykarkansapa. Paykuna tapunakurkansapa:

—Ichará kay Juanka Tata Dios kachamushkan runa.

¹⁶Chayta uyarishpa Juan willarkansapa:

—Ñukaka yakullawanmi bawtisaykichi. Chaymanta washaynita shamun ñukamanta ashwan alli yachachikuk runa. Payka Tata Diospa Espiritunwan bawtisashunkichi. Chay Espiritunka rawraykak ninawanshina bawtisashunkichi uchaykichimanta pichashunaykichipa. Chay yachachikuk runaka ñukamanta tukuy laya ashwan alli yachachikukmi. Ñukaka mana animukunichu ushutan waskanta paskayta.

^{17*}Triguta waktashpa murukunata surkunchi. Chaypina murukunata wakaychanchi. Trigupa tullunkunata wishchushpa rupachinchi. Chay ñukamanta ashwan yachaysapa runaka trigu murukunata surkuk runashinami. Paymi tukuy kreyik runakunata allita kuydan. Mana kreyik runakunata churankasapa mana tukuykiyuk ninapi.

¹⁸Chashna aypata yachachikushpa Juan chay runakunata willarkansapa Tata Dios kachamushkan runa shamunanta.

¹⁹Chaymanta Juanka chay sinchi kamachikuk Herodesta piñayarkan wawkin Felipapa warmin Herodiyaswan uchallikushpa kawsaykaptin. Chaymanta piñayarkan aypa mana allikunata rurashpa kawsaykaptin. ²⁰Chashna piñayaptinpi Herodeska mana allita rurayllapi katirkan. Mana alli rurak kashpa karselpi Juantaka wichkachirkan.

Jesus bawtisakurkan.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹Manarapish Herodes karselpi Juanta wichkachtin aypa runakunata bawtisayllapi katirkan. Jesuspish rirkan Juan bawtisananpa. Jesus bawtisakushkanwasha Tatan Dioswan parlarkan. ²²Chaypina sielu kicharinakuptin Tata Diospa Espiritun iden urpayshina urayamurkan Jesuspi tiyarik. Chashna orana sielumanta Tatan Dios Jesusta willarkan:

—Kanka kuyanayni wambraynimi kanki. Sukamanmi kushichiwaniki.

Jesusa awilunkuna.

(Mt 1.1-17)

²³Jesuka kimsa chunka watayuk kashpa kallarikarkan yachachikuyta. Tukuy runakuna yuyarkansapa Josepa wambran kananta. Joseka karkan Elipa wambran. ²⁴Elika karkan Matatpa wambran. Matatka karkan Levipa wambran. Levika karkan Melkipa wambran. Melkika karkan Janapa wambran. Janaka karkan Josepa wambran. ²⁵Chaymanta Joseka karkan Matatiaspa wambran. Matatiaska karkan Amospa wambran. Amoska karkan Nahunpa wambran. Nahunka karkan Eslipe wambran. Eslika karkan Nagaypa wambran. ²⁶Nagayka karkan Maatpa wambran. Maatka karkan Matatiaspa wambran. Matatiaska karkan Semeypa wambran. Semeyka karkan Josepa wambran. Josekka karkan Judapa wambran. ²⁷Chay Judaka karkan Joanampa wambran. Joananka karkan Resapa wambran. Resaka karkan Sorobabelpa wambran. Sorobabelka karkan Salatielpa wambran. Salatielka karkan Neripa wambran. ²⁸Nerika karkan Melkipa wambran. Melkika karkan Adipa wambran. Adika karkan Kosampa wambran. Kosamka karkan Elmadampa wambran. Elmadamka

karkan Erpa wambran. ²⁹Erka karkan Josuepa wambran. Josueka karkan Elieserpa wambran. Elieserka karkan Jorimpa wambran. Jorinka karkan Matatpa wambran. Matatka karkan Levipa wambran. ³⁰Levika karkan Simeonpa wambran. Simeonka karkan Judapa wambran. Judaka karkan Josepa wambran. Joseka karkan Jonampa wambran. Jonamka karkan Eliakimpa wambran. ³¹Eliakimka karkan Meleapa wambran. Meleaka karkan Menapa wambran. Menaka karkan Matatapa wambran. Matataka karkan Natanpa wambran. ³²Natanka karkan Davidpa wambran. Davidka karkan Isayipa wambran. Isayika karkan Obedpa wambran. Obedka karkan Boospa wambran. Booska karkan Salapa wambran. Salaka karkan Naasonpa wambran. ³³Naasonka karkan Aminadabpa wambran. Aminadabka karkan Adminpa wambran. Adminka karkan Arnipa wambran. Arnika karkan Esrompa wambran. Esromka karkan Farespa wambran. Fareska karkan Judapa wambran. ³⁴Judaka karkan Jakobopa wambran. Jakoboka karkan Isakpa wambran. Isakka karkan Abrahampa wambran. Abrahamka karkan Tarepa wambran. Tareka karkan Nakorpa wambran. ³⁵Nakorka karkan Serukpa wambran. Serukka karkan Ragawpa wambran. Ragawka karkan Pelekpa wambran. Pelekka karkan Heberpa wambran. Heberka karkan Salapa wambran. ³⁶Salaka karkan Kaynanpa wambran. Kaynanka karkan Arfakapa wambran. Arfakaka karkan Sempa wambran. Semka karkan Noepa wambran. Noeka karkan Lamekpa wambran. ³⁷Lamekka karkan Matusalenpa wambran. Matusalenka karkan Enokpa wambran. Enokka karkan Jaredpa wambran. Jaredka karkan

Mahalalelpa wambran. Mahalalelka karkan Kaynanpa wambran. ³⁸Kaynanka karkan Enospa wambran. Enoska karkan Setpa wambran. Setka karkan Adanpa wambran. Adanka karkan Tata Diospa wambran.

Supay Jesusta llullachinayarkan.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 ¹Jesus bawtisakushkanwasha Tata Diospa Espiritun atipachiptin Jordan yakumanta kutirkan. Chaypina chunlla chakidu allpaman Tata Diospa Espiritunka pusharkan. ²Chaypi kashpana chusku chunka diyata Jesuska mana nimata mikurkanchu. Supay tukuy chay diyakunata Jesusta mana allikunata rurachinayarkan. Chaypina Jesus sukaman yarkarkan. ³Sukaman yarkaptinna supayka willarkan:

—Kanka Tata Diospa wambran kashpaykika kay rumita willay pan tukunanpa chayta mikunaykipa.

⁴Chashna supay willaptinna Jesuska mana nima kreyishpa willarkan:

—Tata Diospa killkadunpi willawan-chi: “Tukuy runakuna Tata Diospa rimananta kasushpa kawsanankuna tiyan. Manami panta mikushpallachu kawsankasapa.”

⁵Chaypina supayka Jesustaka suk urku sawanman pusharkan. Chay urkumanta tukuy allpapi llaktakunata raslla kawachirkan. ⁶Chayta kawachishpana willarkan:

—Tukuy kay allima kawanayki llaktakuna tukuy chaypi tiyakkuna ñukata kuwashka kaptin kuyki. Ñuka munashkayni runatami kusha. ⁷Kanka kunkurikushpa ñukata kuyaway. Chashna kuyawaptikika tukuy chay llaktakunata kanta kushkayki chaypi kamachikuk kanaykipa.

⁸Chashna supay willaptinna Jesuska mana kasushpa willarkan:

—Tata Diospa killkadunpi willawanchi: “Señorniki Tata Diosllata kuyay. Payllata sirvishpa kawsay.”

⁹Chashna Jesus willaptinna Jerusalem llaktaman supayka pusharkan. Chaypina Tata Diospa manllayba altu wasin sawanman pushashpa willarkan:

—Tata Diospa wambran kashpaykika kay altumanta allpaman wishchunakuy. Urmashpaka manami nimanachinakunkichu. ¹⁰Tata Diospa killkadunpi willawanchi: “Tata Dioska *angelninkunata willankasapa kanta amachashushpa kuydashunankunapa. ¹¹Urmanayaptikika paykuna makinkunawan chaskishunkisapa ama rumikunapi mitkakunaykipa.”

¹²Chaypina Jesuska supayta willarkan:

—Chaymantapish Tata Diospa killkadunpi willawanchi: “Ama nimata yankamanta ruraychichu yachana-yashpa Tata Dios yanapawankachu manachu nishpa.”

¹³Chashna Jesus mana kasunayaptin supayka manana yacharkannachu imashnami llullachinka nishpa. Chayrayku suk tiempta Jesusmanta ashurkan.

**Galilea partipi Jesus
kallarirkan yachachikuyta.**
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴⁻¹⁵Chaymanta chay chunlla chakidu allpamanta Jesus kutirkan Galilea partiman. Tata Diospa Espiritun sukaman yanapaptin rikchak laya yachak karkan. Tukuy llaktakunapi tantanakunankuna wasikunapi Jesuska yachachikurkan. Chashna yachachikup-tin tukuy runakuna alabarkansapa.

Jesus kutirkan Nasaret llaktanman.
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Chashna llaktan llaktan yachachikuy-pi purishpa Jesuska wiñashkan Nasaret llaktanman kutirkan. Chaypi kashpa amañananshina *samana diya

tantanakunankuna wasiman rirkan. Chay wasipi kashpa shayarirkan Tata Diospa killkadunta leynanpa. ¹⁷Chay wasi kuydak runa Jesusta suk libruta kurkan. Chay libruka karkan ñawpa yachachikuk Isaiyaspa killkashkan. Jesuska chay libruta kicharishpa kay killkaduta tarishpa leyirkan:

¹⁸“Tata Diospa Espiritunka ñukatami akllawashka.

Willawashka tukuy mana nimayuk llakishpa kawsak runakunata yachachinaynipa.

Churawashka paykunata yachachinaynipa kushikushpa kawsanankunapa. Chaymanta kachamuwashka tukuy supaypa makinpi kawsak runakunata salvanaynipasapa.

Kachamuwashka mana kawakuk runakunata kawachichinaynipa.

Chaymanta kachamuwashka padesik runakunata padesichinankunamanta kichukunaynipa.

¹⁹Tata Dios kachamuwashka runakunata willanaynipa sukan kuyashpa yanapanankunata.”

²⁰Jesus chay killkaduta leyishkanwasha chay libruta kurkan wasi kuydak runata. Chashna kushpana tiyarirkan. Tiyariptinna tukuy pi paytaka chaparkan-sapa. ²¹Chaypina willarkansapa:

—Kay leyishkayni killkaduka ñukapami rimashka. Ñukaka Tata Dios kachamuwashkan runami kani.

²²Chashna Jesus yachachikuptin tukuy runakuna almirashpankuna tapunakurkansapa:

—¿Manachu kay runaka Josepa wambran?

²³Chashna tapunakuptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Ariya kankunaka mana kreyiwashpa willawaykankichi: “Kanka ampi-kuk runa kashpaykika kiki-killla ampinakuy. Kanka Kapernaum llaktapi

*milagruta rurashkaykita kay llaktan-chipipish ruray yachanaynikunapa Tata Diosmanta shamudu runa kanaykita.”

²⁴Kunan allita willaykichi. Tata Diospa rimananta yachachikuk runa kikin llaktanpi yachachikuptin llaktamasin-kuna mana kreyinsapachu. ²⁵⁻²⁶Ñawpa alli yachachikuk Eliyas yachachikushman tiempu kimsa wata sokta killata mana nima tamyarkanchu. Chashna mana tamyaptin tukuy *Israel llaktapi sinchi yarkay tiempu karkan. Chay yarkay tiempupi Tata Dios Eliyasta kacharkan Sidon llakta ladunpi. Eliyasta kacharkan chay Sareta llaktapi kawsak viyuda warmiman payna Eliyasta karananpa. Deverasmi kikin Israel llaktanpi aypa viyudakuna tiyarkan. Mana paykunamanchu Tata Dios Eliyasta kacharkan.

²⁷Chaymanta ñawpa alli yachachikuk Eliseopa tiempunpi Siria partipi kawsarkan suk sinchi kamachikuk runa. Paypa shutin karkan Naaman. Chay kamachikuk runa lasaru unkuyuk karkan. Chaypina yachachikuk Eliseoka paytaka alliyachir-kan. Deverasmi llaktankunapi aypa runakuna chay unkuywan karkansapa. Eliseoka mana paykunataka alliyachirkan-sapachu mana Tata Diosta kreyiptinkuna.

²⁸Chashna Jesus yachachikuptin uyarishpana chay wasipi tantanakudu runakuna sukaman piñakurkansapa. ²⁹Paykunaka llaktankunamanta Jesusta pusharkansapa suk manllayba waykuman. Chay waykuka karkan chay llakta washan-man. Chayman pushashpankuna wañuchi-nayarkansapa altumanta tankakushpa. ³⁰Chaypina Jesuska chay aypa runakunapa chawpinkunata pasashpa rirkan.

Jesus supayuk runata alliyachirkan.

(Mr 1.21-28)

³¹Chaymanta Jesuska Nasaret llaktamanta llukshishpa rirkan Galilea parti llakta Kapernaumman. Chaypina

samana diya kaptin tantanakunankuna wasipi yachachikuykarkan. ³²Chaypi allita yachachikuptin runakuna sukaman almirarkansapa sinchi kamachikuk runashina yachachikuptin. ³³Chaypi tiyarkan suk unkudu runa. Payka supayuk karkan. Jesus yachachi-kuptin uyarishpana chay supay sinchita rimakushpa Jesusta willarkan:

³⁴—¿Imapatí ñukaykunamanka shamushkanki, Nasaretmanta Jesus? ¿Sakiwaysapa! ¿Mana tukuyniyuk ninamanchu kachawanayaykankisapa? Ñukaka yachani Tata Diosmanta shamudu runa kanaykita.

³⁵Chashna chay supay willaptin Jesuska piñayashpa willarkan:

—¡Upallayayna! ¡Kunanlla kay runamanta llukshiy!

Chashna Jesus willaptinna tukuy pi kawaykaptinkuna supayka chay unkudutaka waktakurkan. Chaypina mana nimanachishpanachu paymanta llukshirkan. ³⁶Chayta kawashpa runaku-naka sukaman manchakurkansapa. Chaypina willanakurkansapa:

—Kay Jesuska sinchi kamachikuk kashpa atipan supaykunatapish llukshichiyta.

³⁷Chaymanta chay runakuna famakur-kansapa tukuy llaktankunapi Jesus supayta sinchita willashpa runamanta llukshichishkanta.

Jesus Pedrupa suedranta alliyachirkan.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸Chaymanta Jesuska chay tantanaku-nankuna wasimanta llukshishpa rirkan yaykuk Simon Pedrupa wasinpi. Chaypi Simonpa suedran kalentorawan unkudu karkan. Pay unkudu kaptinna familiyan-kuna Jesusta willarkansapa kalento-ranta chiriyachipunanpa. ³⁹Chashna willaptinkunana Jesuska chay unkudu

warmipa ladunpi shayarishpa kumura-yarkan. Kumurayashpa sinchita willarkan kalentoran chiriyananpa. Chaypina kalentoranka raslla chiriyarkan. Chay warmika atarishpa paykunapa mikunankunata rurashpa kararkansapa.

**Jesus aypa unkudu
runakunata alliyachirkan.**
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰Chaymanta inti yaykuptin Jesusman aypa runakuna unkudu familyankunata pusharkansapa. Paykuna rikchak laya unkuyuk karkansapa. Chaypina Jesuska chay unkudukunapa umankunapi makinta churashpa tukuyta alliyachirkansapa. ⁴¹Chaymanta aypa runakunamanta Jesuska supaykunata llukshichirkan. Chay supaykuna llukshishpankuna kaparishpa rimarkansapa:

—¡Kanka Tata Diospa wambranmi kanki!

Chashna willaptinkuna Jesuska piñayashpa willarkansapa:

—¡Upallaychi!

Jesus mana munarkanchu supaykuna nimata willanankunapa. Paykunaka yacharkansapa Jesus Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa kananta.

**Aypa llaktakunapi Jesus
yachachikurkan.**
(Mr 1.35-39)

⁴²Chaymanta pakariykaptin Jesus chay llaktamanta llukshishpa rirkan suk chunlla likidu pampaman. Chayman riptin aypa runakuna maskarkansapa. Sukaman maskashpana tarirkansapa. Willarkansapa ama ni mayta suchushpa llaktankunallapi kiparinanpa. ⁴³Chaypina Jesuska willarkansapa:

—Chikan llaktakunapipish kay alli kushichina rimanata yachachikunayni tiyan. Tata Dioska kachamuwashkami

tukuy runakunata yachachinaynipa alli kamachikuk kananta.

⁴⁴Chashna willashpankuna Jesuska tukuy *judiyu runakunapa llaktankunapi yachachikuyupi purirkan. Tantanakunakuna wasikunapi yachachikurkan.

**Jesus willaptinkuna disipulunkuna
aypa challwakunata apirkansapa.**
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

5¹Suk diya Genesaret kocha mañanpi Jesuska Tata Diospa rimananta yachachikuykarkan. Chaypina aypa runakuna uyarinayashpankuna tankanakushpa Jesusta nitirkansapa. ²Chashna niti niti kaptinkuna chay kocha mañanpi Jesus kawarkan ishikay atun kanowakunata. Chay kanowakunapika mana nima tiyarkanchu. Challwa apik runakuna kanowankunata sakishpankuna atun redninkunata takshaykarkansapa. ³Suk kanowaka Simonpa karkan. Chay Simonpa kanowanpina Jesuska yaykurkan. Yaykushpana Simontaka willarkan:

—Suk tipita chawpiyachipay.

Tankapuptionna Jesus chaypi tiyarirkan. Chay kanowamanta Jesuska chay runakunata yachachirkansapa.

⁴Chay aypa runakunata yachachishkanwashana Simontaka willarkan:

—Kay kanowaykita ashwanta chawpiyachiy. Chaypi chay rednikikunata sirichiychi challwata apinaykichipa.

⁵Chaypina Simonka willarkan:

—Maestru, tuta entero manami niman suk challwata apishkanisapachu. Mana nimata tuta entero apishpaynikunapish willawaptikisapa kashkan sirichishasapa.

⁶Paykunaka Jesusta uyarishpa redninkunata sirichirkansapa. Chaypina aypa challwakunata apirkansapa chay redninkuna llikikunayanankaman.

⁷Simonka makinwan kayarkansapa

challwa apikmasinkunata chikan kanowankunata apashpa yanapak rinankunapa. Chay aypa challwakunawan ishkantin kanowankunata untachir-kansapa yaka suminayanankaman.

⁸⁻⁹Jesusta kasushkanrayku aypa challwata apirkansapa. Tukuy chayta kawashpa Pedruka tukuy challwa apikma-sinkunawan sukaman manchakurkansapa. Chaypina manchakushpa Pedruka Jesupa ñawpakninpi kunkurikushpa willarkan:

—Maestru, ñukaka uchasapami kani. Chayrayku pinkakuni kanwan tantalla puriyta.

¹⁰Sebedeopa wambrankuna Jakobo-wan Juan Simonpa challwa apikmasin-kuna karkansapa. Chashna tukuy paykuna sukaman manchakuptinkuna Jesus Simonta willarkan:

—Ama manchakuychu. Kunanmantapacha aypa runakunata Tata Diospa rimananta yachachishpa kawsanki. Yachachinkisapa paykunapish Tata Diosta kreyishpa kawsanankunapa.

¹¹Chashna Jesus willaptinkuna chay runakunaka chawpi yakumanta kanowankunata mañayachirkansapa. Chaypina tukuyta sakishpankuna chay oramantapacha Jesusta katirkansapa.

Jesús lasaruyak runata alliyachirkan.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹²Suk diya Jesus suk llaktapi chayarkan. Chaypina suk lasaruyak runa Jesusta kawashpa ñawpakninpi kumura-yashpa willarkan:

—Maestru, munashpaykika atipanki kay unkuyninimanta alliyachiwayta.

¹³Chashna willaptinna Jesuska makinwan llankashpa willarkan:

—Ariya, munani alliyachiynikita. Kunanmantapacha alliyaduna kiparinki.

Chashna willaptinna chay runapa kirinka raslla alliyapurkan. ¹⁴Chaypina Jesuska willarkan:

—Amara ni pita willayrachu alliyachishkaynita. Ñawpa yachachikuk Moises killkadunpi willashunkichi lasaru unkuynikichimanta alliyashpay-kichi *saserdoteman rinaykichi tiyan ofrendaykita apashpa. Sanuna kanaykita kawashuptin chay ofrendaykita Tata Diosta kunayki tiyan uchaykita perdonanapa. Chaypina tukuy runakuna yachankasapa sanu kanaykita.

¹⁵Chashna Jesus chay alliyachishkan runata ama ni pita parlachinanpa willaykaptinpi aypa runakunata parlachirkan. Chaymanta chay aypa runakunapish famakurkansapa alliyadu kananta. Chay almirana rurashkanta yachashpankuna aypa runakuna rirkansapa Jesusta uyarinayashpankuna. Paykunapish munarkansapa unkuynin-kunamanta alliyachinankunapa.

¹⁶Chashna aypa runakuna payman riptinkuna chunllaman Jesuska rirkan chaypi Tata Dioswan parlak.

**Jesús mana kuyuy
atipak runata alliyachirkan.**

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷Chaymanta suk diya suk wasipi Jesús yachachikuykarkan. Chaypina *fariseo runakuna Tata Diospa rimananta yachachikuk runakunapish chayarkansapa. Paykunaka shamurkan-sapa tukuy Galilea parti Judea parti llaktakunamanta. Jerusalen llaktaman-tapish shamurkansapa. Chaykunamanta shamushpa Jesusta laduncharkansapa. Payka aypa unkuudukunata alliyachirkan Tata Dios sukaman yanapaptin.

¹⁸Chay diya Jesusman suk mana nima kuyuy atipak unkuuduta kamillapi pusharkansapa. Chay pushak runakuna munarkansapa Jesuspa ñawpakninpi churayta. ¹⁹Chay wasipi aypa runakuna tiyaptin paykunaka mana yaykuyta atiparkansapachu. Chayrayku wasi

sawanman chay unkudutaka kamillanpi pusharkansapa. Chaypina chay tejakunata surkushpa uchkurkansapa. Chaytana unkuduta kamillanpi urayachirkansapa Jesuspa ñawpakninpi churak. ²⁰Chay yanapak runakunaka allita tukuy shunku kreyirkansapa Jesus alliyachinanta. Jesuska kreyinankunata yachashpa chay unkudutaka willarkan:

—Wambrayni, tukuy uchaykikunamanta perdonayki.

²¹Chashna Jesus willaptin Moisespa killkadunkunata yachachikuk runakunaka fariseo runakunawan yuyayninkunapi rimarkansapa: “Kay runaka Tata Diosta piñachiykan. Iden Tata Diosshina kanayashpa kay unkuduta willashka tukuy uchankunamanta perdonananta. Tata Diosllami atipan uchakunata perdonayta.”

²²Chashna yuyayninkunapi rimaptinkuna Jesuska chayta yacharkan. Chayrayku willarkansapa:

—¿Imapatí washanchawaykankichi?

²³Ñuka kay unkuduta ishkay layata atipayman willayta. Munashpayni willayman: “Uchaykikunamanta perdonayki.” Chaymanta willayman: “Atarimushpa puriy.” Allita puriptin kawashpa yachankichi alliyachishkaynita. ²⁴Kunanlla kay unkuduta alliyachisha. Alliyachiptini yachankichi ñuka sielumanta shamudu runa kanaynita. Yachankichi kay allpapi tukuy runakunapa uchankunata perdonayta atipanaynita.

Chayta rimashkanwasha Jesuska chay mana kuyuy atipak runata willarkan:

—¡Atarimuy! Kamillaykita apashpa wasikiman rillay.

²⁵Chashna Jesus willaptinna chay unkudu runaka utkakushpa alliyaduna atarimurkan chay aypa runakuna kawaykaptinkuna. Atarimushpa chay sirishkan kamillanta apishpa wasinman

rirkan. Sukaman kushikushpa rirkan Tata Diosta alabaypi.

²⁶Chashna chay unkudu runa alliyaptinna tukuy kawak runakuna sukaman almirashpankuna Tata Diosta sukaman alabarkansapa. Chaypina manchakushpankuna willanakurkansapa:

—Kunanka almirana layakunata kawashkanchisapa.

Jesus Levita willarkan paywan tantalla purinanpa.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷Chay unkudu runata alliyachishkanwasha suk llaktaman Jesus rirkan.

Chaypi chayashpa suk kullki kobrauk runawan kawanakurkan. Chay runaka *romano gobiernupa kullkita kobraukykarkan. Paypa shutin karkan Levi. Levika kullki chaskikunan mesa ladunpi tiyaridu karkan. Payta kawashpana Jesuska willarkan:

—Shamuy, ñukata katiway.

²⁸Chashna Jesus willaptinna Levika tiyaridu kashkanmanta atarirkan. Payka tukuy chay kullki kobraukshkanta sakishpa Jesuswan tantalla purirkan disipulun kananpa.

²⁹Suknin diya Jesusta sukaman kuyashpa Levika suk fiestata rurarkan wasinpi. Chay fiestata rurashpa Levika kullki kobraukmasinkunata llaktamasinkunatapish konvidarkansapa. Jesuska disipulunkunawan chay runakunawan tantalla suk mesallapi mikurkansapa.

³⁰Chaypina fariseo runakuna Tata Diospa rimananta yachachikuk runakunawan Jesusta kawarkansapa.

Paykunaka Jesuspa disipulunkunata kallarikansapa yuyayta. Willarkansapa:

—¿Imapatí kankunaka kobrauk runakunawan uchasapa runakunawan tantalla mikuykankichi upyaykankichi?

³¹Chashna disipulunkunata willaptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Sanu runa mana ampik runata maskanchu mana unkudu kashpa. Unkudu runa ampik runata maskan alliyayta munashpa. Kankuna mana alli rurak runakuna kashpaykichi unkudu runakunashina kawsankichi. ³²Ñuka shamushkani tukuy uchasapakunata kayak. Manami shamushkanichu mana uchayuk yuyanakup runakunata kayak.

Runakuna Jesuspa disipulunkunata repararkansapa mana mikunata sasiptinkuna.

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³Chashna Jesus yachachikuptin runakuna piñakushpa willarkansapa:

—Juanpa disipulunkuna chaymanta fariseokunapa disipulunkuna churadu diyakunapi Tata Diosta kuyanankunarayku mana nimata mikunsapachu. Sukaman orashpankuna kawsansapa. Kanpa disipuluykikunaka tukuy layata mikushpa upyashpankuna kawsansapa.

³⁴Chashna willaptinkuna Jesus kay ejempluta willarkansapa:

—Suk funsiata rurashpaykichi noviowan tantalla kashpaykichi kushikushpa mikunkichi. Mana kasaranan diyachu konvidadukunaka sasinsapa. ³⁵Funsia tukuptinna novio sakiptinkuna chaypira churadu diyakunata mikunata mana mikunkasapachu.

³⁶Chashna Jesus yachachikushpa chikan ejemplutapish willarkansapa:

—Mana ni pi mushuk llachapata tipishpa mawka llachapapi apichinmanchu. Chashna mushuk llachapata tipiptin wakllidu kiparin. Chaymanta mawka llachapapika mushuk retaso mana allichu rikurin.

³⁷Mana ni pi churanmanchu llullu vinuta mawka vinu churana kapachupi. Chaypi churaptin llullu vinu timbushpa mawka kapachuta pachyachinman. Kapachu llikikuptin vinuka usunman.

Chay llikikudu kapachupish wakllidu kiparin. ³⁸Chayrayku llullu vinuta mushuk vinu churana kapachupi churansapa ama vinu usunanpa. Ñukapa yachachikunaynika mushuk vinushinami. Kankunapa yachachikunaykichika mawka kapachushinami. Chayrayku yachachikuptini mana munankichichu kasuwayta. ³⁹Chaymanta yachachikunaykichi mawka vinushina kaptin chayllata munankichi. Chayrayku mana munankichichu ñukapa yachachikunaynita mushuk vinushina kaptin.

Samana diya Jesuspa disipulunkuna tipi triguta pallarkansapa.

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6 ¹Chaymanta suk *samana diya Jesus disipulunkunawan suk llaktaman rirkansapa. Rishpankuna *trigu chakra chawpinta purirkansapa. Chaypina Jesuspa disipulunkuna triguta tipishpankuna makinkunapi ishkushpa mikurkansapa. ²Chayta kawashpankuna *fariseokuna willarkansapa:

—¿Imapatí disipuluykikuna samana diya kaykaptin triguta pallaykansapa? Chayta rurashpa *Moisespa kamachikunankunata mana kasuykansapachu.

³Chashna fariseokuna willaptinkuna Jesuska willarkansapa:

—¿Manachu leyishkankichi ñawpa kamachikuk David rurashkanta? Suk diya payka purikmasinkunawan sukaman purishpankuna yarkarkansapa. ⁴Yarkaymanta kashpa *Tata Diospa wasinpi yaykurkansapa. Chaypi Davidka mikurkan Tata Diospa churadu pankunata. Purikmasinkunatapish kararkan. Chay laya pankunaka *saserdotekunallapa karkan. Chayta mikushpankunapish mana uchallikurkansapachu. Chashnashina disipuluykunata ama willaychichu uchallikuyka-

nankunata. ⁵Ñuka sielumanta shamudu runa kashpayni allita yachachiykichi samana diya imakunami alli ruranaykichipa imakunami mana allichu ruranaykichipa nishpa.

Jesus suk kaspirayadu makiyuk runata alliyachirkan.
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶Chaymanta suknin samana diya Jesus tantanakunankuna wasipi yaykurkan. Chaypina kashkan kallariirkan yachachikuyta. Chay wasipika suk kaspirayadu alli ladu makiyuk runa karkan. ⁷Chaypina Moisespa killkadunta yachachikuk runakuna fariseokunawan sukaman Jesusta chapapayarkansapa. Kawanayarkansapa samana diya chay runata alliyachinkachu manachu nishpa. Paykunaka awtoridarkunapi Jesusta sukaman chatanayarkansapa samana diya unkuduta alliyachiptin. ⁸Jesuska yacharkan chatanayaykanankunata. Chaypina paykunata mana manchashpa chay kaspirayadu makiyuk runataka willarkan:

—Rillay chay runakunapa chawpinkunapi shayarik.

Chashna Jesus willaptin payka shayarik rirkan. ⁹Chawpinkunapi shayariptinna Jesuska chay chatanayak runakunata willarkansapa:

—Ñuka kankunata tapuykichi: Moisespa killkadunpi ¿imatatí willawanchisapa? ¿Willawanchisapachu samana diya allita mana allita rurananchikunapa? ¿Samana diya suk runata alliyachinchimanchu? ¿Suk runata kawapayanchimanchu wañunarpa?

¹⁰Mana nimata ayniptinkuna Jesuska tukuy chay chatanayak runakunata sukta sukta kawarkansapa. Chaypina chay kaspirayadu makiyuk runataka willarkan:

—Makikita chutachiy.

Chay runa Jesusta kasushpa makinta chutachishkan oras alliyarkan. ¹¹Jesus chay runata alliyachiptin chay chatakunayak runakuna kawashpankuna sukaman piñakurkansapa. Chaypina sukwan sukwan willanakurkansapa:

—¿Imatatí rurashunchisapa kay runataka?

Jesus chunka ishkay disipulunkunata akllarkan.
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹²Chaymanta suk diya Jesus suk urkuman rirkan orak. Chay urkupi tuta entero Tata Dioswan parlarkan. ¹³Chaymanta punchawyaptin ladunman tukuy disipulunkunata kayarkansapa. Tukuy paykunamanta chunka ishkayta akllarkan paywan tantalla purinankunapa. Chay aklladu disipulunkunataka willarkansapa paykunapish yachachikunankunapa. ¹⁴Suk aklladu disipulun karkan Simon. Jesuska paytaka shutiya-chirkan Pedru kananpa. Chaymanta karkansapa Simonpa wawkin Andres, Santiago, Juan, Felipe, Bartolome, ¹⁵Mateo, Tomas. Chaymanta suk karkan Alfeopa wambran Santiago. Chaymanta suk karkan Simon. Payka *romano gobiernuta mana munarkanchu nima kasuyta. ¹⁶Chaymanta suk disipulun karkan Santiagopa wawkin Judas. Suk karkan Judas Iskariote. Payka suk tiempo washan Jesusta rantikurkan wañuchinankunapa.

Jesus aypa unkudu runakunata alliyachirkan.
(Mt 4.23-25)

¹⁷Chay chunka ishkay disipulunkunata akllashkanwasha chay urkumanta suk pampayninman Jesuska paykunawan tantalla urayamurkan. Chay pampapi aypa runakuna Judea partimanta Jerusalem llaktamanta atun kocho

ladunpi Tiro Sidon llaktakunamantapish tantanakurkansapa. Chay aypa runakuna rirkansapa Jesusta uyarinankunapa. Aypa unkudukunapish rirkansapa Jesus alliyachinankunapa. ^{18,19}Chaypina kikin atipashpa Jesuska aypa unkudu runakunata alliyachirkansapa. Supaykuna unkuchishkan runakunatapish alliyachirkansapa. Aypa runakuna Jesusta llankanayarkansapa unkuyninkunamanta alliyayta munashpankuna.

**Jesus disipulunkunata
yachachirkansapa imashnami
kushikushpa kawsankasapa nishpa.**
(Mt 5.1-12)

²⁰Chaymanta tukuy chay aypa runakunata alliyachishkanwashpa Jesuska disipulunkunata chapashpa willarkansapa:

—Mana nimayuk kashpaykichipish kushikuypuru kankichi. Kankunami Tata Diospa mandunpi kawsaykankichi.

²¹Kunan tiempu yarkashpa kawsashpaykichipish kushikuypuru kankichi. Tata Dios kankunata saksachishunkichi.

Kunan tiempu wakashpa kawsashpaykichi kushikuypuru kankichi. Tata Dios kushichishuptikichi asikunkichi.

²²Ñuka sielumanta shamudu runami kani. Runamasikichi kankunata sukaman ñukarayku chiknishuptinkuna Tata Dios kushichishunkichi. Paykuna washanchashushpaykichi tantanakunan-kunamanta karkushuptikichi Tata Dios kushichishunkichi. Ñukarayku runakuna mana alli kanaykichita rimaptinkunapish Tata Dios kushichishunkichi.

²³Chashna chiknishuptikichipish sukamanlla kushikuychi. Yachankichi sielupi premyuykichita chaskinaykichita. Chay chiknishuknikichipa ñawpa awilunkunapish idenllata Tata Diospa rimananta yachachikuk runakunata chiknirkansapa.

²⁴Kankuna tukuy layayuk kaptikichi llakichiykichi. Kay tiempullapa tiyapushunaykichillawan kushikuykankichi.

²⁵Kay tiempulla saksadu kawsaptikichi llakichiykichi. Suk tiempukaman yarkankichi.

Kay tiempulla asikushpa kawsaptikichi llakichiykichi. Suk tiempukaman llakishpa kawsankichi.

²⁶Tukuy runakuna kankunata sukaman alabashuptikichi llakichiykichi. Paykunapa ñawpa awilunkuna idenllata alabarkansapa llulla yachachikuk runakunata.

**Jesuska disipulunkunata
yachachirkansapa chiknik
runakunata kuyanankunapa.**
(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷Jesuska yachachikuypa katishpa willarkansapa:

—Kankuna kreyiwak runakuna kaptikichi allita yachachiykichi. Tukuy chiknishuknikichi runakunata kuyaychi. Paykunata yanapashpalla kawsaychi.

²⁸Tukuy mana alli yuyashuknikichi runakunata allillata kuyashpa yanapaychi. Tukuy piñachishuknikichi runakunapa Tata Diosta roygaychi yanapanankunapa.

²⁹Suk runa chiknishushpa uyaykipi sakmashuptinka ama kutipaychu. Suk ladu uyaykitapish kuy sakmashunanpa. Suk runa sakuykita kichushuptikika ama michaychu kamisaykitapish apananpa. ³⁰Pipish kashpa suk imata mañashuptiki ama michashpalla kuy. Chaymanta suk runa imaykita kichushuptikika ama kutin mañaynachu. ³¹Kankuna munankichi runamasikichi kuyashushpaykichi allita rurashunaykichipa. Chashnashina kankunapish runamasikichita allita rurashpa kawsaychi.

³²Kankunaka kuyashuknikichi runakunallata kuyashpaykichika Tata Diosta mana kushichiykankichichu. Tukuy uchasapa runakunapish kuyak runakunallata kuyansapa.

³³Kuyanakupmasikichillawan yanapanakushpaykichika iden uchasapakunashinalla kawsankichi. Chashna kawsashpaykichika Tata Diosta mana kushichinkichichu. Kankunaka chiknishuknikichitapish kuyanaykichilla tiyan.

³⁴Chaymanta kankuna kullkikichita kutichikuk runakunallata prestadu kushpaykichika Tata Diosta mana kushichiykankichichu. Tukuy uchasapa runakuna sukwan sukwan prestanakunapashwan aypata chaskiyta munashpankuna.

³⁵Chayrayku kankunaka chiknishuknikichitapish kuyanaykichilla tiyan. Tukuy runakunata yanapanaykichitayan. Pipish kaptin suk imata mañashuptikichika kuychilla ama kutichishunanta yuyashpa. Kankuna tukuy pi kuyashpa kawsaptikichi Tata Dios sukaman yanapashunkichi kushichishunkichi. Paymi sukaman yachaysapa kashpa tukuy mana alli rurak runakunata tukuy mana kuyakuk runakunata kuyashpalla yanapan.

Chashna kankuna Tata Diosshina kuyashpa yanapashpa kawsashpaykichika paypa wambrankuna kankichi.

³⁶Tata Diosnikichi tukuy runakunata llakichishpa yanapan. Chashnashina kankunapish Tata Diospa wambrankuna kashpaykichika payshina llakichikuk runakuna kaychi.

**Jesus disipulunkunata
yachachirkan ama ni pita
yuyanankunapa.**

(Mt 7.1-5)

³⁷Chaypina Jesuska yachachikuylapikatishpa willarkansapa:

—Ama ni pita washanchashpa yuyaychichu. Kankuna mana ni pita yuyaptikichi Tata Diospish kankunapallillata yuyanka. Chaymanta ama ni pita chiknishpa kastigachinayaychichu. Mana kastigachinayaptikichi Tata Diospish kankunata mana kastigashunkichichu. Tukuy pita perdonanaykichitayan. Chashna perdonaptikichi Tata Dios kankunatapish perdonashunkichi.

³⁸Pitapish kaptin mana michashpa yanapaychi. Chashna mana michashpa yanapaptikichika Tata Dioska kankunatapish ashwan sukaman allita yanapashunkichi. Kankuna runamasikichita rurashkaykichishina Tata Dios kankunatapish rurashunkichi.

³⁹Chashna Jesus yachachikushpa sukejempluta parlachikurkan:

—Suk runa mana kawakuk kashpa mana kawakukmasinta mana ni mayta atipanchu pushayta. Pushanayashpaka suk rarkapi ishkantin urmanmansapa. Kankuna mana kreyiwashpaykichika iden mana kawakuk runakunashina kankichi.

⁴⁰Suk disipulu maestrunkunamanta mana ashwan alli yachakchu. Disipulu allita yachakushpa maestrunkunashinalla yachan. Chayrayku ñuka yachachikuptini allita uyariwaychi kankunapish allita yachanaykichipa.

⁴¹Kankuna mana uchaykichita riksinayashpaykichika ñawinpi kaspi tiyapuk runashina kankichi. Ñawikichipi suk kaspi tiyaptin munankichi runamasikichipa ñawinmanta takshasillu susyanta surkuyta. Chaykamanka kikikichipa ñawikichipi kaspi tiyaykaptin mana nima mallinkichichu.

⁴²Kankunapa ñawikichipi kaspi tiyaykaptin ¿imashnatí animukunkichi wawikichita willayta: “Ñuka ñawikimanta chay susilluta surkunayani” nishpa? Kankuna allipi tukushpa

mana allikunata ruraykankichi.
Chayrayku uchallikuykankichi.
Kikikichipa ñawikichimantara kaspita
surkushpara wawkikichipa ñawinmanta
taksha susilluta atipankichiman
surkuyta. Uchaykichita sakishpa
kawsashpaykichira wawkikichita
atipankichi yanapashpa yachachiya.

**Jesus yachachikurkan wayuchakuk
kaspipa ejemplunta.**
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³Jesuka yachachikuyllapi katishpa
willarkansapa:

—Tukuy allima kaspi sukaman
allimata wayuchakun. Mana alli kaspika
mana valekta wayuchakun. ⁴⁴Tukuy alli
wayuchakuk kaspitami wayunmanta
riksinchi. Kashayuk kaspika mana
wayuchakunchu *igo wayuta.
Chaymanta sarsa waska mana wayucha-
kunchu uva wayuta.

⁴⁵Chashnami alli yuyayuk runa
allikunallata rimashpa kawsan. Mana
alli yuyayuk runaka mana allikunata
rimashpa kawsan. Rimananllamanta
riksinchi suk runata alli yuyayukchu
manachu nishpa.

**Jesus ishkay laya wasikunapa
ejemplunta yachachikurkan.**
(Mt 7.24-27)

⁴⁶Chaymanta Jesuka yachachikuy-
llapi katishpa chay runakunata
willarkansapa:

—Willashkaynita mana runanayash-
paykichika jimapati “Maestru, Maestru”
niwankichi? ⁴⁷Mash uyariwaychi. Suk
ejempluta parlachiykichi yachanayki-
chipa maykan runami ñukaman
shamushpa kasuwashpa willanaynita
ruran.

⁴⁸Suk runa alli yuyayuk kashpa
wasinta ruran sinchi allpapi ukuta
aspishpa. Payka uku aspidupi pirkata

churaptin alli ruradu wasi kiparin. Yaku
untaptin sukaman kallpaptin chay
wasi mana nima tikranchu alli ruradu
kashpa. Kankuna willashkaynita allita
rurashpa kawsashpaykichika sinchi
allpapi wasinta rurak runashina
kankichi. ⁴⁹Chaymanta suk mana alli
yuyayuk runa wasinta mana ukuta
aspishpa ruran. Chaymanta tamyaptin
yaku untaptin sukaman kallpaptin chay
wasika urman mana alli ruradu kashpa.
Kankunaka willashkaynita mana
rurashpaykichika iden mana alli
wasinta rurak runashina kankichi.
Yuyaynikichi kunanlla wakllin.

**Jesus romano kapitanpa wiwachunta
unkuyninmanta alliyachirkan.**
(Mt 8.5-13)

7 ¹Chay aypa runakunata yachachish-
kanwasha Kapernaum llaktaman
Jesuka rirkan. ²Chay llaktapi tiyarkan
*romano gobiernupa soldadukunapa
kapitannin. Paypa tiyarkan alli kuyadu
wiwachun. Chay wiwachunka fatal
unkudu kashpa wañunayaykarkan.
³Chay kapitanka yacharkan Jesus aypa
unkudukunata alliyachiykananta.
Chayta yachashpa *judiyu *ansianuku-
nata kacharkan Jesusta willanankunapa
wasinman shamunanpa wiwachunta
alliyachik. ⁴Chay ansianukuna Jesusta
ladunchashpankuna sukaman willarkan-
sapa rinanpa chay kapitanpa
wiwachunta alliyachik. Willarkansapa:
—Alli kanman chay kapitanta yanapa-
naykipa. ⁵Payka romano kaykashpapi
sukaman munawashpankuna yanapa-
washkasapa. Paymi tantanakunayni-
kuna wasita rurachishka.

⁶Chashna willaptinkunana chay
kapitanpa wasinman Jesuka paykuna-
wan rirkan. Manarapish wasinpi
chayaptin chay kapitanka amigunku-
nata kacharkan Jesusta willak:

—Maestru, chay kapitanka pinkakunshi wasinpi chayanaykipa. ⁷Manashi nimachu payka kanwan parlananpaka. Chayrayku judiyu ansianukunallata kachashka willashunanpa wiwachunta alliyachipunaykipa. Karullamantashi willaptiki wiwachunka alliyanka. ⁸Kashnami willachishunki: “Tata Diosmi kantaka kamachishunki. Ñukapapish tiyan kamachiwakninikuna. Paykuna kamachiwaptinkuna kasunayni tiyan. Chaymanta ñuka soldadukunata kamachiptini paykuna kasuwansapa. Suk soldaduta suk mayman rinanpa willaptini rin. Sukta shamunanpa willaptini shamun. Suk wiwachuyni imatapish rurananpa willaptini ruran. Chayrayku karullamanta wiwachuynita alliyachipay.”

⁹Chay kapitan willachishkanta uyarishpa Jesuska sukaman almirarkan. Chaypina chay aypa katik runakunata chapashpa willarkansapa:

—Allita willaykichi. Tukuy judiyumasinikunamanta mana niman suk runa kay romano kapitanshina ñukata kreyiwankichichu.

¹⁰Chashna Jesus willaptinna chay kapitan kachashkan runakunaka kutirkansapana. Kapitanpa wasinpi chayashpankuna tarirkansapa wiwachuntaka alliyadutana.

**Jesus suk viyuda warmipa
wawanta wañushkanmanta
kawsachimurkan.**

¹¹Jesus chay kapitanpa wiwachunta alliyachishkanwasha Nayin llaktaman rirkan. Chay llaktaman Jesuswan tantalla disipulunkuna chaymanta aypa runakuna rirkansapa. ¹²Jesus chay llaktapi chayashpa kawarkan suk wañuduta pampak pushaykaptinkuna. Chay wañudu karkan viyuda warmipa chaylla wawan. Chay viyudata

llakichishpa aypa llaktamasinkuna tantalla riykarkansapa wañuduta pampak. ¹³Chaypina Jesuska chay warmita kawashpa sukaman llakichishpa willarkan:

—Amana wakakuynachu.

¹⁴Chashna chay warmita willashpa Jesuska wañuduta laduncharkan. Chaypina wañuduta pushaykak runakunaka shayarirkansapa. Jesus wañudupa kamillanta llankashpa willarkan:

—Wambrayni, atarimuyna.

¹⁵Chashna willaptin chay wañudu waynaka kawsamurkan. Tiya rimushpa kallarikkan rimakuyta. Chaypina Jesuska chay kawsachimushkan waynata mamanta kurkan. ¹⁶Chayta kawashpankunana tukuy chay aypa runakuna sukaman manchakurkansapa. Tata Diosta alabashpankuna willarkansapa:

—Kay wañuduta kawsachimushpa Jesuska sukaman alli yachachikuk runami. Sukkunaka rimarkansapa:

—Tata Diosmi shamushka yanapawakninchikuna.

¹⁷Tukuy Judea partipi kawsak runakuna yacharkansapa Jesus chay wañudu waynata kawsachimushkanta.

**Juan Bawtista yachanayarkan Jesus
Tata Diosmanta shamudu runachu
manachu nishpa.**

(Mt 11.2-19)

¹⁸Chaypina Juanpa disipulunkuna payta willarkansapa Jesus rurayakananta aypa almirana ruranata. Chayta yachashpa Juanka ishka disipulunkunata kayarkan.

¹⁹Paykunata Jesusman kacharkansapa yachanayashpa pay Tata Diosmanta shamudu runachu manachu nishpa. Mana pay kaptinka chikanta shuyanankunapa.

²⁰Juanpa disipulunkuna Jesusta tapuk rirkansapa. Ladunchashpankuna willarkansapa:

—Juan ñukaykunata kachamuwashkasapa tapukniki: ¿Kanchu deveras Tata Diosmanta shamudu runa kanki? Mana kan kaptikika chikanta shuyashasapa.

²¹Mana aynishpara chay diya Jesuska aypa runakunata unkuyninkunamanta nanayninkunamanta alliyachiykarksapa. Chaymanta supay unkuchishkan runakunata alliyachiykarkan.

Chaymanta aypa mana kawakuk runakunapa ñawinkunata alliyachiptin allitana kawakurkansapa. ²²Chay rikchak laya unkuyuk runakunata alliyachishkanwasha Jesuska chay ishkay runakunata willarkansapa:

—Rillaychi Juanta willak tukuy kawashkaykichita tukuy uyarishkaykichita. Willaychi mana kawakuy atipakkunata alliyachishkaynita.

Willaychi mana puriy atipakkunata lasaruyak runakunatapish alliyachishkaynita. Ñuka alliyachiptini upa runakunapish uyarikunsapana.

Chaymanta willaychi wañudukunata kawsachimushkaynita. Ñuka tukuy mana nimayuk runakunata yachachiykanisapa Tata Dios salvakuk kananta. ²³Chaymanta Juantaka willaychi pipish kashpa mana pinkakushpa ñukata allita kreyiwashpa kushikuypurumi kawsanka.

²⁴Juanpa disipulunkuna kutiptinkuna Jesuska tukuy paywan kiparik runakunata willarkansapa:

—¿Imatatí chunlla pampapika rishkankichi kawak? ¿Rishkankichichu pintuta wayra kuyuchiptin kawak?

²⁵Mana chayta kawak rishpaykichika ¿imatatí rishkankichi kawak? ¿Allima llachapayuk runatachu? Kankunaka yachankichi allima llachapayuk runakuna rinankunata sinchi kamachikukkunapa wasinkunallaman. ²⁶¿Imatatí rishkankichi kawak? ¿Alli yachachikuk runatachu? Ariya, deverasmi

rishkankichi alli yachachikuk runata kawak. Payka tukuy alli yachachikukkunamanta ashwan alli yachachikukmi.

²⁷Tata Dios killkadunpi Juanpa rimarkan: “Ñukaka suk alli yachachikukta kachasha tukuy runakunata willananpa kachamushkayni runata allita chaskinankunapa.”

²⁸Allita willaykichi. Chay yachachikuk Juanka tukuy runakunamanta ashwan alli yachakmi. Chashna Juan ashwan alli yachak kaykaptinpi Tata Diospa mandunpi mana nima yachak yuyanukuk runakuna Juanmanta ashwan yachaysapakunami.

²⁹Juan yachachikushkanta uyarishpankuna aypa runakuna yacharkansapa Tata Dios alli rurak kananta. Romano gobiernupa kullkinta kobrakuk runakunapish Juanta uyarishpankuna bawtisakurkansapa. ³⁰*Fariseo runakunawan Tata Diospa kamachikunanta yachachikuk runakuna mana munashkasapachu Tata Dios nimapi yanapanankunapa. Chayrayku mana Juanman rishkasapachu bawtisakunankunapa.

³¹Chaypina Jesus yachachikuylapi katirkan:

—¿Imashnatí yachachiykichiman? ¿Ima ejempluwantí yachachiykichiman?

³²Kankunaka plasapi tiyarishpa pukllak wambrakunashinami kankichi.

Paykunaka pukllakmasinkunata kaparikunsapa: “Ñukaykuna kenata pukuptinikuna kankuna mana tushushkankichichu. Llatinapa laya kantuta kantaptinikuna mana nima wakashkankichichu.”

³³Kankuna chay pukllak wambrakunashina mana nimawan agradakunkichichu. Juan mana panta mikuptin mana vinuta upyaptin rimankichi supayuk kananta.

³⁴Ñuka sielumanta shamudu runa mikuptini upyaptini kankuna rimankichi mikundero upyandero kanaynita.

Chaymanta rimankichi uchasapa runakunapa romano awtoridarkunapa kullki chaskikuk runakunapa purikmasinkuna kanaynita. ³⁵Chashna yuyawaptikichi-pish willaykichi: Tukuy pi allita rurashpa kawsashpankuna runamasinkunata kawachinsapa yachaysapa kanankunata.

**Suk fariseo runa Jesusta
konvidarkan wasinpi
mikuk rinanpa.**

³⁶Chaymanta suk fariseo runa Jesusta konvidarkan wasinpi rinanpa mikuk. Chashna konvidaptin Jesuska rirkan. Chaypina mesapi mikuykarkan. ³⁷Chay fariseopa llaktanpi suk waynandera warmi kawsarkan. Chay warmika yacharkan chay fariseopa wasinpi Jesus chayashkanta. Chaypina rirkan Jesusta tarik. Suk yurak rumimanta ruradu botellapi mishkilli asnak wirata apashpa Jesusta laduncharkan. ³⁸Chay warmika kumurayashpa Jesuspa chakin kuskapi wakakurkan. Sukaman wakakushpa ñawin illiwan Jesuspa chakinta mayllapurkan. Chukchanllawan chakichipushpa chakinta mucharkan. Chaymanta chay mishkilli asnak wirata Jesuspa chakin sawapi icharkan.

³⁹Chayta kawashpana chay konvidak fariseoka shunkun ukullapi rimarkan: “Kay Jesuska deveras Tata Diospa rimananta yachachikuk runa kashpaka kay warmita riksinman uchasapa kananta.”

⁴⁰Jesus yuyayninta yachashpa willarkan:

—Simon, suk imata willanayayki.

Chaypina chay fariseoka aynirkan:

—Maestru, suk imata willawanayashpaka willaway.

⁴¹Chashna chay fariseo runa willaptinna Jesuska willarkan:

—Ishkay runakuna suk patronmanta kullkita prestadu surkurkansapa. Suk

runa surkurkan pichka pachak kullkita. Sukka surkurkan pichka chunkallata.

⁴²Chaymanta chay patronka kutichinan-kunapa willaptinna mana nima kullkiyukchu karkansapa kutichikunan-kunapa. Paykuna mana kutichiyta atipaptinkuna chay patronka ishkantin-kunata perdonarkansapa ama kutichinankunapa. Kunanka willaway. ¿Maykan kullkita debikuk runatí chay patrontaka ashwan allita kuyan?

⁴³Chashna Jesus willaptinna Simonka willarkan:

—Ñukaka yuyani chay ashwan aypa kullkita surkushman runa ashwan allita patronta kuyananta.

Chashna willaptinna Jesuska willarkan:

—Allitami ayniwashkanki.

⁴⁴Chaypina Jesuska chay warmita chapashpa Simonta willarkan:

—¿Kawashkankichu kay warmi chakinita mayllaptin? Wasikipi chayap-tini kanka mana yakuta kuwashkanki-chu chakinita mayllanaynipa. Kay warmika ñawin illiwan chakinita mayllapashka. Chaymanta chukchan-wan chakichipashka. ⁴⁵Kanka mana nima muchawashkankichu. Kay warmika wasikipi chayamushkayniman-tapacha chakinipi muchawashka.

⁴⁶Chaymanta kanka mishkilli wirata mana nima umaynipi ichashkankichu. Kay warmika chay mishkilli asnak wirata chakini sawanpi ichashka.

⁴⁷Payka yachan tukuy uchankunata perdonanaynita. Chayrayku sukanan kuyawashpa chakinita mayllapashka. Kanka yuyanankunki pishillata uchayuk kanaykita. Chayrayku mana munanki-chu perdonanaynipa. Chayrayku mana yakachu kuyawanki.

⁴⁸Chashna Simonta willashpa Jesuska chay warmitaka willarkan:

—Uchaykikunamanta perdonayki.

⁴⁹Chashna Jesus willaptinna konvidadu runakuna sukwan sukwan tapunakurkansapa:

—¿Imashnatí kay runaka atipan uchakunata perdonayta? Tata Diosllami atipan uchata perdonayta.

⁵⁰Chayta uyarishpana Jesuska chay warmitaka willarkan:

—Kanmi tukuy shunkuykimantapacha kreyiwashkanki. Chayrayku tukuy uchaykata perdonani. Kushikushpana rillay wasikiman.

Warmikuna Jesusta yanaparkansapa.

8 ¹Chaymanta Jesus aypa llaktakunapi yachachikuyipi purirkan.

Payka tukuy runakunata willarkansapa Tata Dios sukaman alli kamachikuk kananta. Chay chunka ishkay disipulunkunaka paywan tantalla puriksapa.

²Jesus unkuyninmanta aliyachishkan warmikuna payta yanapaypi katirkan-sapa. Sukkunata aliyachirkansapa supaykunata llukshichishpa. Mariya Magdalenapish Jesustaka katirkan. Paymanta Jesuska kanchis supaykunata llukshichirkan. ³Chaymanta suk warmi Juana Jesusta katirkan. Juanapa kusanpa shutin karkan Kusa. Chay runa Kusa karkan sinchi awtoridar

*Herodespa atun wasinpi kamachikuk. Chaymanta Susanawan aypa warmikunapish Jesusta katirkansapa tiyapunakunawan tukuy layapi yanapashpankuna.

Jesus tarpudu murukunapa ejemplunta yachachikurkan.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴Jesus yachachikuyipi puriptin aypa runakuna llaktankunamanta llukshirkansapa kawanayashpankuna. Chay aypa runakuna tantanakuptinkuna Jesuska suk ejempluta parlachirkansapa:

⁵—Suk runa rirkan tarpukuk. Murukunata shikwashpa tarpuptin sukkunata urmarkansapa ñanpi. Chay ñanka sukaman sarudu kashpa sinchi allpa karkan. Chay sinchi allpapi murukunata urmaptin pishkillukuna mikurkansapa.

⁶Suk murukuna urmarkansapa rumisapa allpapi. Chay rumisapa allpapi murukunata urmaptin tipillata wiñarkan. Chaymanta chakirkansapa mana ñupu ñupu allpa kaptin. ⁷Suk murukuna urmarkansapa kashasapa kiwa ukunpi. Chaypi wiñaykaptinkuna chay kashasapa kiwakuna makarkansapa chakinankaman. ⁸Suk murukuna urmarkansapa allima allpapi. Chaykunaka sukaman allimata wiñashpa aypata wayuchakurkansapa. Suk murumanta pachakta wayuchakurkan.

Chaykunata yachachishpankuna Jesuska sinchita rimakushpa willarkansapa:

—Kankuna uyarikuk kashpaykichika kay yachachikunaynita allita rinrillikuychi.

Jesus disipulunkunata willarkansapa imaraykumi ejemplukunawan yachachikuykarkan nishpa. (Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹Jesus yachachikuptinna disipulunkuna yachachikunanta mana entiendishpankuna tapurkansapa:

—¿Imatati yachachiwanayankisapa chay muru tarpudupa ejempluta willawashpaykisapa?

¹⁰Chashna tapuptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Tata Dios yachachishuykankichi paypa mandunpi yaykunaykichita. Manara yachachishushkaykichita ñami yachachishuykankichina. Chay mana kreyiwakkunata ejemplukunata yachachinisapa kawashpashpa mana kawakuk runakuna-

shina kiparinankunapa. Uyarishpashina
mana uyarikukshina kiparikunankunapa.

**Jesus yachachikurkan runakuna
rikchak laya allpashina kanankunata.**

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹Jesuska yachachikuyllapi katirkan:

—Kashna chay ejemplu riman: Tata

Diospa rimananka murukunashinami.

¹²Chaymanta aypa runakuna Tata Diospa rimananta uyarishpashina mana allitachu shunkullikunsapa. Chay runakunaka sarudu sinchi allpashinami. Supay chay murukunata mikuk pishkillukunashina llullachishpa pantachichin ama Tata Diosta kreyishpa salvadu kanankunapa.

¹³Tata Diospa rimananta kushikuyppuru chaskik runakunaka rumisapa allpapi urmak murukunashinami. Chashna kushikuyppuru kreyishpankunapish mana sapiyukshina kashpana suk tiempullata Tata Diosta katinsapa. Paykunaka nanayta llakita mallishpana manana munansapanachu Tata Diosta katiyta.

¹⁴Chaymanta suk runakuna Tata Diospa rimananta uyarishkankunamanta tipimanta tipimanta munanankunallata rurashpa kawsansapa. Kullkiyashpa vanidarkushpalla kawsansapa. Chay laya runakunaka iden kashasapa allpapi wiñak murukunashinami. Mana nima wayuchakunsapachu.

¹⁵Chaymanta suk runakuna Tata Diospa rimananta tukuy shunku uyarishpa kasushpa kawsansapa. Paykunaka alli allpapi urmadu murukunashinami. Aypata wayuchakuk murukunashina tukuy shunku Tata Diosta kreyishpa mana shaykushpa kawsansapa.

**Jesus alkusapa ejemplunta
yachachikurkan.**

(Mr 4.21-25)

¹⁶Jesuska ejemplukunawan yachachikuyllapi katirkan:

—Suk alkusata apichishpa mesapi churanchisapa tukuy wasipi yaykuk runakuna kawakunankunapa. Mana ni pi alkusata apichishpa pakanchimanchu suk ollawan wichkashpa. Nima kawitu sikinpi pakanchimanchu. ¹⁷Chay apichidu alkusa mesapi churadu yachachikunaynishinami. Yachachikunayni tukuy runakunata riksichin upallalla rimashkankunata pakakudu rurashkankunata. ¹⁸Chayrayku yachachikunayni allita uyariychi. Allita kreyiwashpa kawsaptikichi Tata Dios ashwanta yanapashunkichi ashwanta yachanaykichipa. Mana allita kreyiwashpa kawsaptikichika Tata Dioska chay tipi yachashkaykichita kichushunkichi.

**Jesupa maman wawkindunawan
rirkansapa kawak.**

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹Jesupa maman wawkindunawan rirkansapa payta kawak. Chaypina paykunaka mana atiparkansapachu Jesusta ladunchayta aypa runakunapa chawpinkunapi yachachikuykaptin. ²⁰Chay runakuna Jesustaka willarkansapa:

—Mamaykiwan wawkikikunami washapi shuyashuykansapa kawashunayashpa.

²¹Chaypina Jesuska willarkansapa:

—Tukuy Tata Diospa rimananta uyarishpa rurashpa kawsak runakunami ñukapa wawkinikuna mamaynikuna.

**Jesus sinchi wayrata
sampayachirkan.**

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²²Chaymanta suk diya atun kanowapi Jesuska disipulunkunawan tantalla yaykurkansapa. Chaypina disipulunkunata willarkansapa:

—Akuychi kay kochata chimbaypachi.

Chashna Jesus willaptinkunana kallarirkansapa chimbayta. ²³Chay

kochata chimbaykaptinkunana Jesuska puñurkan. Puñuykaptinna sinchi wayra tiyarkan. Sukaman sinchi wayrawan yakuka kanowapi yaykurkan sumichinayanankaman. ²⁴Chaypina disipulunkunaka manchakushpankuna Jesustaka rikchachishpa willarkansapa:

—¡Maestru, mash kaway! ¡Ñami suminayaykanchisapana!

Chaypina Jesuska atarimushpa chay sinchi wayrataka chay olaskunataka willarkan sampayanapa. Chaypina chay wayraka sampayarkan.

²⁵Wayrata sampayachishkanwasha Jesuska chay disipulunkunataka willarkan:

—¿Ariya manarachu allitara kreyiwankichi?

Chaypina disipulunkunaka sukaman manchakushpa almirashpankuna tapunakurkansapa:

—¿Piti kay runaka? ¡Wayrata yakuta willashpalla sampayachin!

**Jesus alliyachirkan supay
unkuchishkan runata.**

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶Jesus disipulunkunawan chay kochata chimbashpa chayarkansapa Gerasa partipi. Gerasa karkan Galilea parti kocha chimbaman. ²⁷Chay kanowamanta Jesus urayaptinna llakta ladunmanta suk supayadu runa laduncharkan. Unay tiemputana chay runaka mana llachapayuk mana nima wasipichu kawsarkan. Payka wañudukuna pampanankuna machaykunapi kawsarkan. ²⁸⁻²⁹Aypa kuti supayka chay runataka yanaparkan mana allita ruranapa. Llaktamasinkuna aypa kuti waskawan kadenakunawan chay runapa makinta chakinta wataksapa. Chashna wataptinkuna chay runaka tipiklla. Supayka chunlla machaykunaman paytaka pushak.

Chaypina chay supayadu runa ladunchaptin Jesuska supayta willarkan chay runamanta llukshinanpa. Chashna willaptin chay runaka manllaybata kaparikushpa Jesuspa ñawpakninpi kunkurikushpa willarkan:

—¡Kanka sielupi kawsak Tata Diospa wambran kaykashpayki ama ñukata amichiwaychu! ¡Roygayki ama ninaman kachawanaykipa!

³⁰Chashna chay runa willaptinna Jesuska tapurkan:

—¿Ima shutiti kanki?

Chaypina payka aynirkan:

—Legion shutimi kani.

Chay runaka chashna willarkan aypa supaykuna paypi kawsaptinkuna.

³¹Chaypina chay supaykuna willarkansapa ama kachanankunapa mana tukuyiniyuk nina rawray ukuman.

³²Chay chunlla urkupi aypa kuchikuna tiyarkan. Chayta kawashpana supaykunaka Jesusta roygarkansapa chay kuchikunapi yaykuk rinankunapa. Chashna roygaptinkuna Jesuska almitirkansapa. ³³Chaypina chay runamanta tukuy supaykuna llukshishpankuna rirkansapa kuchikunapi yaykuk. Paykunapi yaykuptinkunana sukaman kallpashpankuna urkumanta sinkushpa yakupi sipikurkansapa.

³⁴Chayta kawashpana chay kuchikuna kuydak runakuna sukaman manchakurkansapa. Kallparkansapa tukuy llaktapi chakrakunapi kawsak runakunata kawashkankunata parlachikuk.

³⁵Chayta uyarishpankuna tukuy runakuna rirkansapa kawak sipikudu kuchikunata. Chayashpana tarirkansapa Jesuspa ladunpi tiyariduta chay aypa supayuk kashka runata. Payka alli llachapakudu alliyaduna karkan. Payta kawashpankuna sukaman manchakurkansapa. ³⁶Chaypina chay kawak runakuna parlachirkansapa Jesus chay

runamanta supaykunata llukshichishkanta. ³⁷Chaypina tukuy Gerasa partipi kawsak runakuna manchakuyupuru Jesusta roygarkansapa chayllamanta kutinanpa. Chashna roygaptinkunana Jesuska kanowapi yaykurkan kutinanpa. ³⁸Rinayaykaptinna chay alliyadu runaka Jesusta roygarkan paywan tantallarinanpa. Sukaman pushananpa roygaptinna Jesuska willarkan:

³⁹—Kutiyna wasikimanna. Chaypina tukuyta parlachikuy Tata Dios kuyashushpa alliyachishushkanta.

Chashna Jesus willaptinna chay runaka kushikuyupuru tukuy llaktama-sinkunata parlachirkan Jesus alliyachishkanta.

Jesus yawar unkuyuk warmita alliyachirkan. Chaymanta Jairopa shipashninta kawsachimurkan.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰Gerasa llaktamanta Jesuska kutirkan kocha chimbaman. Chay kocha chimbanpi aypa runakuna Jesusta shuyaykarkansapa. Chaypi chayaptinna chay llaktapi kawsakkuna sukaman kushikushpa chaskirkansapa. ⁴¹⁻⁴²Jesus kanowamanta llukshiykaptin suk runa Jairo laduncharkan. Jairoka tantanaku-nankuna wasipi kamachikuk karkan. Paypa chaylla wambran chunka ishkay watayuk shipitas karkan. Chay shipitasnin unkudu kaptin Jairoka Jesuspa ñawpakninpi kunkurikuk rirkan. Kunkurikushpa Jesusta roygarkan wasinman rinanpa. Jesus almitishpa riykaptin aypa runakuna niti niti katirkansapa.

⁴³Chay aypa nitik runakunapa chawpinkunapi suk unkudu warmi tiyarkan. Chay warmika chunka ishkay watatana yawar unkuywan kawsarkan. Tukuy kullkintana tukucharkan doktorkunata katishpa. Mana ni pi

alliyachiyta atiparkanchu. ⁴⁴Chay unkudu warmika Jesusta washanmanta ladunchashpa llachapan mañanta llankarkan. Llankashkan ratu yawarninka tipikurkan. ⁴⁵Chaypina Jesuska katiyak runakunataka tapurkansapa:

—¿Pití llachapaynita llankashkankichi?

Chashna tapuptinkuna paykunaka willarkansapa:

—Manami ni pi llankashkaykisapachu.

Chashna willaptinkuna Pedru Jesusta willarkan:

—Maestru, aypa runakuna laduykipi kashpa sukaman nitishushpa kayta chayta tankanakushpankuna llankashuykansapa.

⁴⁶Chashna Pedru willaptinna Jesuska willarkansapa:

—Suk kankunami unkudu kashpaykichi llachapaynita llankashkankichi alliyachinaynipa. Chay llankawaktaka ñami alliyachishkanina. Chayrayku tapuykaykichi pití llachapaynita llankashkankichi.

⁴⁷Chashna sukaman Jesus tapuptinkuna chay unkuymanta alliyadu warmi mana pakakuyta atiparkanchu. Rirkan sukaman manchakuywan chukchukushpa Jesuspa ñawpakninpi kunkurikuk. Chaypina willarkan:

—Ñuka unkudu kashpa llachapaykita llankashkani munashpayni alliyachiwaynaita. Deverasna llachapaykita llankaptini alliyachiwashkanki.

⁴⁸Chashna chay warmi willaptinna Jesuska willarkan:

—Munanayni wambrayni, kanka allita ñukata kreyiwashkaykirayku alliyachishkayki. Kunanka wasikiman kushikushpa kutiy.

⁴⁹Chashna Jesus willaykaptin Jairopa wasinmanta suk runa chayarkan. Payka Jairotaka willarkan:

—Wambraykika ñami wañushkana.
Amana wasikiman Jesustaka pushaynachu.

⁵⁰Chayta uyarishpa Jesuska Jairotaka willarkan:

—Ama manchakuychu. Tukuy shunku ñukata kreyiway. Ñukami shipashnikita kawsachimusha.

⁵¹Chaymanta Jairopa wasinpi chayashpankuna Jesuska mana munarkanchu katiykak runakuna yarkunankunapa. Pedruwan Jakobota Juanllata yaykuchirkan. Chaymanta shipashpa tatan maman yaykurkansapa Jesuswan tantalla. ⁵²Aypa runakuna chay wañudu shipashpa sukaman wakakushpankuna velaykarkansapa. Jesuska paykunata willarkansapa:

—Ama wakaychichu. Kay shipashka manami wañuduchu. Payka puñuykanmi.

⁵³Chashna willaptinkunana chay wakakuykak runakunaka Jesusta mana kreyirkansapachu. Asikurkansapa yachashpankuna chay shipash alli wañudu kananta.

⁵⁴Chaymanta Jesus kuartupi yaykushpa wañuduta makinmanta apishpa sinchita willarkan:

—Kuyanayni wambrayni, jatarimuy!

⁵⁵Chashna Jesus willaptinna chay shipashka kawsamushpa atarimurkan. Chaypina Jesuska willarkansapa chay shipashta karanankunapa.

⁵⁶Chayta kawashpankunana shipashpa tatan maman sukaman almirarkansapa. Paykunata Jesuska willarkan sapa ama ni pita parlachinankunapa shipashninta wañushkanmanta kawsachimushkanta.

**Jesuka disipulunkunata
kacharkansapa unku dukunata
alliyachinankunapa.**

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9 ¹Chaymanta suk diya Jesuska chunka ishkey disipulunkunata tantanachishpa atipachirkansapa

yachanankunapa runakunamanta supaykunata llukshichiya. Allita atipachirkansapa rikchak laya unkuyukunata alliyachinankunapa. ²Jesuka disipulunkunata kacharkansapa yachachikunankunapa Tata Dios alli kamachikuk kananta. Kacharkansapa rikchak laya unkuyuk runakunata alliyachinankunapa. ³Paykunata willarkansapa:

—Ama apaychichu bastonnikichita nima pikshaykichita nima mirkapaykichita nima kullkikichita nima suk llachapaykichita mudakunaykichipa. ⁴Chaymanta maykan llaktapi chayashpaykichi suk runapa wasinpi kipariychi chikan llaktaman rinaykichi diyakaman. ⁵Ichará chayashkaykichi llaktapi kawsak runakuna wasinkunapi mana chaskishunayankichimanchu. Paykuna mana chaskishunayaptikichika chakikichi susyanta tapsishpa chay llaktamanta llukshiychi. Chayta rurashpaykichi paykunata willaykankichi Tata Dios uchankunarayku kastiganankunata.

⁶Chashna Jesus kachaptinkunana disipulunkunaka llaktan llaktan yachachikuypi purirkansapa. Yachachikurkansapa Tata Dios uchankunamanta perdonanankunata. Chaymanta rikchak laya unkuyuk runakunata alliyachiypi purirkansapa.

**Sinchi kamachikuk Herodes
yacharkan Jesus aypa
unkudukunata alliyachiykananta.**
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷⁻⁸Chaypina sinchi kamachikuk
*Herodes uyarirkan Jesus rikchak laya ruraykananta. Runakuna Jesuspa rimarkansapa: “Juan Bawtista wañushkanmanta kawsamushpa Jesuspi tukushpa puriyan.” Sukkuna rimarkansapa: “Ichará ñawpa alli yachachikuk Eliyas kawsamushpa yachachikuykan.”

Sukkuna rimarkansapa: “Kay Jesuska ñawpa wañudu yachachikuk runa kawsamushpa puriyan.” Chashna Jesuspa rimaptinkuna Herodes mana yacharkanchu imatami yuyanka nishpa.

⁹Chaypina rimarkan:

—Ñukami Juantaka wañuchirkani umanta tipichipushpa. Ichará payna kawsamushka. Tukuy runakuna paypaka sukaman parlachikuykansapa.

Chashna Herodes yuyaykushpa Jesusta sukaman riksinayarkan.

**Jesus pichka waranka
runakunata kararkansapa.**

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰Chay chunka ishkay disipulunkuna unkudukunata alliyachishkankunamanta kutishpankuna Jesusta rurashkankunata parlachirkansapa. Chaymanta parlachishkankunawasha Jesuska paykunallata pushashpa rirkan Betsaida llaktaman.

¹¹Chayman rishkanta yachashpana aypa runakuna katirkansapa. Paykunata Jesuska kushikushpa yachachirkansapa Tata Dios tukuy layapi alli kamachikuk kananta. Chaymanta rikchak laya unkuyuk runakunata alliyachirkansapa.

¹²Chaypina chay chunka ishkay disipulunkuna tardiyaptin kawashpankuna Jesusta willarkansapa:

—Tukuy kay runakunata kachaysapa rinankunapa llaktakunapi chakrakunapi maskak mikunankunata. Richunsapa maskak maypimi samankasapa nishpa. Kay chunllapika manami nima laya mikuna tiyanchu.

¹³Jesusa mana rinankunapa munashpa disipulunkunata willarkan-sapa:

—Kankuna kay runakunataka karaychi.

Chaypina paykunaka willarkansapa:

—Pichka pansitukuna ishkay challwi-llukunallami ñukaykunapaka tiyan. Kay

mikuna mana aypa kaptin ichará riykansapa rantik kay aypa runakunata karanaynikunapa.

¹⁴⁻¹⁵Chashna disipulunkuna willaptin-kuna Jesuska willarkansapa:

—Tukuy runakunata pichka chunka-manta pichka chunkamanta tantana-chishpa tiyachiychi.

Jesus willashkankunata uyarishpan-kuna disipulunkunaka tukuy chay pichka waranka runakunata tiyachir-kansapa.

¹⁶Chaymanta Jesuska chay pichka pansitukunata chay ishkay challwata apishpa sieluta chapashpa Tata Diosta agradesirkan. Chaypina chay pankunata chay challwakunata pakishpa disipulun-kunata kurkan chay aypa runakunata karanankunapa. ¹⁷Tukuy paykuna mikurkansapa saksanankunakaman. Mikushkankunawasha chunka ishkay sestukunapi disipulunkuna puchudu mikunata tantachirkansapa.

Pedru rimarkan Jesus Tata

Diosmanta shamudu

salvakuk runa kananta.

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸Chaymanta suk diya Jesuska disipulunkunallawan suk chunllaman rirkansapa. Chaypina Jesuska disipulun-kunamanta suchurishpa Tata Dioswan parlaykarkan. Orashkanwasha disipulunkunataka tapurkansapa:

—¿Pi kanaynitati runakuna rimaykan-sapa?

¹⁹Paykunaka willarkansapa:

—Sukkuna rimansapa kanshi kanki runakunata bawtisak Juan. Sukkuna rimansapa kanshi kanki ñawpa yachachikuk Eliyas. Chaymanta sukkuna rimansapa ñawpa wañudu yachachikuk runashi kawsamushka nishpa.

²⁰Chashna disipulunkuna willaptin-kuna Jesuska tapurkansapa:

—¿Pi kanaynitatí kankunaka yuyaykankichi?

Chaypina disipulun Pedruka willarkan:

—Kanka Tata Diosmanta shamudu salvakuk runami kanki.

²¹Chashna Pedru willaptinna Jesuska paykunata willarkansasapa:

—Mash uyariwaychi. Ama ni pita willaychichu Tata Diosmanta shamudu runa kanaynita.

²²Chaymanta willarkansasapa:

—Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa kaptinipish suk diya runakuna padesichiwankasapa. *Judiyumasinchikunapa *ansianunkuna, *saserdotekunapa kamachikukninkuna, Moisespa killkadunta yachachikuk runakuna chikniwashpankuna wañuchiwankasapa. Paykuna wañuchiwapitinkuna kimsa diya ukun kawsamusha.

²³Chaymanta Jesuska tukuy katik runakunata willarkansasapa:

—Kankunaka disipuluynikuna kanayashpaykichika kikikichipa munanaykichita sakishpa ñukata kasuwashpa kawsaychi. Chiknishuk runakuna wañuchishunayaptikichipish kada diya ñukallata katiwaychi.

²⁴Kankuna wañuymanta kishpinayashpa sakiwashpaykichika mana kishpinkichichu mana tukuyiniyuk ninamanta. Chaymanta ñukata kreyiwashkaykichirayku runakuna wañuchishuptikichipish mana tukuyiniyukta Tata Dioswan kawsankichi.

²⁵Suk runa rikchak laya tiyapuptin mana sielupi yaykushpaka yankapa kay allpapi tukuy layayuk kashka. Tiyaupunankuna mana nimapi yanapankachu ninamanta kishpinanpa. ²⁶Suk runakuna ñukata pinkakuwansapa. Rimanaynitapish mana munansapachu. Chashna pinkakuwaptinkuna ñuka kay allpaman llipyak likidu ukupi shamushpayni chay

pinkakuwak runakunata willashasapa mana ñukapa kanankunata. Chay diyaka Tatayni Diospa llipayainpi yanapawak *angelkunawan tantalla kashkan shamusha.

²⁷Mash allita uyariwaychi. Suk kankuna manara wañushpaykichira kawankichi Tata Diospa mandunpi ñuka allita kamachikuptini.

Jesus chikan laya tukushpa sukaman llipyarkan.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸Chaymanta Jesuska pusak diya yachachikushkanwashpa rirkan suk urkuman. Chayman rirkan Tatan Dioswan parlak. Jesuswan tantalla Pedru, Santiago, Juan rirkansasapa.

²⁹Tata Dioswan parlaykaptin Jesuspa uyan chikan laya tukurkan. Llachapanpish yurak likidu tukushpa llipyarkan. ³⁰Chaypina chay kimsa disipulunkunaka kawarkansasapa Jesusta parlaykaptin ishkay runakunawan. Paykuna karkansasapa ñawpa yachachikuk Moiseswan Eliyas. ³¹Moiseswan Eliyas Jesuswan parlaykaptinkuna llipyak likidu ukupi rikurirkansasapa. Chaypi parlaykarkansasapa Jerusalen llaktapi Jesus wañunanta. ³²Chaypina Pedruka disipulumasinkunawan sukaman puñunayashpankunapish mana puñurkansapachu. Paykuna kawarkansasapa Jesusta chay ishkay runakunatapish llipyak likidu ukunpi.

³³Chaymanta chay ishkay runakuna Jesusmanta anchuykaptinkunana Pedruka Jesusta willarkan:

—Maestru, allipaka kaypi kanwan tantalla kanisapa. Munaptikika kimsa ranchituta rurashasapa sukta kanpa, sukta Moisespa, sukta Eliyaspa.

Pedru chayta rimarkan sukaman manchakushpa mana allita yuyashpa imatami rimaykan nishpa. ³⁴Chashna

Pedru willaptin suk puyu paykunata wichkamurkansapa. Disipulukuna puyu ukunpi mallinakushpankuna manchakurkansapa. ³⁵Chaypina puyu ukunmanta uyarirkansapa Tata Dios rimakuptin:

—Kay Jesuska wambraynimi. Ñukami paytaka aklashkani. Chayrayku payta allita uyariychi.

³⁶Chay disipulunkunaka chay rimanata uyarishkankunawasha Jesusta kawarkansapa sapallanta. Chaymanta urayamushpa manara ni pita willarkan-saparachu chay urkupi kawashkankunata.

**Jesus alliyachirkan
supayadu wambrata.**

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷Chaymanta kayantin chay urkumanta urayamuptinkuna aypa runakuna rirkansapa Jesusta tinkuk.

³⁸Paykunapa chawpinkunamanta suk runa manllaybata rimakushpa Jesustaka willarkan:

—Maestru, chaylla wambrayni tiyan. ¡Llakichiwashpa unkuyninmanta alliyachipay! ³⁹Kay wambraynita supay unkuchiptin sukaman chukchukushpa kaparikun. Shimin sukaman pusukyan. Supay unkuchiptin kikinlla waktanakun. Supay mana sakinayanchu. ⁴⁰Kanpa disipuluykikunata sukamannami roygashkani wambraynimanta supayta llukshichipunankunapa. Paykunaka manami atipashkasapachu llukshichi-puyta.

⁴¹Chashna chay runa willaptin Jesuska ladunpi tiyak runakunata willarkansapa:

—¿Kunankamanchu manara allita kreyiwankichi? ¡Sukaman mana kreyikuk runakunami kankichi! ¿Aykapi-kamantí kankunawan kanayni tiyan? ¿Aykapikamantí amichiwankichi?

Chashna rimashpa chay wambrapa tatantaka willarkan:

—Chay wambraykitaka pushamuy kayman.

⁴²Chaypina Jesusta ladunchaykaptin supay chay wambrataka allpapi urmachishpa sukaman chukchuchirkan. Chaypina Jesuska supayta piñayashpa willarkan:

—¡Llukshiy kay wambramanta!

Chashna chay wambrata alliyachishpa tatanta kurkan.

⁴³Jesus chay wambrata alliyachish-kanrayku tukuy kawak runakunaka sukaman almirarkansapa. Willanakurkansapa Tata Dios sukaman alli rurak kananta. Almirashpa chayta parlaptin-kuna Jesuska disipulunkunataka willarkan:

⁴⁴—Mash allita uyariwaychi. Ama kunkaychichu. Sielumanta shamudu runa kaykaptini chikniwak runakuna wañuchiwanakasapa.

⁴⁵Chashna Jesus willaptinkuna disipulunkunaka mana entiendirkansa-pachu. Paykunapa yuyayninkunata Tata Dios pantachichipurkansapa Jesus yachachishkankunata ama entiendinan-kunapa. Chaymanta paykunaka mancharkansapa Jesusta tapuyta ashwan allita entiendichinankunapa.

**Jesus yachachikurkan suk
wambrilluta yanapashpa Tata
Diosa kushichinankunata.**

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶Chaymanta Jesuspa disipulunkunaka ayninakurkansapa maykanmi ashwan alli kanman kamachikunankunapa.

⁴⁷Ayninakunankunata yachashpa Jesuska suk taksha wambrilluta apishpa ladunpi churarkan. ⁴⁸Chaypina disipulunkunata willarkansapa:

—Kankuna ñukata kreyiwashpa suk taksha wambrilluta kuyashpaykichi ñukatapish kuyawaykankichi. Ñukata kuyawashpaykichi kachamuwak

Tataynitapish kuyaykankichi.
Chayrayku kankuna runamasikichita
kuyashpa yanapashpaykichi
tukuymanta ashwanta Tata Diosta
kushichinkichi.

**Suk runa mana
chikniwashpanchikuna
yanapawaykanchisapa.
(Mr 9.38-40)**

⁴⁹Chaymanta disipulun Juan
willarkan:

—Maestru, suk runata kawashkani-
sapa shutikita rimashpa runakunamanta
supaykunata llukshichiptin. Ñukaykuna
payta michashkanisapa mana ñukanchi-
kunawan tantalla puriptin.

⁵⁰Chaypina Jesuska willarkansapa:

—Ama michaychichu. Suk runa
ñukata kreyiwashpa supaykunata
llukshichishpaka yanapawaykanchisa-
pami. Mana nima chikniwanchisapachu.

**Jesus mana munarkanchu
samaritano runakunata kastigayta.**

⁵¹Chaypina tipilla illaptin Jesus
sieluman kutinanpa mana nima
manchakushpa kallarirkan Jerusalem
llaktaman riyta. ⁵²*Samarita partipi
chayashpankuna Jesuska ishkey runaku-
nata kacharkansapa suk llaktillupi
wasita maskanankunapa chaypi
puñunankunapa. ⁵³Chay ishkey
runakuna chay llaktapi chayaptinkuna
mana ni pi Jesusta wasinkunapi
samachinayarkansapachu. *Samaritano-
kuna yacharkansapa Jesus riykananta
Jerusalem llaktaman. Chayrayku mana
munarkansapachu chaypi puñunarpa.

⁵⁴Chaypina Jakobowan Juan
Jesustaka willarkansapa:

—Maestru ¿munankichu sielumanta
ninata urmachimunaynikunapa
chaywan chay llaktapi kawsakkuna
kullunankunapa?

⁵⁵Chashna willaptinkuna Jesuska
ishkantinkunata piñayarkansapa:

—Ama chay runakunata chiknishpa
munaychichu rupachiyta. ⁵⁶Ñuka
sielumanta shamushkani runakunata
kastigumanta salvanaynipasapa. Mana
shamushkanichu ni pita wañuchinay-
nipa.

Chashna Jesus michaptinkuna
rirkansapa chikan llaktapi puñuk.

**Jesus yachachikurkan imashnami
suk runa payta katinka nishpa.
(Mt 8.19-22)**

⁵⁷Jerusalemman riykaptinna suk runa
Jesustaka willarkan:

—Señor, maytapish riptiki chaytami
katishkayki.

⁵⁸Chaypina Jesuska willarkan:

—Atukkunapa wasinkuna tiyan
machaykunapi. Chaymanta altuta
pawak pishkillukunapa wasinkuna
tiyan. Ñuka sielumanta shamudu runa
kashpayniphichu mana nima wasiyukchu
kani chaypi samanaynipa.

⁵⁹Chaymanta Jesuska suk runata
willarkan:

—Ñukata katiway.

Chashna willaptinna chay runaka
Jesustaka willarkan:

—Señor, tatayni wañuptin pampash-
paynira katishkayki.

⁶⁰Chaypina Jesuska willarkan:

—Tata Diosta mana kreyinayak
runakunaka paykunapurana pampana-
kuchunsapa. Kanka rillay tukuy runaku-
nata yachachik Tata Dios allimata
kamachikunanta.

⁶¹Chaymanta chikan runa Jesusta
willarkan:

—Señor, ñukapish sukaman kanta
katinayayki. Manarapish kanwan
rishpayni rinayani tukuy familyayniku-
nata willak kanwan rinaynita.

⁶²Chaypina Jesuska aynirkan:

—Suk runa chakranta rurashpa araduwan allpata aspin. Payka araduwan aspiy Kashpa washanta chapashpa mana kuskatachu aspin. Kanpish mana kunanlla katiwanayashpaykika washanta chapashpa araduta aysak runashinami kanki. Chashna washaykita chapashpayki mana atipankichu Tata Diospa mandunpi kawsayta.

Jesus kanchis chunka runakunata kacharkan yachachikunankunapa.

10 ¹Chaymanta yachachikushkan-washa Jesuska yuyarkan aypa llaktakunaman riyta. Manarapish rishpa kanchis chunka runakunata kacharkansapa ñawpaykanankunapa. Ishkaymanta ishkaymanta kacharkansapa rinankunapa yachachikuk. ²Chay runakuna yachachikuk rinankunapa Jesuska willarkansapa:

—Suk runa chakranpi tarpudu murukuna allita pukuptin aypa peonkunawan pallachinsapa. Kankuna chay llaktakunapi yachachikuk riptikichi aypa runakuna Tata Diosta kreyinayansapa. Paykunaka iden chakrapi pukudu wayukunashinami. Tata Diosta kreyinayak runakuna aypa tiyaptinpi mana tiyanchu yachachikuk runakuna. Chayrayku Tata Diosta roygaychi kachananpa ashwan aypa runakunata rinankunapa yachachikuk.

³Kankuna llaktan llaktan puriptikichi runakuna chiknishunkichi. Paykunaka pumakuna ovejata wañuchikshina wañuchishunkichiman. Chayrayku rishpaykichi allita yuyaykuychi ñuka kankunata sukaman yanapanaynita.

⁴Ama nima pikshata nima kullkita nima ushutaykichita apaychichu. Chaymanta ñanpi suk runata tinkushpaykichi ama unayaychichu parlachishpa.

⁵Suk wasipi yaykushpaykichi chay wasiyukta rimachishpa willaychi: “Kanta

tukuy wasiki kawsakmasikikunatapish Tata Diosmi kushichishunkichi.”

⁶Chashna Tata Dios kushichinanpa willaptikichi ichara chay wasiyuk runaka munanman Tata Dios kushichinanpa. Paykuna munaptinkuna Tata Dioska kushichinkasapa. Mana munaptinkunaka mana kushichinkasapachu. ⁷Allita chaskishuptinkuna chay wasillapi kipariychi. Ama rillaychichu chikan chikan wasikunapi paykuk. Chay kiparinaykichi wasipi tukuy karashunakunata mikuychi upyaychi. Paykuna chaywan yachachikushkaykichipa pagarashuykankichi. ⁸Suk llaktapi chayaptikichi chay runakuna munashushpa karashunkichi. Imatapish kaptin karashuptinkuna mikuychilla. ⁹Chay chayashkaykichipi unkudu runakunata tarishpaykichi alliyachiychi. Tukuy paykunata willaychi: “Tata Diosmi sukaman munan mandunpi kawsanaykichipa.”

¹⁰Chaymanta chikan llaktapi chayaptikichi ichará chaypi kawsak runakuna mana chaskishunayankichimanchu. Chaymanta llukshishpa willaychi: ¹¹“Kankuna mana chaskiwaptikichika ñukaykuna chakinikuna susyanta tapsishpa llukshinisapa. Kankunapi kiparin uchaykichi. Mana chaskiwashpaykichipish allita yachaychi: Tata Diosmi sukaman munan mandunpi kawsanaykichipa.”

¹²Allita uyariwaychi. Mana chaskishuptikichika Tata Dioska sukaman kastigankasapa. Ñawpa Sodoma llaktapi kawsak runakunamanta Tata Dioska paykunata ashwan sinchita kastigankasapa.

Jesus chay mana kreyikunayak runakunata llakichirkan.

(Mt 11.20-24)

¹³Jesuska yachachikuyllapi katirkan: —¡Alaw! Chay ishkay llaktakuna Korasinpi Betsaidapi kawsakkunata

llakichini. Chay ishkay llaktakunapi aypa almirana ruranata rurashkani. Chaykunata kawashpankunapish uchankunata mana nima wananayansa-pachu. Chayrayku Tata Dioska paykunata sukaman kastigankasapa. Tiro Sidon llaktakunapi ñuka almirana ruranakunata rurashka kaptinika chaypi kawsak runakuna uchankunamanta wananmansapa karkan Tata Diosta kreyinankunapa. Llakina llachapata churakunmansapa karkan uchpapi tiyarishpa llakinankunapa. ¹⁴Chayrayku kastigakunan diya Tiropi Sidonpi kawsakkunamanta Tata Dioska ashwanta kastigankasapa Korasinpi Betsaidapi kawsak runakunata.

¹⁵Chaymanta Kapernaum llaktapi kawsak runakuna yuyansapa sieluman riyta Tata Dioswan kawsak. Chashna yuyashpankunapish Tata Dios manami sielumanka pushankasapachu. Manllayba tuta likidu uchkuman kachankasapa mana ñukata kreyiwash-kankunarayku.

¹⁶Chaymanta Jesuska chay kachayka-nan runakunata kashkan willarkansapa: —Yachachikuk riptikichi kankunata uyurishushpaykichika ñukatami uyariwaykansapa. Kankunata chiknishushpaykichika ñukatami chikniwaykansapa. Ñukata chikniwash-pankunaka kachamuwak Tatayni Diostapish chikninsapa.

Jesus chay kanchis chunka runaku-nata yachachishpa kacharkansapa.

**Chay kanchis chunka runakuna
yachachikushkankunawasha
kutirkansapa.**

¹⁷Jesus chay kanchis chunka runaku-nata kachaptin aypa llaktakunapi yachachikuypi purirkansapa. Chaypina kushikuypuru kutishpankuna Jesusta willarkansapa:

—Maestru, kanpa shutikiipi willaptini-kuna supaykunapish kasuwashpankuna runakunamanta llukshishkasapa.

¹⁸Chashna chay runakuna willaptin-kuna Jesuska willarkansapa:

—Ariya shutinipi tukuy layata atipankichi rurayta. Ñuka kawashkani sielumanta supaykunapa ashwan sinchi kamachikukninta llipyakshina urmamuptin. ¹⁹Chay supaykuna machakuyshina alakrashina wakllichi-shunayankichi. Ñuka kankunata sukaman yanapashkaykichi tukuy laya supaykunata karkunaykichipa. Karkup-tikichipish mana nimanachishunkichi-chu. ²⁰Kankuna sukaman kushikushkan-kichi supaykunata runakunamanta llukshichishpaykichi. Ñuka willaykichi ashwanta kushikuychi shutikichi sielupi killkaduna kaptin.

**Jesus kushikurkan.
(Mt 11.25-27; 13.16-17)**

²¹Chashna chay runakunata willaptin Tata Diospa Espiritun Jesusta sukaman kushichirkan. Chaypina Tatan Diosta willarkan:

—Tatayni, sielupi allpapi allima kamachikukmi kanki. Kanka tukuy mana kreyinakuk runakunallata allita yachachinki. Chaymanta kikinkunalla-manta yachak runakunata mana nimata yachachishkankichu. Chayrayku Tatayni, alabayki. Ariya, Tatayni kushikushpa chashna munashkanki rurayta.

²²Tatan Dioswan parlashkanwasha Jesuska disipulunkunata willarkansapa:

—Tataynika willawarkan ñukalla tukuy layata kamachikunaynipa. Payllami ñukata allita riksiwan. Kankunaka manami allitachu riksiwan-kichi. Tata Diospa wambran kashpayni ñukallami payta allita rikisini. Ñuka munashkayni runakunata riksihiptini Tataynita rikisinsapa.

²³⁻²⁴Chaymanta Jesuska disipulunkunallata pakallalla willarkansapa:

—Allita willaykichi. Ñawpa tiempupi yachachikuk runakuna aypa kamachikuk runakunapish sukaman shuyawashpa ruranaynita kawanayarkansapa yachachikunaynita uyarinayarkansapa. Tukuy paykuna mana kawawashpara mana uyariwashpara wañurkansapa. Kankuna ruranaynita kawashpaykichi yachachikunaynita uyarishpaykichi sukaman kushikunkichi.

**Alli yanapakuk samaritano runapa
ejemplunta Jesuska
yachachikurkan.**

²⁵Chaymanta suk diya suk runa rirkan Jesusta parlachik. Chay runaka Moisespa killkashkankunata yachachikuk. Payka yachanayarkan Jesus allitachu manachu yachachikuyan nishpa. Chaypina Jesusta ladunchashpa tapurkan:

—Maestru ¿imatatí ruranayni tiyan Tata Dioswan mana tokuyniyukta sielupi kawsak rinaynipa?

²⁶Chashna chay runa tapuptinna Jesuska willarkan:

—¿Leyishkankichu chay ñawpa killkadukunata? ¿Imata ruranaykipatí willashunki?

²⁷Chaypina chay runaka willarkan:

—Moisespa killkashkan riman: “Kamachikuk Tata Diosnikita tokuy shunku kuyanayki tiyan. Tokuy layata allita rurashpa sukaman munashpa allimata yuyashpa Tata Diosta kuyanayki tiyan. Chaymanta kikiki kuyanakushina tokuy runamasikikunata kuyanayki tiyan.”

²⁸Chaypina Jesuska willarkan:

—Allitami ayniwashkanki. Tokuy willawaykanaykita rurashpaykika rinkimi mana tokuyniyukta Tata Dioswan sielupi kawsak.

²⁹Chaypina chay runaka runamasinta mana kuyaykashpa kuyakukushina tukushpana Jesustaka tapurkan:

—¿Maykan runatatí kuyasha?

³⁰Chashna chay runa tapuptinna Jesuska yachachishpa suk ejemplunta willarkan:

—Jerusalen llaktamanta Jeriko llaktaman suk runa rirkan. Ñanpi riykaptin suwakuna tinkurkansapa. Paykunaka tokuy laya tiyapunanta llachapankunatapish kichurkansapa. Wañunayanankaman sukaman makashpa sakirkansapa. ³¹Ñanpi chay makadu runa wañunayaykaptin suk *saserdote chay ñanta riykashpa tarirkan. Payka ladeyashpa mana nima yanapanayashpa sakirkan. ³²Chaymanta saserdotepa yanapaknin runa chay makadu runataka tarirkan. Paypish mana yanapanayashpa sakirkan.

³³Chaymanta *Samariamanta runa chay ñanta riykashpa chay makadu runataka tarishpa llakichirkan. ³⁴Payna sukaman llakichishpa llikipushkankunata tipi wirawan tipi vinuwan ampipurkan. Chaymanta llachapawan llikipushkankunata wankupurkan. Ampishkanwashpa burrunpa sawanpi churashpa llaktakaman pusharkan. Suk wasipi churak rirkan chaypi kuydanankunapa. ³⁵Chaymanta kayantin pakariptin chay Samariamanta runa wasi doynunta kullkita pagararkan. Paytaka willarkan: “Kay unkudu runata allita kuydanki. Kay kushkayni kullki pishiptinka kannami paktachinki. Kutimushpayninami kutichishkayki.”

³⁶Chay ejempluta yachachishpa Jesuska chay yachachikuk runataka tapurkan:

—Chay kimsa runakunamanta ¿maykantí makadu runapa kuyak runa karkan?

³⁷Chaypina chay runaka Jesustaka willarkan:

—Chay llakichishpa yanapak runa makadu runata kuyarkan.

Chaypina Jesuska willarkan:

—Kanpish iden chay yanapakuk runashina tukuy runamasikikunata yanapashpa kawsay.

**Jesus Mariyapa Martapa wasinpi
yaykushpa yachachikurkan.**

³⁸Jesuska yachachikuyllapi disipulunkunawan tantalla purirkansapa. Suk diya chayarkansapa suk llaktapi. Chaypi suk warmi Marta Jesustaka kushikushpa wasinpi chaskirkan. ³⁹Martapa tiyarkan suk ñañan Mariya. Mariyaka Jesuspa chakin kuskapi tiyarirkan yachachikunanta uyarinanpa. ⁴⁰Chaykamanka Martaka aypa mikunata yanushpa sukaman turbakuykarkan. Chaypina Jesusta willarkan:

—Maestru ¿ariya ñukataka manachu llakichiwaniki? Kay ñañaynika sakiwashka sapallayni yanukunaynipa. Willay yanapawak shamunanpa.

⁴¹Chashna willaptinna Jesuska Martataka willarkan:

—Alaw Marta, rikchak layata rurashpayki sukaman turbakunki. ⁴²Trabaja-naykimanta ashwan alli kanman Tata Diospa rimananta yachakunaykipa. Mariyaka ñami allitana yachakuyan. Mana munanichu yachakuyananta michanaykipa.

**Jesus tukuy disipulunkunata
yachachirkansapa imashnami Tata
Dioswan parlankasapa nishpa.**

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 ¹Chaymanta suk diya suk chunllapi Jesuska Tata Diosta oraykarkan. Orayta tukuchashkanwashasuk disipulun ladunchashpa willarkan:

—Maestru, Juan Bawtista tukuy disipulunkunata yachachirkansapa orayta. Kanpish payshina yachachiwaysapa.

²Chashna disipulunkuna yachakunayaptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Kankunaka Tata Diosta orashpaykichi kashna willaychi:

“A Tata Dios, kanmi kanki Tataynikuna.

Munanisapa tukuy runakuna rimanankunapa sukaman alli rurak kanaykita.

Munanisapa tukuy runakuna kanta kasushushpa kawsanankunapa.

³Tukuy diya mikunaynikunata kuwaysapa.

⁴Runamasinikuna mana allita rurawaptinkuna ñukaykuna perdonanisapa.

Chashnashina kanpish uchaynikunamanta perdonawaysapa.

Yanapawaysapa ama supay munachiwanankunapa mana allita rurayta.”

⁵Jesus ashwanta entiendichinayashpankuna suk ejempluta willarkansapa:

—Ichara suk amiguykichi chawpi tutapi wasikichiman rinman.

Kayashushpaykichi willashunkichiman: “Amigu, suk tipi mikunaykita kuway.

⁶Wasinipi suk amiguyni yarkaymanta chayamushka. Manami nima laya mikuna tiyawanchu karanaynipa.”

⁷Chashna amiguykichi mañashuptikichi wasikichi ukumanta manami willamunkichimanchu: “Ama shamuychu rikchachiwak. Wasini punkunka ñami alli wichkaduna. Tukuy wambraynikunawan ñami samaykanisapana. Kashna ora mananami atipaninachu nimata kuynikita.”

⁸Allita willaykichi. Amiguykichi sukaman mañashuptikichika atarinaykichi tiyan mañashushkanta kuk. Mana munashpaykichipish atarishpa kunaykichi tiyan sukaman mañashuptikichi.

⁹Mash allita uyariwaychi. Kankuna suk imata munashpaykichi Tata Diosta

mañaychi. Mañashkaykichita Tata Dioska kushunkichi. Maskashkaykichita tarinkichi. Punkuta takaptikichi kicharinka. ¹⁰Tata Diosta mañak runaka chaskinkami. Tata Dios punkunta takak runapa kicharinkami.

¹¹Kankunapa wambraykichi challwata mañashuptikichi ¿kunkichimanchu machakuyta? ¹²Runtuta mañashuptikichi ¿kunkichimanchu alakrata?

¹³Kankuna mana alli rurak kashpaykichipish wambraykichita allikunata kunkichi. Tata Dioska kankunamanta ashwan alli rurakmi. Chayrayku roygaptikichi Espiritunta kushunkichi.

**Runakuna rimarkansapa
supaykunapa mandakuknin
yanapaptin Jesus atipananta
supaykunata llukshichiyta.**

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴Suk diya suk runamanta Jesuska supayta llukshichirkan. Supay unkuchiptin chay runaka mudu karkan. Jesus supayta llukshichiptionna chay runaka atiparkan rimakuyta. Rimakup-tin kawak runakuna sukaman almirarkansapa. ¹⁵Chaypina suk runakuna Jesuspa rimarkansapa:

—Supaykunapa kamachikuknin
*Belsebu kay runata yanapaptin
supaykunata llukshichin.

¹⁶Suk runakuna Jesusta pantachichinayashpankuna willarkansapa:

—Kunanlla suk almirana ruranata ruray chayta kawashpa yachanaynikunapa Tata Dios yanapashunkichu manachu nishpa.

¹⁷Chaypina Jesuska yuyayninkunata yachashpa willarkansapa:

—Suk llaktapi kawsak runakuna chikninakushpa makanakushpankuna kikinkunapura kulluchinakunsapa. Sukaman makanakushpankuna wasinku-

natapish urmachinsapa. ¹⁸Kankunaka rimaykankichi supaykunapa kamachikuknin Belsebu yanapawananta. Chayta rimashpaykichi mana kuskatachu rimaykankichi. Supaykunapa kamachikuknin yanapawashpaka kikinpa supayninkunallawan makanakuykansapa. Kikinkunapura makanakushpa kulluchinakunmansapa.

¹⁹Belsebu yanapawaptinka ¿pití disipuluykikunata yanapan supaykunata llukshichinankunapa? Allita yachanchi Tata Dios paykunata yanapananta. Chayrayku ñukata yuyawashpaykichi llullachinakuykankichi. ²⁰Tata Dios yanapawaptin supaykunata atipani llukshichiyta. Chayrayku yachanaykichi tiyan Tata Dios kachamuwashkanta kankuna paypa mandunpi kawsanaykichipa.

²¹Chaymanta Jesus suk ejempluta willashpa entiendichirkansapa supayta kallpachik kananta;

—Suk sinchi runa wasinta kuydashpa tukuy laya tiyapunanta allita wakaychan. Alli armadu kashpa rikchak layanta amachan. ²²Allita kuydashpa wakaychap-tinpaymanta ashwan sinchi runa shamushpa armankunata kichushpa kallpachin. Chay wasiyuk runaka yuyarkan armankunawan makanakushpa kuydanakuyta. Chashna yuyaptinpaymanta ashwan sinchi runa armankunata kichushpa tiyapunankunata kichun apananpa.

²³Kankuna mana kreyiwashpaykichika chikniwankichi. Mana yanapawashpaykichika sukkunata ñukamanta ashuchiyykankichi.

**Jesus supayadu runapa
ejemplunta yachachikurkan.**

(Mt 12.43-45)

Jesus yachachikuyllapi katirkan:

²⁴—Chaymanta suk runamanta supay llukshishpa chakidu chunlla allpapi

purin samanayashpa. Mana ni maypi samananta tarishpa riman: “Shu, kutishalla chay llukshimushkayni runallaman.” ²⁵Chay runaman kutishpa tarin iden suk wasi chuya chuya pichadutashina. ²⁶Chaypina kanchis ashwan mana alli rurak supaymasinkunata rin kayak. Tukuy paykuna rinsapa chay runapi yaykuk. Chashna modomanta chay runaka ñawpa kawsashkanmanta ashwan mana allikunata rurashpana kawsan.

²⁷Chashna Jesus yachachikuykaptin suk warmi chay runakunapa chawpinmanta sinchita rimashpa payta willarkan:

—Mamayki kushikushpa kawsan wawayashushkanrayku wiwashushkanrayku.

²⁸Chashna chay warmi willaptinna Jesuska willarkan:

—Mamaynimanta ashwan allita kushikunsapa Tata Diospa rimananta uyarishpa kasukuk runakuna.

**Chay runakuna Jesusta
roygarkansapa almirana
ruranata rurananpa.
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)**

²⁹Jesus yachachikuykaptin ashwan aypa runakuna tantanakurkansapa uyarik. Tukuy paykunata Jesuska yachachishpankuna willarkansapa:

—Kankunaka mana alli rurak kashpaykichi sukaman roygawankichi almirana rurankunata ruraynupa. Roygawaptikichipish mana nimata kankunapa rurashachu. Ñuka mana niman suk almirana ruradata ruraptinipish Tata Diosmi ruranka iden ñawpa alli yachachikuk Jonaspa tiempunpishina. ³⁰Jonaska kimsa diyata suk atun challwa wiksampi kawsarkan. Chaymanta kimsa diyapina kocha mañanpi chay challwaka paytaka

kipnarkan. Chaypina Jonas Ninive llaktapi yachachikuptin chay mana alli rurak runakuna kreyirkansapa Tata Dios kachamushkanta. Kimsa diya ukun challwa wiksankanta Jonas llukshimushkanshina ñukapish wañuyanta kimsa diya ukun kawsamusha. Chaypina yachankichi Tata Dios ñukata kachamuwashkanta. ³¹⁻³²Jonaska Ninive llaktapi kawsak runakunata willarkansapa Tata Dios kastiganankunata. Chayta uyarishpankuna paykuna Tata Diosta kreyishpa mana alli rurankunamanta wanarkansapa. Tata Dios kastigakunan diya chay runakuna sukaman chatashunkichi mana ñukata kreyiwashkaykichirayku. Ñuka Jonasmanta ashwan alli yachachikukmi kani.

Chaymanta ñawpa tiempu suk karu llaktamanta suk kamachikuk warmi shamurkan yachaysapa Salomonta uyarik. Ñuka Salomonmanta ashwan alli yachaysapa kani. Chayrayku Tata Dios kastigakunan diya chay alli kamachikuk warmika kankunata chatashunkichi mana kreyiwashkaykichirayku.

**Jesus yachachikurkan Tata Diosta
kreyishpa luspishina
kawsanankunapa.
(Mt 5.15; 6.22-23)**

³³Jesuska yachachikuyllapi katirkan:

—Alkusata apichishpanchi altupi churanchi tukuy wasipi yaykuk runakuna allita kawakunankunapa. Mana ni pi alkusata apichinchu uchku ukupi pakananpa. Nima apichinchu suk kajon ukunpi churananpa. ³⁴Kankunapa ñawikichi kuerpuykichipa lusninmi. Yuyaynikichika shunkuykichipa lusninmi. Allikunata yuyashpaykichika allita rurashpa kawsankichi. Allita rurashpa kawsashpaykichika luspishina kawsankichi. Mana allikunata yuyash-

paykichi mana allita rurashpa
tutapishina kawsankichi. ³⁵Kuydanakuy-
chi ama tutayadupi kawsanaykichipa.
³⁶Kankunaka allita yuyashpa allita
rurashpa kawsashpaykichi lusyukna
kankichi. Manana nima tutayadupishi-
nanachu kawsankichi.

**Jesus piñayarkan fariseo
runakunata.**

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40;
Lk 20.45-47)

³⁷Chaymanta Jesus yachachikushkan-
washa suk *fariseo runa willarkan
wasinpi mikuk rinanpa. Jesus
almitishpa chay runapa wasinpi
yaykushpa rirkan mesapi mikuk.
³⁸Payka mikukpacha rirkan mana
makinta mayllashpa. Chay fariseo
runaka Jesusta yuyarkan mana makinta
mayllashpa mikuptin.

³⁹Chaypina Jesuska payta willarkan:
—Kankuna fariseokuna Tata Diospi
chuya chuya rikurinaykichipa mayllana-
kunkichi. Chaykamanka mana allita
yuyaykushpa kawsankichi. Sukkunapa
tiyapunanta munashpa suwankichi. Iden
suk kallana suk vasu washanlla
maylladushina kankichi. ⁴⁰Sawalla-
manta mayllanakushpaykichi sukaman
llullachinakuykankichi. ¿Manachu
yachankichi Tata Dios tukuy tiyakta
rurashpa yuyaynikichitapish
rurashkanta? ⁴¹Kankunaka runamasiki-
chita tukuy shunku kuyashpa
yanapashpa kawsaychi. Chaypira iden
chay kallana ukun chuya chuya
maylladushina kankichi.

⁴²Ñukaka kankuna fariseokunata
llakichiykichi Tata Dios kastigashunay-
kichita yuyashpa. Kankunaka tukuy
chakraykichipi wiñakkunata chunka-
manta sukta Tata Diosta kunkichi.
Chayta kushpaykichipish runamasiki-
chita chiknishpaykichi mana allita

ruraykankichi. Mana Tata Diosta
kuyashpa kawsankichi. Tata Dioska
munan tiyapushunaykichimanta ashwan
alli kakta kunaykichipa. Chay kushkay-
kichimanta ashwanta munan runamasi-
kichita yanapashpa kawsanaykichipa.
Munan paytapish kuyashpa kawsanayki-
chipa.

⁴³Ñukaka kankuna fariseokunata
sukaman llakichiykichi Tata Dios
kastigashunaykichita yuyashpa.
Tantanakunankuna wasipi ashwan alli
tiyarinapi tiyarinayankichi. Chaymanta
kallipi purishpaykichi munankichi
tukuy runakuna manchashushpa
rimachishunaykichipa.

⁴⁴Llakichiykichi Tata Dios kastigashu-
naykichita yuyashpa. Kankunaka mana
alli rurak kashpaykichi wañudu
pampanapa uchkushinami kankichi.
Runakuna mana yachashpa chay uchkupi
wañudukuna pampadu kanankunata
sawanta purinsapa. Chashnashina
runakuna mana riksishushpaykichi
kreyinsapa alli yachachikuk kanaykichita.

⁴⁵Chashna Jesus fariseokunata
willaptin Moisespa killkadunta
yachachikuk runakuna willarkansapa:
—Maestru, fariseo runakunata
piñayashpaykika ñukaykunatapish
sientichwaykankisapami.

⁴⁶Chashna willaptinkuna Jesuska
willarkansapa:

—Moisespa killkadunta yachachikuk
runakuna, kankunata llakichiykichi Tata
Dios kastigashunaykichita yuyashpa.
Kankunaka tukuy runakunata willanki-
chi mana atipanankuna layata rurana-
kunapa. Iden llashakpuru kargata
aparichikukshina kankichi. Rikchak
layata rurankunapa willashpaykichi
mana niman suk tipita yanapanayanki-
chichu nima kikikichi rurankichichu.

⁴⁷⁻⁴⁸Kankunata llakichiykichi Tata Dios
kastigashunaykichita yuyashpa. Kankunapa

ñawpa awiluykichi wañuchirkansapa Tata Diospa rimananta yachachikuk runakunata. Chaymanta kankunaka chay ñawpa yachachikukkunata yuyashpa pampadukuna sawanpi suk tumbata rurankichi. Chayta rurashpaykichi entiendichikuykanchi yuyanaykichita chay ñawpa awiluykichipa rurashkan alli kashkanta.

⁴⁹⁻⁵¹ Kallarinanmantapacha ñawpa awiluykichi wañuchirkansapa alli yachachikuk runakunata. Primeruka Abelta wawkin wañuchirkan. Chaymanta wañuchikuyllapi katirkansapa Sakariyasta wañuchinankuna tiempukaman. Sakariyasta wañuchirkan-sapa Tata Diosta kuyan wasi punku ladunpi *altar sakinpi.

Chaymanta kankuna iden ñawpa awiluykichishina Tata Diospa rimananta yachachikukkunata chikninkichi. Tata Dioska yachaysapa kashpa kankunapa rimarkan: “Ñuka kankunaman alli yachachikuk runakunata kachasha. Paykunata kachaptini sukkunata wañuchinkichi. Sukkunata chiknishpa padesichinkichi.” Chayta rimarkan Tata Dioska. Kunan allita willaykichi: Tata Dios kankunata willashunkichi uchayuk kanaykichita tukuy chay runakuna wañuchidu kashkankunarayku.

⁵² Moisespa killkadunta yachachikuk runakuna, kankunata llakichiykichi. Kankunaka yachachikuk runakuna kashpaykichipish Tata Diospa rimananta mana allitachu yachachikunchi nima entiendinayankichichu. Chaymanta runakuna entiendinayaptinkuna michankichi.

⁵³ Chashna Jesus willaptinna fariseo runakunaka Moisespa killkadunta yachachikuk runakunapish sukaman piñakurkansapa. Paykunaka piñakushpankuna amichishpa tapuyllapi katirkansapa. ⁵⁴ Jesusta rimananllawan sukaman pantachichinayarkansapa awtoridarkunapi chatanankunapa.

**Jesús disipulunkunata
yachachirkansapa ama
llullachinakushpa
kawsanankunapa.**

12 ¹ Jesús yachachikuykaptin waranka waranka runakuna tantanakurkansapa uyarik. Sukaman aypa kashpankuna nitinakurkansapa. Chaypina paykuna uyariykaptinkuna Jesuska disipulunkunata yachachishpa willarkansapa:

—*Fariseo runakuna rimansapa Tata Diosta allita uyariykanankunata. Chashna rimashpankunapish mana allita rurashpa kawsaykansapa. Kankunaka ama paykunashina kawsaychichu. ² Tukuy runakuna imatapish pakallalla ruraptinkuna Tata Dioska yachan. Chayta tukuy runakunata riksichinkasapa. ³ Kankuna suk imata pakallalla rimaptikichi Tata Dioska uyarin. Chaytapish tukuy runakunata yachachinkasapa. Wasikichi ukupi suk imata pakallalla rimaptikichi chikan runakuna sinchita rimashpa tukuyta willankasapa.

⁴ Ñukapa kuyanakupmasinikuna kaptikichi sukaman allita yachachishkaykichi. Runakuna wañuchishunayaptikichi ama manchakuychichu. Paykuna wañuchishushpaykichipish mana ashwanta nimanachishunkichichu.

⁵ Willaykichi pitami manchanaykichi tiyan nishpa. Tata Dioska atipan wañudukunata mana tukuyiniyuk ninapi churayta. Chayrayku Tata Diosllata manchanaykichi tiyan ama chaypi kastigashunaykichipa.

⁶ Chaymanta yachachiykichi Tata Dios sukaman kuyashunaykichita. Pichka pishkillukunata rantinchi ishkay kullkillawan. Pishkillukuna mana aypa chaniyuk kaptin-pish Tata Dioska mana ni sukta kunkanchu. ⁷ Paymi aypa

pishkillukunamanta kankunata ashwanta kuyashunkichi. Chaymanta yachan kankunapa chukchaykichi mashnami tiyan nishpa. Tata Dios sukaman kuyashuptikichi payllatana manchaychi. Ama runakunata manchaychichu.

**Jesus disipulunkunata
willarkansapa Tata Diospa
Espiritun yanapanankunata.**
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸Jesuka yachachikuyipi katirkan:
—Allita uyariwaychi. Kankuna runamasikichita willaptikichi kreyiwak kanaykichita ñukapish Tata Diospa *angelninkunata willasha ñukapa kanaykichita. ⁹Runamasikichita willaptikichi mana riksiwanaykichita ñukapish Tata Diospa angelninkunata willasha mana kankunata riksinaynita. ¹⁰Ñukaka sielumanta runami kani. Chashna kaptinipish suk runa ñukata washanchawashpa mana alli kanaynita rimaptinipish Tata Dioska payta perdonanka. Chaymanta paypa Espiritunta washanchashpa chiknishpa sakra mana alli kananta rimaptin Tata Dioska mana kutin perdonankachu.

¹¹Ichará chiknishuknikichi tantanaku-nankuna wasiman pushashunkichiman awtoridarpi chatashunaykichipa. Chayman pushashuptikichi ama manchakuychichu. Ama yuyaychichu imatami awtoridarkunata willasha nishpa. ¹²Awtoridarkunapi kaptikichi Tata Diospa Espiritun yachachishunki-chi imatami rimankichi nishpa.

**Jesuka yachachikurkan aypa
kullkiyuk runapa ejemplunta.**

¹³Chaymanta aypa runakunapa chawpinkunamanta suk runa Jesusta willarkan:

—Maestru, wawkinita willapay tataynipa tiyapunanta patumawanpanpa.

¹⁴Chashna chay runa willaptinna Jesuka willarkan:

—Amigu, manami shamushkanichu tiyapushuknikichita patumaknikichi.

¹⁵Chaymanta Jesuka chay runaku-nata willarkansapa:

—Ama sukaman munaychichu rikchak layayuk kayta. Tata Diosllami kawsayta kushunkichi. Chayrayku mana nimananchu tukuy layayuk mana nimayuk kanaykichipa.

¹⁶Jesuka yachachikushpalla suk ejempluta parlachikurkan:

—Tiyarkan suk runa tukuy layayuk. Chay runapa chakrankunapi tukuy laya tarpudukuna aypata wayuchakurkan.

¹⁷Chaypina chay runaka yuyayninpi rimarkan: “¿Imatati rurasha? Muru wakaychana wasinikunapi tukuy pallashkaynikuna manana paktannachu.” ¹⁸Chayta yuyaykushpa kikinlla willanakurkan: “Ñami yuyashkanina imatami rurasha nishpa. Shu urmachi-sha murukunata wakaychanayni taksha wasinikunata. Chayllapi ashwan atun wasikunata rurachisha. Chaypi chay aypa muru pallashkaynita allita wakaychasha. ¹⁹Chayta rurashpana sukaman aypa watakunata kushikusha rikchak laya wakaychadu tiyawaptin. Manana trabajashpa sukaman kushikushpa mikusha upyasha.”

²⁰Chashna chay runa kikinlla willanaku-ptin Tata Dioska willarkan: “Kanka sukaman mana alli yuyayukmi kanki. Kunan tutami wañunki. Wañuptiki ¿pipati kiparinka tukuy kay aypa tiyashuk murukunaka?”

²¹Chay ejempluta yachachikushkan-washa Jesuka willarkansapa:

—Chay runaka kikinllapa tukuyta tantanachishpa Tata Diospa ñawpak-ninpi mana nimayukchu rikurin. Tata Dioska tukuy chay laya runakunata kastigankasapa.

**Jesus disipulunkunata
yachachirkansapa Tata Dios
wambrankunata rikchak layata
kunankunata.**

(Mt 6.25-34)

²²Jesus chay aypa runakunata yachachishkanwasha disipulunkunallata willarkan:

—Allita uyariwaychi. Ama turbachinakushpa yuyaychichu imatami mikusha imatami llachapakusha nishpa. ²³Mana llachapaykichillatachu mikunaykichillatachu yuyashpa ashwan alli kanman Tata Diosta kasushpa kawsanaykichipa.

²⁴Mash yuyaykuychi imashnami pishkillukuna kawsansapa nishpa. Paykunaka mana nima murukunata tarpunsapachu. Paykunapa mana nima muru wakaychana wasinkuna tiyapunsapachu. Mana nima murukunata tarpuptinkunapish Tata Dioska aypa mikunankunata kunsapa. Kankunata Tata Dioska pishkillukunamanta ashwan allita kuyashunkichi. Chashna kuyashushpaykichi kawsanaykichipa rikchak layata kushunkichi.

²⁵Kankunaka wiñadu kashkaykichi-manta sukaman turbachinakushpa ¿atipankichimanchu ashwanta wiñaytaka? ²⁶Mana ni chayta atipashpaykichika ¿imapatí llachapaykichillapi sukaman yuyankichi?

²⁷Mash kawaychi chay allima sisakunata. Chaykunaka mana nima trabajansapachu nima puchkakunsapachu. Mana puchkakushpankunapish sukaman allima mudakudushina rikurinsapa. Ñawpa kamachikuk Salomonpa llachapan-kuna sukaman allima rikurirkan. Paypa llachapanmanta chay sisakuna ashwan allimata rikurinsapa.

²⁸Tata Dioska kiwakunata wiñachin sisananpa. Chay sisakuna suk diyallapa allima rikurishkanwasha rupachinchi-

sapa. Chayta kawashpa ¿imapati mana kreyikunkichi Tata Dios chay sisakunamanta ashwan allima mudachishunaykichita? ²⁹Ama turbachinakushpa mikunaykichita upyanaykichita maskashpalla kawsaychichu. ³⁰Tata Diosta mana kasushpa kawsak runakuna tukuy chaykunallata yuyashpa kawsansapa. Ama paykunashina kawsaychichu. Kankunapaka tiyanmi kuydakuk yanapakuk Tata Diosnikichi. Paymi allita yachan imakunami illashunkichi nishpa. ³¹Kankunapa alli kuydakuk Tata Diosnikichi tiyaptin ashwanta munaychi paypa mandunpi kawsayta. Paypa munashkankunata rurashpa kawsaptikichika paymi rikchak layata kushunkichi.

³²Kankunaka alli kuyanayni ovejaynikunami kankichi. Mana aypa kashpaykichipish ama nimata manchaychichu. Tata Dios kuyashushpaykichi munan paywan tantalla mana tukuy niyukta kawsanaykichipa. ³³Tata Dios kuyashup-tikichi kankunapish runamasikichita kuyashpa yanapashpa kawsaychi.

Mana kullkikichi tiyaptinka tiyapushunaykichita rantikushpa mana nimayuk runakunata yanapaychi. Paykunata yanapashpa kawsashpaykichi Tata Diosta kushichiykankichi. Paymi sielupi tukuy layata kushunkichi. Sielupi kawsaptikichi tiyapushunaykichita mana mawkayankachu. Mana nimapish illashunkichinachu. Sielupika suwa runakuna mana yaykunkasapachu. Chaypika polillakuna mana tiyanachu nimata wakllichinankunapa. ³⁴Imatacha tukuy shunku munashpa wakaychankichi chayllata yuyashpa kawsankichi.

**Jesus disipulunkunata
yachachirkansapa patronnintashina
shuyanankunapa.**

³⁵⁻³⁶Chaypina Jesuska disipulunkunata willarkansapa:

—Uyariychi kay ejempluta: Ñukaka tataykichishinami kani. Kankunaka wiwachuynikunashinami kankichi. Chayrayku suk funsiamanta kutimukta-shina shuyawaychi. Allita prontana-kushpa iden tutapi alkusaykichita apichikshina shuyawaychi. Uyari uyari shuyawaychi punkuta takaptini utkakushpa kicharinaykichipa. ³⁷Allita prontanakushpa shuyawashpaykichi chayamuptini sukaman kushikunkichi.

Allita willaykichi. Ñukami mikunaykichita karashkaykichi mesapi mikunaykichipa. ³⁸Chayamunaynita yachashpaykichi uyari uyari shuyawanaykichi tiyan. Tutapish kaptin pakarinan orapish kaptin chayamusha. Chashna uyari uyari shuyawashpaykichi chayamuptini sukaman kushikunaykichi tiyan.

³⁹Chaymanta willaykichi. Suk wasiyuk runa yachashpa imay orami suwa shamunka nishpa allita shuyanman ama nimata suwapunanpa.

⁴⁰Kankunapish allita prontanakushpa shuyawaychi. Ñuka sielumanta shamudu runa kashpayni mana nima yuyashkaykichi orami chayamusha.

**Jesus disipulunkunata
yachachirkansapa alli rurak
wiwachunkunashina kanankunapa.
(Mt 24.45-51)**

⁴¹Jesus yachachikuptin Pedru tapurkan:

—Maestru ¿chaytaka ñukaykunallatachu yachachiwaykankisapa? ¿Tukuy runakunatachu yachachiynkanki?

⁴²Chashna Pedru tapuptinna Jesuska suk ejempluta willarkansapa:

—Mash allita uyariwaychi. Suk patronchikan llaktaman rinanpa wasinpi suk alli rurak yachaysapa wiwachunta willan tukuy wiwachumasinkunata trabajachinankunapa. Chaymanta willan oranpi karanankunapa. ⁴³Chay wiwachu

patronnin willashkankunata ruranan tiyan. Patronnin kutimushpa tarinka allita ruraykaptin. Chaypi chay wiwachu sukaman kushikunka.

⁴⁴Allita willaykichi. Chay wiwachu allita rurashpa shuyaptin patronninka willanka tukuy laya tiyapunanta kuydananpa. ⁴⁵Ichara chay wiwachun yuyanman patronnin mana utka kutimunanta. Chaypina kallarinman wiwachumasinkunata makashpa sufrichiyta. Payllana sukaman mikushpa upyashpa machashpa kawsanman. ⁴⁶Chashna mana allita ruraykaptin mana yuyashkan oras patronka chayamunman. Chaypina chay mana alli rurak wiwachunta sukaman kastiganka. Tukuy mana alli rurak runakunawan tantallata kastiganka.

⁴⁷Ichara suk wiwachu patronnin willashkanta allita yachaykashpa mana nima prontanakunmanchu mana nima kasunmanchu. Willashkanta mana rurapin patronninka sukaman makanka.

⁴⁸Ichara suk wiwachu mana yachanmanchu imatami patronninka willashka nishpa. Chayrayku mana ruramanchu. Paytaka patronninka mana sukamanchu makanka.

Ñukami patronnikichishina kani. Kankunata sukaman allita yachachishkaykichi. Sukkunamanta kankuna ashwan allita yachankichi. Kankunata sukaman yachachishkaynirayku sukkunata yachachinaykichi tiyan.

**Jesuska disipulunkunata
willarkansapa runakuna paykunata
chikninankunata.
(Mt 10.34-36)**

⁴⁹Jesus yachachikushpa willarkan-sapa:

—Kay allpaman shamushka kaptini mana kreyiwak runakuna kankuna

kreyiwak runakunata ninawan rupachikshina padesichishunaykichi tiyan. Sukaman munayman chay ninawanshina padesichishunaykichipa yachakunaykichipa ama uchallikushpa kawsayta. ⁵⁰Ñuka sukaman padesishpa wañunayni tiyan. Tata Dios willawashkanta sukaman munaykani rurayta.

⁵¹Ichará kankuna yuyaykankichi ñuka shamushkaynirayku runakuna mana makanakunkasapanachu nishpa. Mash allita uyariwaychi. Mana alli rurak runakuna tukuy ñukata kreyiwak runakunata chikninkasapa. ⁵²Kunan-mantapacha suk familyapi ishkay laya kawsak runakuna tiyankasapa. Sukkuna ñukata kreyiwankasapa. Sukkuna mana kreyiwankasapachu.

⁵³Mana kreyiwak runakuna kreyiwak-kunata sukaman chikninkasapa. Suk mana kreyiwak tata kreyiwak wambranta chikninka. Mana kreyiwak runa kreyiwak tatanta chikninka. Suk mana kreyiwak mama kreyiwak warmi wawanta chikninka. Mana kreyiwak warmi kreyiwak mamanta chikninka. Suk mana kreyiwak suedra kreyiwak nueranta chikninka. Mana kreyiwak nuera kreyiwak suedranta chikninka.

⁵⁴Chashna disipulunkunata yachachishpana Jesuska tukuy katik runakunata willarkansapa:

—Inti yaykunapi yana puyukunata kawashpaykichi rimankichi tamyanyananta. Chay rimashkaykichishina deveras tamyán. ⁵⁵Chaymanta uraymanta wayra shamuptin rimankichi rupay nanananta. Uraymanta wayraptin chay rimashkaykichishina deveras rupay sinchita nanan. ⁵⁶Kankunaka yachak runakuna kashpaykichipish Tata Diospa munananta mana rurankichichu. Tamyanyanta rupay nanananta yachay-kashpaykichi ¿imapatí mana yachankichi sielumanta shamushkaynita?

⁵⁷¿Imapatí mana kikirilla yachanki imami alli rurana nishpa? ⁵⁸Ichara chiknishuk runa awtoridarkunapi chatashushpa pushachishunkiman. Amarapish awtoridarpi chayashpaykira chatashuk runawan allita parlay allichanaykipa debikushkaykita amana awtoridarpi yaykunaykipa. Mana allichaptiki awtoridarpi chayaptiki paymi guardiyakunata willanka karselpi wichkashunaykipa. ⁵⁹Allita uyariway. Tukuy debikushkaykita mana pagarakunaykikamanka manami karselmanta llukshinkichu.

Jesus yachachikurkan Tata Dios kastiganankunata tukuy mana alli rurak runakunata.

13 ¹Jesus yachachikushkanwasha suk runakuna laduncharkansapa. Paykunaka Jesusta willarkansapa kamachikuk Pilato Galileamanta runakunata wañuchichishkanta. Chay runakuna Tata Diosta kuyashpankuna animalkunata wañuchiyyarkansapa. Animalkunata wañuchiyyaptinkuna Pilatoka chay runakunata wañuchichirkansapa. Chaypina paykunapa yawarninkuna chay animalkunapa yawarninkunawan chakrunakurkan.

²Chayta willaptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Ichará kankunaka yuyaykankichi chay Galileamanta wañuchidu runakuna tukuy runamasinkunamanta ashwan uchasapa kashkankunata. Ichará yuyaykankichi chayrayku paykunata Pilato wañuchichishkankunata. ³Mash allita uyariwaychi. Chay wañuchidu runakunaka manami ashwan uchasapachu karkansapa. Kankunapish mana uchaykichimanta wanashpaykichika paykunashina wañunaykichi tiyan.

⁴Chay Siloe torre urmashpa chunka pusak runakunata nitishpa wañuchir-

kansapa. Ichará kankunaka yuyankichi chay wañudu runakuna Jerusalenpi kawsakmasinkunamanta ashwan uchasapakuna kashkankunata. ⁵Mash allita uyariwaychi. Chay wañuk runakuna manami ashwan uchasapachu karkansapa. Kankunapish mana uchaykichimanta wanashpaykichika paykunashina wañunkichi.

⁶Chaymanta Jesus suk ejempluta rimashpa yachachikurkan:

—Suk runapa uva chakranpi suk *igo kaspi tiyarkan. Chay runa rirkan chay kaspita chapak yachanayashpa wayuyuknachu manachu nishpa. Kawak rishpa mana nima wayuyuktachu tarirkan. ⁷Chaypina chakranta kuydak runata willarkan: “Ñami kimsa watatana shamuni kay igo kaspita chapak wayunkunata munashpayni. Kunankaman mana nima wayuyuktachu tarimuni. Kunanka waktakuy ama kay allpapi yankamanta kananpa.”

⁸Chashna waktakunarpa willaptin chakran kuydak runaka patronnintaka willarkan: “Amara waktakuyparachu. Aku suk watatara shuyaypa ichará wayuchakunka. Allpanta aspishpa ñupuyachisha. Chaymanta animalkunapa ismankunata churasha. ⁹Ichará chaywan wayuchakunka. Mana ni chaywan wayuchakuptinka willawanki waktakunaynina.”

Jesus samana diya kumurayadu warmita alliyachirkan.

¹⁰*Samana diya kaykaptin Jesuska yachachikuykarkan tantanakunankuna wasipi. ¹¹Chaypi tiyarkan suk unkudu warmi. Payka chunka pusak watatana kumurayadu kawsarkan supay unkuchiptin. Mana nima kuskayayta atiparkanchu.

¹²Jesuka payta llakichishpa willarkan:

—Wambrayni, ¡kuskayamuyna! ¡Ñami sanuna kanki!

¹³Chaypina Jesus paypi makinta churashkan oras chay warmika kuskayarkan. Chashna alliyashpana sukaman kushikushpa Tata Diosta alabarkan. ¹⁴Alliyachishkanta kawashpana chay tantanakunankuna wasipi kamachikuk runa sukaman piñakurkan. Payka piñakurkan Jesus samana diyapi chay warmita alliyachishkanrayku.

Chay kamachikuk runaka chay aypa runakunata piñayashpa willarkansapa:

—¡Sokta diyatami allima trabajananchipaka! Unkudu kashpaykichika shamuychi chay sokta trabajana diya kay runa alliyachishunaykichipa. ¡Ama shamuychichu samana diyapi kay runa alliyachishunaykichipa!

¹⁵Chashna chay kamachikuk runa piñakuptinna Jesuska willarkan:

—Kankuna llullakushpa rimankichi alli rurak runakuna kanaykichita. ¿Manachu samana diya kaykaptinpi vakaykichita burruykichita paskankichi yakukuk pushanaykichipa? ¹⁶¿Manachu Tata Dios burruykichimanta vakaykichimanta kay warmita ashwanta llakichin? Payka ñawpa awilunchi Abrahampa mirakninmi. ¿Imapatí kay samana diya mana alliyachiyman? Chunka pusak watatanami supayka kay warmitaka watashpa kumurayachishpa unkuchishka.

¹⁷Chashna Jesus rimaptinna chiknik runakunaka sukaman pinkachinakurkansapa. Chaymanta Jesusta kuyak runakunaka sukaman kushikurkansapa kawashpankuna chay almiranakunata ruraptin.

Jesus yachachikurkan taksha murillupa ejempluta.
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸Chaymanta Jesuska kashkan yachachirkansapa:

—Suk ejempluta parlachiykichi entiendinaykichipa imashnami Tata Diospa mandunpi kawsankichi nishpa.

¹⁹Kankuna Tata Diospa mandunpi kawsashpaykichika takshasillu mostasa murillukunashina kankichi. Suk runa chay murilluta chakranpi tarpun. Chaypi chay murillu wiñashpa ramachakun. Ramachakuptin aypa pishkillukuna chaypi wasichakunsapa.

**Jesus yachachikurkan
levadurapa ejemplunta.**
(Mt 13.33)

²⁰Chaypina Jesuska willarkansapa:

—Kashkan suk ejempluta yachachiykichi entiendinaykichipa imashnami Tata Diospa mandunpi kawsankichi nishpa. ²¹Suk warmi panta rurashpa aypa machkawan suk tipi *levadurata churashpa chakrun. Levadurata churaptin tukuy chapuduta allita pukuchin. Kankuna Tata Diospa mandunpi kawsashpaykichi chay alli levadura-shina kankichi.

**Jesus yachachikurkan pimi
Tata Diospa kawsananpi
yaykunka nishpa.**
(Mt 7.13-14, 21-23)

²²Chaymanta yachachikushkanwasha Jesuska Jerusalemman rirkan. Chayman riykashpa llaktan llaktanpi yachachikuypi rirkan. ²³Chaypina suk runa tapurkan:

—Maestru ¿manachu Tata Dioska aypa runakunata kastigunmanta salvashpa sielupi yaykuchinkasapa?

²⁴Chashna tapuptin Jesuska willarkan:

—Tata Diospa kawsananpi yaykunyashpaykichika suk llañu punkutashina yaykunaykichi tiyan. Modosta ruraychi chaypi yaykunaykichipa. Allita willaykichi. Aypa runakuna chay punkuta

yaykunayashpankunapish manami tukuychu atipansapa yaykuyta. ²⁵Ñuka wasi doynunshina kashpayni punkuta wickaptini kankuna washamanta kayawashpa willawankichi: “¡Señor, punkuta kichariy yaykunaynikunapa!” Chashna willawaptikichi ukumanta willashkaykichi: “Manami riksiykichichu maymantami kankichi.” ²⁶Chaypina willawankichi: “Kanwan tantalla mikushkanisapa upyashkanisapa. Llaktaynikunapi chayashpayki yachachiwarkankisapa.” ²⁷Chashna willawaptikichi kashkan willashkaykichi: “¡Manami riksiykichichu! Kankunaka sukaman mana alli rurak runakuna kankichi. ¡Chayrayku ñukamanta ashuychi!”

²⁸Chashna willaptini kankunaka sukaman llakishpa kiruykichita mukushpa wakanaykichi tiyan. Chaypina Tata Diospa kawsananpi ñawpa awilunchi Abrahamta Isakta Jakobota kawankichi. Chaymanta tukuy ñawpa yachachikuk runakunata kawankichi. Tukuy paykunata kawashpaykichi sukaman llakishpa wakakunkichi. ²⁹Inti llukshimunamanta inti yaykunanmanta anakmanta uraymanta aypa runakuna Tata Diospa kawsananpi yaykunkasapa. Tukuy paykuna tiyarishpa mesapi mikunkasapa. ³⁰Suk kankuna yuyankichi primeru Tata Diospa mandunpi yaykuyta. Chashna yuyaptikichipish Tata Dioska washata yaykuchishunkichi. Chaymanta chay mana yaykuyta yuyanakup runakunata Tata Dioska primeru yaykuchinka.

**Jesus wakakurkan Jerusalempi
kawsak runakuna mana payta
munaptinkuna.**
(Mt 23.37-39)

³¹Jesus Jerusalemman riykaptin *fariseo runakuna ladunchashpa willarkansapa:

—Chay kamachikuk *Herodesmi wañuchichishunayanki. Chayrayku kayllamanta kutiy.

³²Chayta willaptinkunana Jesuska willarkansapa:

—Herodeska suk manchana laya animalshina manchachiwanayan. Rillaychi willak: Ñuka Tatayni Dios willawashkanta tukuchanaynikaman runayni tiyan. Willaychi runakunamanta supaykunata llukshichiykanaynita. ³³Kunan kaya kayawashan Tata Diospa munananllata rurashpa katisha. Tukuy chayta rurashpa Jerusalem llaktapi wañunayni tiyan. Jerusalem pi awilunchikuna ñawpa alli yachachikuk runakunata wañuchirkansapa. Chayrayku chay llaktallapi kankunapish ñukata wañuchiwanaykichi tiyan.

³⁴Llakichiykichi, Jerusalem pi kawsak runakuna. Kankunaka tukuy alli yachachikuk runakunata wañuchinkichi. Chaymanta Tata Dios kachamushkan yachachikuk runakunatapish ruminchashpa wañuchinkichi. Ñuka aypa kuti kankunata amachanayashkaykichi iden suk wallpa wawankunata tantanachishpa rikran sikipi amachakshina. Sukaman kankunata amachanayaptinipish mana nima munankichichu. ³⁵Mash uyariwaychi. Mana munawashkaykicherayku llaktaykichi chunlla likidu kparinka.

Chaymanta willaykichi: Suknin diya kankunaka willawanaykichi tiyan: “Kanka sukanam allimami kanki Tata Diosmanta shamudu runa kashpayki.” Chashna willawanaykichi diyakaman mananami kawawankichinachu.

Jesus samana diya alliyachirkan punkidu runata.

14 ¹Suk diya Jesuska rirkan kamachikuk *fariseo runapa wasinpi mikuk. Chay diya karkan

*samana diya. Chaypi mikuykaptinna Jesusta chiknik fariseo runakuna chatanayashpankuna chapaykarkansapa.

²Chaypina Jesuspa ñawpakninman shamurkan suk punkiy unkuyuk runa.

³Jesus payta kawashpa fariseokunata Moisespa killkadunta yachachikuk runakunata tapurkansapa:

—¿Imatati Moisespa killkadunpi yachachiwanchisapa? ¿Almitiwanchichu manachu samana diya unkudu runata alliyachinanchipa?

⁴Chashna Jesus tapuptinkunana chay fariseo runakunaka mana nimata aynirkansapachu. Chaypina Jesuska chay unkudu runataka makinmanta apishpa alliyachishpa willarkan wasinman kutinanpa. ⁵Chaymanta fariseokunata willarkansapa:

—May willawaychi. Samana diya ichara wambraykichi vakaykichi suk uchkupi urmanman. Samana diya kaptin ¿maykan kankunati chay uchkupi urmaduta mana surkunkichiman?

⁶Chashna Jesus willaptinkunana fariseo runakunaka mana nimata atiparkansapachu ayniyta.

Jesus yachachikurkan ama llullachinakushpa yuyanankunapa ashwan alli kanankunata.

⁷Chay fariseopa wasinpi mikuk yaykushpankuna runakuna munarkansapa ashwan alli bankupi tiyariyta. Chayta kawashpana Jesuska willarkansapa:

⁸—Mash uyariwaychi. Suk kasarachikuk runa funsiaman konvidashuptikichika ama chay kasarakkunapa ladunpi tiyariychichu. Chaypi tiyariptikichika ichara kanmanta ashwan munadu runa washata shamunman. ⁹Kankuna chay alli bankupi tiyariptikichika kasarachikuk runaka ladunchashushpaykichi

willashunkichiman: “Kay bankumanta atariy kay runa tiyarinanpa.” Chashna willashuptinkuna pinkaynikichita muchushpaykichi rinkichi washa bankupi tiyarik. ¹⁰Chayrayku kasarachikuk runa konvidashuptikichika chayana bankullapi tiyariychi. Chayllapi tiyariptikichi ichara chay kasarachikuk runaka yaykuchishunkichiman mesapi mikunaykichipa. Chaypirami kankunawan tiyaridu runakunaka kawankasapa ashwan munadu kanaykichita.

¹¹Kankuna kikikichilla kreyinakushpa kawsaptikichi Tata Dios pinkachishunkichi. Kankuna allillapi mana kreyinakushpa runamasikichita kuyashpa yanapaptikichi Tata Dios sukaman kushikushpa yanapashunkichi.

¹²Chaymanta Jesuska chay wasinpi karak fariseota willarkan:

—Kanka konvidakushpayki mikuk shamunankunapa ama konvidaychu parlakmasikikunallata, nima wawkikikunallata, nima aylluykikunallata, nima tukuy layayuk llaktamasikikunallata. Paykunata konvidaptikika kantapish konvidashunkasapa. Kankuna sukwan sukwan kutichinakushpaykichi kikikichilla kushichinakuykankichi. ¹³Ashwan allita runanayashpa fiestaykiman yaykuchiy mikuk mana nimayuk runakunata, makin tipidukunata, kojokunata, mana kawakukkunata. ¹⁴Tukuy chay laya runakunata konvidaptiki paykunaka mana kutichishuyta atipankasapachu. Chaypira Tata Dios tukuy alli rurak runakunata kawsachimushkan diya premyuykita kushunki.

**Jesus yachachikurkan
atun fiestapa ejemplunta.**

(Mt 22.1-10)

¹⁵Jesus yachachikuptin uyarishpana chay mesapi mikuykak runakunamanta suk runa paytaka willarkan:

—Tata Dios sielupi suk fiestata ruraptin chaypi mikuk runakuna sukaman kushikunkasapa.

¹⁶Chashna chay runa willaptin Jesuska suk ejempluta rimashpa willarkan:

—Suk runa atun fiestata rurashpa aypa runakunata konvidachirkan wasinpi mikuk rinankunapa. ¹⁷Mikuna alli kaptinna suk wiwachunta kacharkan tukuy konvidadukunata kayak.

¹⁸Chashna kayak riptin paykunaka aynirkansapa mana atipanankunata riya. Suk runa willarkan: “Chayrak chakrata rantishkani. Chayta kawak rinayni tiyan. Chayrayku willay ama piñakunampa mana riptini.” ¹⁹Suk konvidadu willarkan: “Chunka vakatami rantishkani. Chaytami rinayaykani kawak allichu manachu nishpa. Chayrayku willay ama piñakunampa mana riptini.” ²⁰Chaymanta suk konvidadu willarkan: “Chayrak kasarashkani. Warminita mana sakiyta atipanichu. Chayrayku mana rinichu chay fiestaman.”

²¹Chashna mana niman suk runa katinayaptinkuna chay kayakuk runaka kutirkanna. Chaypina fiestakuk runata willarkan mana ni pi shamunayanankunata mikuk. Chayta uyarishpa fiestakuk runaka sukaman piñakurkan. Piñakushpa wiwachuntaka willarkan: “Kunanka utkakushpa rillay kayamuy-sapa kallipi plasapi tiyak runakunata. Pushamuy-sapa mana nimayukkunata, makin tipidukunata, kojokunata, mana kawakuy atipakkunata. Tukuy paykunata konvidamuy-sapa mikuk shamunankunapa.”

²²Chashna willaptin wiwachunka tukuy willashkanta rurarkan. Chaymanta fiestayuktana willarkan: “Tata, ñami tukuy willawashkaykitana rurashkani. Aypa runakunata

pushamuptinipish pishinllami kay wasiki untanampa.” ²³Chashna chay wiwachun willaptinna fiestakuk runaka willarkan: “Rillay ñankunamanta chaymanta wasi pampankunapi puriykak runakunata pushamuk. Apurashpa pushamuysapa kay wasini untanampa. ²⁴Allita willaykichi. Chay ñawpakta konvidadukunaka manami kay fiestaynipika mikunkasapanachu.”

**Tukuy layamanta ashwan allita
Jesusta kuyananchikuna tiyan.**
(Mt 10.37-38)

²⁵Chaymanta mikushkankunawasha Jerusalen llaktaman Jesuska rirkan. Chayman riykaptin aypa runakuna katirkansapa. Jesuska tikrakushpa chay katik runakunata yachachirkansapa:

²⁶—Kankuna disipuluynikuna kanayashpaykichika tataykichimanta, mamaykichimanta, warmikichimanta, wambraykichimanta, wawkikichimanta, panikichimanta ñukata ashwan allita kuyawanaykichi tiyan. Kuyanakunaykichimanta ashwan allita ñukata kuyawaychi. Mana chashna allita kuyawashpaykichika manami disipuluynikunachu kankichi. ²⁷Sukaman padeshishpaykichipish runakuna chiknishuptikichipish ñukallata katiwanaykichi tiyan. Allita katiwashpaykichika disipuluynikunami kankichi.

²⁸Mash allita uyariwaychi. Suk runa kuydakunan altu wasita ruranayashpa allita yuyaykunan tiyan imakunatami chay wasipaka munan nishpa. ²⁹Mana allita yuyaykushpa ichara kallarinanllapi sakinman mana tukuchayta atipashpa. Chay mana tukuchadu wasita kawashpa tukuy runakuna chay wasichakuk runata asichishpa rimanmansapa: ³⁰“Mash kawaychi. Chay runaka llullakushpa kallarithka wasichakuyta. Manami atipanchu

tukuchayta.” Kankunapish chay wasichakunayak runashina allita yuyaykushpa ñukata katiwanaykichi tiyan.

³¹Chaymanta ichara suk sinchi kamachikuk runa makanakunayanman chikan llaktapi kamachikuk runawan. Chaypaka allita yuyaykunan tiyan: “Ñukapa chunka waranka soldaduynikunalla tiyan. Chay suk kamachikuk runaka ishkay chunka waranka soldadukunawan shamuykan. ¿Atipashachu manachu makaytaka?” ³²Chaypina mana makayta atipananta yuyashpa chay kamachikuktaka willachinan tiyan amana shamunankunapa makanakuk.

³³Kankunapish chay makanakunayak runashina allita yuyaykuychi katiwankichichu manachu nishpa. Mana tukuy layaykichita sakishpa katiwashpaykichika manami disipuluynikunachu kankichi.

**Jesus yachachikurkan alli
kachishina kananchikunapa.**
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴Chaymanta Jesus willarkansapa: —Sinchi kachika rikchak layapami alli. Allpayuk kachi mana nimapa allichu. ³⁵Chay allpayuk kachita allpapi churaptinchipish mana nimapa allinachu nima kiwata wiñachinanpa. Mana nimapa alli kaptin wishchunchi. Allita uyariwaychi. Kankunapish mana allita kreyiwashpa kawsashpaykichika chay mana alli kachishinami kankichi.

**Jesus yachachikurkan chinkadu
ovejapa ejemplunta.**
(Mt 18.10-14)

15 ¹Chaymanta Jesus yachachikushkanwasha aypa runakuna laduncharkansapa ashwanta uyarinayashpa. Suk runakuna karkansapa *romano gobiernupa kullki kibrakuk-

kuna. Sukkuna karkansapa mana allita rurashpa kawsak runakuna. ²Chay aypa runakuna Jesusta ladunchaptinkuna *fariseokuna Moisespa killkashkanta yachachikuk runakuna kawarkansapa. Paykunaka Jesusta washanchashpankuna rimarkansapa:

—Kay runaka chay uchasapa runakunata munashpa paykunawan mikun. Paykunawan mikushpa mana allitachu rurana.

³Mana allita ruraykananta rimaptinkuna Jesuska uyarirkan. Chaypina suk ejempluta willarkansapa:

⁴—Ichara kankunapa tiyan pachak ovejaykichi. Chay pachakmanta ichara suk oveja chinkanman. Kankunaka chay aypa ovejaykichita pastupi sakishpaykichi ¿manachu chay chinkaduta rinkichi maskak tarinaykichikaman? ⁵Tarishpaykichi kushikuypuru wantushpa wasikichiman pushankichiman.

⁶Chaypina familyaykichita aylluykichita tantanachishpa kushikushpa willankichiman: “Shamuychi ñukawan kushikuychi. Ñami kay ovejayni chinkadutaka tarishkanina.”

⁷Mash allita uyariwaychi. Kankuna suk chinkadu ovejaykichita tarishpaykichi sukaman kushikunkichi. Chashnami sielupi kawsakkunapish iskun chunka iskun alli rurak runakuna tiyashkanmanta ashwanta kushikunsapa suk runa uchanmanta wanaptin.

Jesús yachachikurkan chinkadu kullkipa ejempluta.

⁸Chaymanta Jesuska chikan ejempluta yachachikurkan:

—Ichara suk warmi chunka kullkin-kuna tiyapushkanmanta sukta chinkachinman. ¿Manachu chayta maskan tarinankaman? Alkusanta apichishpa wasinta kuchun mañanta pichashpa maskan. ⁹Tarishpana

kushikuyninwan warmimasinkunata tantanachishpa willanka: “Ñukawan kushikuychi. Ñami chay chinkadu kullkinitaka tarishkanina.”

¹⁰Mash allita uyariwaychi. Chay warmi kullkinta tarishpa sukaman kushikurkan. Chashnashina *angelkunapish sukaman kushikunsapa suk runa uchankunamanta wanaptin.

Jesús yachachikurkan tatanmanta ashudu waynapa ejempluta.

¹¹Jesuka chikan ejempluta yachachikurkan:

—Suk runapa tiyarkan ishkey ullku wambrankuna. ¹²Suk diya winshu wambran tatantaka willarkan: “Tatayni, patumawayna tukuy ñukata kuwanaykitana.” Chashna mañaptinna chay runa tukuy tiyapunanta ishkanin wambrankunata patumarkansapa.

¹³Chaypina chay winshu wambranka tatan tukuy kushkanta rantikurkan. Chay kullkiwan rirkan suk karu llaktapi kawsak. Chay karu llaktapina sukaman mana allikunata rurashpa tukuy kullkinta tukucharkan. ¹⁴Chaypina chay kawsanan llaktapika sinchi yarkay tiyarkan. Chay wayna mana kullkiyuk kashpana yarkarkan. ¹⁵Chashna sukaman yarkashpa rirkan willak suk runata trabajachinanpa. Chay patronka kacharkan chakranpi kuchinkunata karashpa trabajanana. ¹⁶Chaypina chay waynaka kuchikunapa mikunanta sukaman mikunayarkan. Munapinipish mana ni pi ni chay laya mikunata kararkansapachu. ¹⁷Sukaman yarkashpana tatanta yuyashpa rimarkan: “Tataynipa trabajadorninkunapa aypa mikunankuna puchun. Chaykamanka kaypika yarkaymanta ñuka wañunayaykani. ¹⁸Shu kunanlla tatayniman kutisha. Kutishpayni willasha: ‘Munanayni tatayni, kanmanta ashush-

paynika uchallikushkanimi. Chaymanta mana Tata Diospa munananta rurashpa kawsashkani. ¹⁹Chayrayku amana kawawaynachu wambraykitashina. Suk trabajadornikitashina trabajachiway.’”

²⁰Chashna allita yuyaykushpa chay waynaka tatanman kutirkan. Tatanpa wasinpi manara chayaptinra karupi kaptinlla tatanka riksirkan. Sukaman llakichishpa kallparkan tinkuk. Chaypina wambranta abrasashpa mucharkan. ²¹Payka tatantaka willarkan: “Munanayni tatayni, kanta sakishpayni Tata Diosta rabyachirkani kantapish rabyachishkayki. Amana kawawaynachu wambraykitashina.”

²²Chashna willaykaptinna tatanka trabajadorninkunata kayashpa willarkansapa: “Utkakushpa apamuychi mushuk llachapata wambraynita mudachinaykichipa. Chaymanta suk anilluta dedunpi churapuychi. Mushuk ushutantapish churachiychi. ²³Chaymanta rillaychi pushamuk chay ashwan gordo beshekuta. Chayta wañuchishpa fiestata rurashpa mikuypachi. ²⁴Kay wambrayni wañudu kashkanmantashina unay tiempumantanami rikurimushka. Chinkadu kashkanmanta ñami rikurimushkana.” Chashna chay runa rimaptin alli fiestata rurarkansapa.

²⁵Chay fiestata ruraykaptinkuna chay mayor wambranka chakranpi karkan. Chakranmanta kutimuykashpa wasinpi chayaykashpa bombota kenata uyarirkan fiestata ruraykaptinkuna. ²⁶Fiestakuykaptinkuna uyarishpana tatanpa trabajadorninta kayashpa tapurkan: “¿Imatati ruraykansapa tataynipa wasinpi?” ²⁷Chaypina chay runaka willarkan: “Chay chinkadu wawkikika ñami rikurimushkana. Chayrayku tataykika kushikuyninwan alli fiestata ruraykan. Wawkiki sanu chayamushka kaptin ashwan gordo beshekuta wañuchichishka.”

²⁸Chashna willaptinna chay mayor wambranka sukaman piñakurkan. Mana nima chay fiesta wasipi yaykunayarkan-chu. Fiesta wasimanta tatanka llukshishpa rirkan willak paywan fiestakuk yaykunampa. ²⁹Chaypina chay wayna piñakushpa tatantaka willarkan: “Kanka allita yachanki aypa watatana mana ni mayman suchushpayni kanta yanapashkaynita. Chashna allita yanapaptinipish mana niman suk kuti niman suk chivuta kuwashkankichu amiguynikunawan fiestata rurashpa mikunaynikunapa. ³⁰Kunan waynandera warmikunawan uchallikushpa kullkikita tukuchak wambrayki chayamushkana. Chayamuptin paypana chay ashwan gordo beshekuta wañuchishpa alli fiestata ruraykanki.”

³¹Chashna chay mayor wambran piñakushpa willaptinna tatanka willarkan: “Munanayni wambrayni, kanka tukuy diyami ñukawan kawsaykanki. Tukuy laya tiyawakmi kanpa kanan tiyan. ³²Chaykuna kanpa kaptin ¿imapati piñayawanki? Kay wawkikika wañudu kashkanmantashina rikurimushka. Chinkadu kashkanmanta ñami rikurimushkana. Chayrayku alli kashka fiestata ruranchipa. Akuychi kushikushpa fiestakuypachi.”

Jesus yachachikurkan empleadu runapa ejemplunta.

16 ¹Chaymanta Jesuska disipulunkunata suk ejempluta willarkansapa:

—Suk kullkisapa runa tiyarkan. Chay aypa kullkiyuk runa suk empleadunta willarkan tukuy tiyapunanta kuydanampa tukuy trabajadorninkunatapish trabajachinankunapa. Suk diya chay trabajadorkuna patronninkunapi rirkansapa chay trabajachikuk runata chatakuk. Willarkansapa: “Ñami

kullkikitaka tukuchaykanna mana allikunata rurashpa.” ²Chashna chatakuptinkunana patronka chay empleadunta kayashpa willarkan: “Yachashkani llullachiwaykanaykita. Kunanmantapacha manana munaninachu ñukapi trabajanaykipa. Chayrayku kawachiway chay killkashkaykita imakunatami rantikushkanki imakunatami rantishkanki nishpa.”

³Chashna patronnin willaptinna chay runaka sukaman llakishpa yuyaykurkan: “Patronnini kay trabajuynimanta surkuwaptinka ¿imata rurashpanatí kawsasha? Mana atipanichu chakrata rurashpa trabajayta. Pinkakuni kullkita mañakushpa kawsayta. ⁴Mana trabajuyuk kaptini runakuna wasinkunapi chaskiwanankunapa ñami yuyashkanina imatami rurasha nishpa.”

⁵Chashna yuyashpa chay empleaduka patronninta debik runakunata sukmanta sukmanta kayarkansapa. Sukta tapurkan: “Kanka ¿mashnatati patronninitaka debinki?” ⁶Payka willarkan: “Ñuka pachak lata aseytitami debini.” Chaypina chay empleaduka willarkan: “Mash kaway. Ñukami yanapashkayki. Kaypimi killkadu chay debishkaykika. Kunan tiyarishpa mushuktana killkay. Pichka chunka lata aseytita debinaykillata killkay. Ñukapish chayllata killkasha patronnini kawananza.”

⁷Chashna chay debikuk runata killkachishkanwasha chay empleaduka sukta tapurkan: “Kanka ¿mashnatati patronninitaka debinki?” Payka willarkan: “Suk pachak kostal *trigutami debini.” Chaypina chay empleaduka willarkan: “Mash kaway. Ñukami yanapashkayki. Kaypimi killkadu debishkaykika. Kunan pusak chunka kostal debinaykillata killkay. Ñukapish idenllata killkasha patronnini kawananza.”

⁸Chaymanta chay patron empleadun rurashkanta yachashpa rimarkan: “Chay empleaduynika yachaysapami kashka. Payka debiwak runakunata yanapashka paykunapish payta yanapanankunapa.”

Chay ejempluta rimashkanwasha Jesuska disipulunkunata willarkansapa: —Mana alli rurak runakuna Tata Diosta riksik runakunamanta sukan ashwan yachaysapakunami.

⁹Mash allita uyariwaychi. Tukuy kay allpapi tiyapushunaykichiwan sukkunata yanapaychi paykuna sukan kuyashunankunapa. Chashna tiyapushunaykichiwan runamasikichita yanapaptikichi sielupi paykuna kushikushpa chaskishunkichi mana tukuyiniyukta chaypi kawsanaykichipa.

¹⁰Kankuna kuskata rurashpa mana llullakushpa tipi tiyashunaykichiwan runamasikichita yanapashpaykichika aypa tiyashunaykichiwanpish mana llullakushpalla yanapankichi. Chaymanta tipi tiyashunaykichiwan runamasikichita llullachishpaykichika aypa tiyashunaykichiwanpish llullachishpa mana yanapankichichu.

¹¹Chashnami kankuna kay allpapi tiyashunaykichiwan mana runamasikichita yanapaptikichika Tata Dios sielupi mana premyuykichita kushunkichichu.

¹²Chaymanta runamasikichipa tiyapunanta mana kuydayta yachaptikichi Tata Dioska manami ashwantachu kushunkichi.

¹³Suk trabajador mana atipanchu ishkey patronpi trabajayta. Sukllallata kasunan tayan. Suk patronninta kasushpa suktaka mana kasunnachu. Kankuna chay trabajadorshina kankichi. Kankunapish kullkiyayta munashpalla kawsashpaykichika manana atipankichinachu Tata Diosta kasushpa kawsayta.

¹⁴Chashna Jesus yachachikuptin uyariishpankuna chay kullkita sukan

munak *fariseokuna Jesusta asichirkan-sapa. ¹⁵Chaypina Jesuska willarkansapa:

—Kankuna mana alli rurak runakuna kaykashpaykichipish munankichi tukuy runakuna rimanankunapa alli rurak kanaykichita. Tata Dioska tukuy mana alli yuyaynikichita allita riksin. Chay laya yuyaynikichita Tata Dios kawan millanapa layata.

¹⁶Tukuy ñawpa alli yachachikuk runakuna Moisesmanta Juankaman Tata Dios kachamunan runa shamunanta yachachikurkansapa. Chay tiempuman-tapacha ñuka yachachiykichi Tata Diospa mandunpi yaykunaykichita. Aypa runakuna sukaman munashpa sinchikushpa padesishpa yaykuyan-sapa.

¹⁷Kay allpa chay sielu kulluptin-pish Tata Dioska killkadunpi tukuy rimash-kanta ruranka.

**Jesus yachachikurkan
kasaradukuna ama warminta
wishchunankunapa.
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)**

¹⁸Chaymanta Jesus willarkansapa:

—Kankunaka yuyankichi warmiki-chita wishchushpaykichika mana uchallikuykanaykichita. Chayta yuyash-paykichika kikikichilla llullachinakuy-kankichi. Warmikichita wishchushpa chikan warmiwan kasarashpaykichika uchallikuykankichimi. Chaymanta chay wishchudu warmiwan kasarash runapish uchallikuyan.

**Jesus yachachikurkan tukuy
layayuk wañudu runapa
ejemplunta.**

¹⁹Jesuskachikan ejempluta willarkansapa:

—Suk tukuy layayuk runa tiyarkan. Chay runaka sukaman allima

llachapanta mudakuk. Tukuy diya allima fiestakunata rurak. ²⁰Chaymanta tiyarkan suk mana nimayuk runa. Paypa shutin karkan Lasaro. Lasaroka kiri likidu karkan. Payka tukuy diya tiyarik chay aypa kullkiyuk runapa wasin punkupi. ²¹Chay kiri likidu runa sukaman mikunayak tukuy layayuk runapa mesanmanta urmachidukunata. Chay punkupi tiyaridu kaptin allkukuna kirinkunata llakwapuksapa.

²²Suk diyana chay Lasaroka wañurkan. Tata Diospa *angelninkuna payta pusharkansapa Abrahamwan sielupi kawsananpa. Chaymanta chay aypa kullkiyuk runapish wañurkanna. Paytaka pamparkansapa. ²³Chay runaka rirkan mana tukuykiyuk nina rawrak-man. Chaypi sukaman padesiychashpa karumanta kawarkan Lasarota Abrahamwan tantallata. ²⁴Payta kawashpana sinchita rimashpa Abrahamtaka willarkan: “Tatayni Abraham, llakichiwashpa Lasarota willapay shamunanpa kalluyni puntata suk tipi yakuwan ñuyuchipak. Ñukaka kay ninapi sukamanmi padesiykani.”

²⁵Chashna willaptinna Abrahamka willarkan: “Wambrayni, allita yuyay allpapi kawsashkaykita. Kan sukaman allita kawsashkanki. Kay Lasaroka allpapi kawsashpa sukaman yarkarkan sukaman padesirkan. Kunanka payka kushikuyan. Kanka sukaman padesiykanki. ²⁶Chaymanta tiyan suk manllayba rarka ama ni pi pasanampa. Chayrayku kanman Lasaroka mana atipanchu riyta. Nima kanpish atipankichu kayman chayamuyta.”

²⁷Chashna willaptinna chay tukuy layayuk kashka runaka willarkan: “Tatayni Abraham, roygayki Lasarota kachanaykipa tataynipa wasinman. ²⁸Payta kachaptiki pichka wawkinikunata yachachinmansapa ama ñukashina

kay mana tukuyniyuk ninaman shamunankunapa.”

²⁹Chashna willaptinna Abrahamka willarkan: “Paykunapa tiyan Moisespa killkadunkuna. Chay killkadunkunapi willashkankunata kasuchunsapa.”

³⁰Chaypina chay runaka aynirkan: “Ariya tata Abraham, chay wawkinikuna mana Moisespa killkadunta kasunayansapachu. Ichara suk wañudu runa kashkan kawsamushpa yachachikuk riptin kreyikunmansapa.” ³¹Chaypina Abrahamka willarkan: “Chay wawkikikuna mana Moisespa nima alli yachachikuk runakunapa yachachikunanta kasunayansapachu. Chashnashina mana nima kreyinkasapachu suk wañudu runa kashkan kawsamushpa riptin yachachikuk.”

**Jesús disipulunkunata
yachachirkansapa tukuy
runamasinkunata
perdonanankunapa.**

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 ¹Chaymanta Jesuska disipulunkunata willarkansapa:

—Kay allpapi tiyan uchallichishunayak runakuna. Tukuy paykunata Tata Dioska sukaman kastigankasapa. ²Amarapish uchallichishuptinkunara alli kanman suk atun rumi makita kunkanpi watashpa atun yakupi wishchunankunapa. Sipikushpankuna manana ni pita uchallichinkasapanachu. ³Allita kuydanakuychi ama uchallikunaykichipa. Tata Diosta kreyikmasiki rabyachishuptin rillay willak amana mana allita rurashunapa. Chaypina almitishuptin perdonay. ⁴Kuti kuti rabyachishuptinperdonanayki tiyan. Ichara suk diyapi kanchis kuti rabyachishunkiman. Chaymanta ichara kanchis kuti willashunkiman: “Mana kashkan rurashanachu” nishpa. Chashna willashuptikika perdonanayki tiyan.

⁵Chashna Jesús yachachikuptinna disipulunkunaka willarkansapa:

—Maestru, yanapawaysapa ashwanta kanta kreyinaynikunapa.

⁶Chashna disipulunkuna willaptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Ñukata tukuy shunku kreyiwashpaykichika chay wiñaykak kaspita willankichiman: “Kaymanta ashushpa rillay wiñamuy chay yaku mañanpi.” Chashna willaptikichi chay kaspika kasushunkichi. Taksha murillushina tipisitullatapish kreyiwashpaykichika tukuy willashkaynita atipankichiman rurayta.

⁷Kankunapa wiwachuykichi rinman chakraykichipi trabajak. Chaypi allpata araduwan aspin. Vakaykichitapish kuydan. Chaymanta chakraykichimanta kutimuptin kankuna mana willankichichu: “Shamuy mikuyña” nishpa.

⁸Ashwan willankichi: “Mikunaynita shamuy rurak. Ñuka mikuykaptini upyaykaptini sirvimuway. Karawashkaykiwasharami kanka mikunki upyanki.” ⁹Chaymanta chay wiwachuykichita mana willankichimanchu: “Allita karawashkanki” nishpa. ¹⁰Chay wiwachuykichishina Tata Dios willashushkanta rurashpaykichilla willanaykichi tiyan: “Kan willawashkaykita rurashkanisapa. Chayrayku mana meresinisapachu alabawanaykipasapa.”

**Jesús chunka lasaruyak
runakunata alliyachirkan.**

¹¹Chaymanta yachachikushkanwasha Jesuska disipulunkunawan Jerusaleman rirkansapa. Chayman rishpankuna *Samaria partita Galilea partita puriykarkansapa. ¹²Chayta rishpankuna suk llaktapi chayarkansapa. Chaypi chunka runakunawan tinkunakurkansapa. Tukuy paykuna kiri likidu lasaru unkuyuk karkansapa. Paykunaka mana

animukurkansapachu Jesusta ladunchayta. ¹³Karullamanta sinchita rimashpa willarkansapa:

—Maestru, ñukaykunatapish llakichiyasapa.

¹⁴Chaypina Jesuska paykunata kawashpa llakichishpankuna willarkansapa:

—*Saserdotekunaman rillaychi paykuna yachanankunapa allinachu kankichi manachu nishpa.

Chashna willaptinkuna chay chunka runakunaka rirkansapana. Manara saserdotekunapi chayashpankunara chunkantin alliyarkansapa Jesus alliyachiptinkuna. ¹⁵Kirinmanta alliyadu kawanakushpa chay chunkamanta suk runalla Jesusman kutirkan. Kushikushpa sinchita rimashpa Tata Diosta sukaman alabarkan. ¹⁶Kushikuypuru rirkan Jesuspa ñawpakninpi kunkurikushpa agradesik. Chay kutimuk runaka Samaria partimanta karkan. ¹⁷Chay runalla kutimuptin Jesuska almirashpa disipulunkunata willarkansapa:

—Chunkantinta alliyachishkani. ¿Maysapanatiya chay iskun runakunaka? ¹⁸¿Kay Samariamanta runallachu kutimushka Tata Diosta alabanapa?

¹⁹Chaypina chay kutimushka runata Jesuska willarkan:

—Atariyna. Wasikimanna rillay. Ñukata kreyiwashkaykiraykumi alliyachishkayki.

**Jesus yachachikurkan imashnami
Tata Dios tukuy kreyik runakunata
kamachinkasapa nishpa.**

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰Chaymanta *fariseo runakunaka Jesusta tapurkansapa:

—¿Aykapikamanti Tata Dios kallarinka tukuy runakunata kayayta mandunpina kawsanankunapa?

Chashna tapuptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Mana kay allpapi kankunapa kamachikuknikichishinachu Tata Dios kamachikun. Mana atipankichichu kawayta kamachikunanta. ²¹Mana atipankichichu willayta kaypimi chaypimi Tata Dios kamachikuykan nishpa. Mana kawaptikichipish Tata Dios kreyikuk runakunata shunkunkunapi kamachiykansapa.

²²Fariseo runakunata yachachishkanwasha Jesuska disipulunkunallata willarkansapa:

—Kankunaka sukaman padesinaykichi tiempu munankichi kawawayta Tata Diosmanta shamudu runa kashpayni kallariptini kamachikuyta. Sukaman munashpaykichipish mana kawawankichichu kay allpapi kamachikuptini. ²³Sukkuna llullakushpa rimankasapa: “Kaypinami chaypinami Jesuska” nishpa. Chashna rimaptinkunapish ama rillaychichu kawak. Nima paykunata katiychichu.

²⁴Mash allita uyariwaychi. Tamyana-yaptin llipyashpa tukuy sieluta lusichin. Chay llipyakshina ñukapish kashkan shamushpayni tukuy sieluta lusichisha.

²⁵Chaymanta manarapish kashkan shamuptini aypa runakuna sukaman chikniwashpa padesichiwankasapa. ²⁶⁻²⁷Chay ñawpa Noe yachachikuptin-pish tukuy runakuna chiknishpa mana munarkansapachu kreyiyta. Paykunaka mikuykarkansapa upyaykarkansapa kasaraykarkansapa kasarachikuykarkansapa yachachikuk Noe manllayba barkunpi yaykunan diyakaman. Noe chay barkupi yaykuptinna Tata Dios tamyawan allpata untachiptin tukuy runakuna sipikushpa wañurkansapa. Iden Noepa tiempunpishina aypa runakuna kankunatapish mana kreyishushpaykichi padesichishunkichi. Chaypina ñuka Tata Diosmanta shamudu runa kashpayni kashkan kutimusha.

²⁸Chay ñawpa Lotpa tiempunpipish Tata Dios Sodoma llaktapi kawsak runakunata kastigarkansapa. Chay runakuna Tata Diosta mana kreyishpankuna mikuykarkansapa upyaykarkansapa tukuy layata rantiykarkansapa rantikuykarkansapa. Chaymanta wasinkunata ruraykarkansapa chakrankunapi tarpukuykarkansapa. ²⁹Chaypina chay llaktamanta Tata Dios Lotta llukshichishkanwasha sielumanta chay llaktapi sinchi rawraykak ninata urmachimurkan. Chaywan tukuy runakuna rupashpa wañurkansapa. ³⁰Chashnashina ñukapish Tata Diosmanta shamudu runa kashpayni kashkan shamushpayni tukuy mana kreyiwak runakunata kastigashasapa.

³¹Chay tiempuka kankuna wasikichi sawanpi kashpaykichi ama yaykuychichu tiyapushuknikichita surkuk. Chakraykichipi kashpaykichi ama wasikichiman kutiychinachu nimata surkuk.

³²Allita yuyaychi Lotpa warmin wañushkanta. ³³Kankunapish munanaykichillata rurashpaka wañunaykichi tiyan. Ñukata kreyiwashpa kawsashpaykichika wañushpaykichipish kashkan kawsamunaykichi tiyan.

³⁴Mash allita uyariwaychi. Chay padesinaykichi tiempu suk kawitullapi ish kaymanta puñuykaptinkuna ñukaka suklallata sieluman pushasha ñukawan kawsananpa. Sukta sakisha mana kreyiwashkanrayku. ³⁵Ishkay warmikuna kutakuykaptinkuna ñukaka suklallata sieluman pushasha ñukawan kawsananpa. Sukta sakisha mana kreyiwashkanrayku. ³⁶Ishkay runakuna chakranpi trabajaykaptinkuna ñukaka suklallata sieluman pushasha ñukawan kawsananpa. Sukta sakisha mana kreyiwashkanrayku.

³⁷Chashna Jesus yachachikuptin uyarishpana disipulunkunaka tapurkansapa:

—Maestru ¿maypiti runakunata kastiganki?

Chashna tapuptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Wañudukuna kananpi siyukakuna tantanakunsapa mikunankunapa. Ñukapish tukuy mana alli rurak runakunata tantanachishasapa kastiganaynikunapa.

Jesus yachachikurkan mañakukuk viyudapa ejemplunta.

18 ¹Jesuka disipulunkunata suk ejempluta yachachirkansapa. Willarkansapa ama shaykushpa Tata Dioswan parlanankunapa. ²Kay ejempluta willarkansapa:

—Suk llaktapi tiyarkan suk awtoridar jues. Chay jueska mana Tata Diosta manchakchu karkan. Nima runamasin kunata kasukchu. ³Chay juespa kawsanan llaktapi tiyarkan suk viyuda warmi. Suk runa chay warmitaka tiyapunanta kichunayak. Chay warmika rirkan chay runata juespi chatak. ^{4,5}Aypa kuti chay warmi mañakukuptin chay jueska mana yanapanayashpa mana kasurkanchu. Chay warmi kuti kuti amichi tinna chay jueska yuyayninllapi rimarkan: “Ñuka Tata Diosta mana nima manchanichu. Mana nima runamasinikunata kasushpaynispish shu yanapasha kay viyuda warmita. Payka sukaman unaytanami amichiwaykan yanapanaynipa. Yanapaptini ichará manana kutin shamunkanachu amichiwak.”

⁶Chayta yachachikushpa Jesuska willarkansapa:

—Chay jueska Tata Diosta mana manchak kashpapis rimarkan chay warmita yanapananpa. ⁷Kankunaka Tata Diospa aklladunkunami kankichi. Chayrayku tutapi diyapi roygaptikichi payka utkakushpa yanapashunkichi.

⁸Mash allita uyariwaychi. Allita roygaptikichi Tata Dioska kushikushpa mana unayashpa yanapashunkichi. Ñuka Tata Diosmanta shamudu runa kashpayni kay allpaman kashkan shamushpayni ñariya ñukata kreyiwap-tikichirachu tarimushkaykichi?

**Jesus disipulunkunata
yachachirkansapa ama
yuyanankunapa
runamasinkunamanta ashwan alli
kanankunata.**

⁹Chaymanta chay runakuna alli rurak kanankunata yuyanakushpa runamasinkunata mana munaksapachu. Jesuska paykunata suk ejempluta yachachirkansapa:

¹⁰—*Tata Diospa wasinman ishkey runakuna rirkansapa Tata Dioswan parlak. Suk karkan *fariseo runa. Suk karkan *romano gobiernupa kullki kobrakuk runa. ¹¹Chay fariseo runaka Tata Diospa parlachishpa willarkan: “A Tata Dios, ñuka tukuy runamasinikunamanta ashwan alli rurakmi kani. Chayrayku sukaman kushikuni. Manami suwachu kani. Manami nima uchallikuk runachu kani. Nima suk chikan warmiwan uchallikunichu. Mana nima chay romano gobiernupa kullki kobrakuk runashinachu kani. ¹²Kada semana ishkey diyata kanta kushichishpa mana nimata mikunichu. Chaymanta kada chunka kullkinikunamanta suka kuyki.”

¹³Chashna chay fariseo rimaptin chay kullki kobrakuk runaka karullapi shayarirkan. Payka mana nima animukurkanchu altuta chapakuyta. Sukaman uchasapa kananta yuyashpa kaskunta makinwan waktashpa rimarkan: “A Tata Dios, ñuka uchasapa likidu runa kaptini llakichiwashpa perdonaway.”

¹⁴Chay ejempluta willashkanwashpa Jesuska willarkansapa:

—Mash allita uyariwaychi. Chay kullki kobrakuk runa uchasapa kananta willashkanrayku Tata Dios perdonarkan. Tata Dios perdonaptin kushikushpa wasinman kutirkan. Chaykamanka chay fariseotaka Tata Dios mana perdonarkachu. Suk runa kikinlla alli rurak kananta yuyanakuaptin Tata Dios payta sukaman pinkachinka. Chaymanta suk runa mana kreyinakushpa kawsaptin Tata Dios payta kushichinka.

**Jesus munarkan wambrillukuna
payman shamunankunapa.
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)**

¹⁵Jesus yachachikuykaptin aypa runakuna taksha wambrillunkunata pushamurkansapa paykunata Jesus llankanankunapa. Chayta kawashpankuna Jesuspa disipulunkuna piñakushpa micharkansapa ama ladunchakunankunapa. ¹⁶Michaptinkuna kawashpa Jesuska chay wambrillukunata kayarkansapa. Chaypina disipulunkunata willarkansapa:

—Wambrillukunata pushamuptinkuna ama michaychichu shamunankunapa. Wambrakuna mana kreyinakushpa tatanpa mandunpi kawsansapa. Kankunapish kay wambrakunashina kawsashpaykichira Tata Diospa mandunpi yaykunkichi.

¹⁷Allita willaykichi. Kankunapish chay wambrakunashina Tata Diospa munananta rurashpa kawsanaykichi tiyan. Mana paypa munananta rurashpaykichika mana mandunpika yaykunkichichu.

**Tukuy layayuk runa
Jesuswan parlarkan.
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)**

¹⁸Chaymanta suk kamachikuk runa Jesusta ladunchashpa tapurkan:

—Alli maestru ñimata rurashpati mana tukuyniyukta Tata Dioswan kawsayman?

¹⁹Chashna chay runa tapuptinna Jesuska willarkan:

—¿Imapati alli kanaynita willawanki? Tata Diosllami alli rurak. ²⁰Kanka allitami yachanki imatami Tata Dios kamachiwanchi nishpa. Chay killkadukunapi kashna willawanchisapa: “Ama chikan warmiwan uchallikushpa kawsaychu. Ama runamasikita wañuchiychu. Ama nimata suwaychu. Ama ni pita llullakushpa tumbaychu. Chaymanta tataykita mamaykita kuyashpa kawsay.”

²¹Chashna Jesus willaptinna chay runaka willarkan:

—Maestru, ñuka wayna kashkayni-mantapachami tukuy chayta allita kasushpa kawsaykani.

²²Chashna chay runa willaptin Jesuska willarkan:

—Manami tukuytachu kasuykanki. Rillay rantikumuy tukuy laya tiyapushunaykita. Chaypa chaninta mana nimayuk runakunata kuysapa. Chayta rurashpa sielupi tukuy layayuk kanki. Chaymanta shamuy ñukata katiway.

²³Chashna Jesus willaptinna chay runaka sukaman llakirkan rikchak layayuk kashpa. ²⁴Sukaman llakiptin kawashpana Jesuska disipulunkunata willarkan:

—Aypa kullkiyuk runakuna tiyapunankunata sukaman munashpan-kunaka mana atipankasapachu Tata Diospa mandunpi kawsayta. ²⁵Suk *kamellu animal mana atipanmanchu suk aguja uchkunta pasayta. Chashnami suk kullki likidu runa kullkinta ashwanta munashpa mana atipankachu Tata Diospa mandunpi yaykuya.

²⁶Chay uyarik runakuna sukaman almirashpankuna willarkansapa:

—Chashna kaptinka ¿pikunatí Tata Diospa mandunpi yaykunka?

²⁷Chashna willaptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Niman suk runa atipanchu kikinllamanta Tata Diospa mandunpi yaykuya. Tata Diosllami atipan runakunata mandunpi yaykuchiya.

²⁸Chaypina Pedru willarkan:

—Maestru, ñukaykuna tukuy layayni-kunata sakishpaynikuna kanta katiykay-kisapa.

²⁹Chashna Pedru willaptinna Jesuska willarkansapa:

—Kankunaka Tata Diospa mandunpi yaykunayashpaykichi wasikichita, warmikichita, wawkikichita, tataykichita, wambraykichita sakishpa ñukata katiwaykankichi. ³⁰Chayrayku kay allpapi Tata Dios tukuy sakishkaykichi-manta ashwanta kushunkichi. Chaymanta wañushpaykichi rinkichi sieluman Tata Dioswan mana tukuyni-yukta kawsak.

**Jesus kimsaynin kuti
willarkansapa wañunanta.
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)**

³¹Chaymanta Jesuska chay chunka ishkay disipulunkunata chikanman pusharkansapa. Chaypina willarkansapa:

—Kunanka akuychina Jerusalem llaktaman. Chaypi chay ñawpa yachachikuk runakuna killkashkankunashina padesichiwankasapa. ³²Ñuka sielumanta shamudu runa kaptini chikiniwak runakuna apiwankasapa. Chaypina mana *judiyu runakunapi kukuwankasapa wañuchiwanankunapa. Paykunaka asichiwankasapa. Piñayawashpa tukaychawankasapa. ³³Makawankasapa chaymanta wañuchiwanankasapa. Chaymanta wañuchiwashkankunamanta kimsa diyapi kashkan kawsamusha.

³⁴Chashna Jesus willaptinkuna disipulunkunaka mana nima entiendir-kansapachu. Jesus willashkankuna paykunapa mana entiendina laya kaptin mana yacharkansapachu imatami willaykansapa nishpa.

**Jesuska mana kawakuk
runata alliyachirkan.**
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵Chaymanta Jesuska Jeriko llaktapi chayanayaykarkanna. Chay ñanpi suk mana kawakuk runa tiyarishpa kullkita mañakuykarkan. ³⁶Chaypina chay runaka uyarirken aypa runakunata ladunta pasaykaptinkuna. Paykunata tapukurkan: —¿Pití pasaykan?

³⁷Chashna tapukuptinna chay runakuna willarkansapa:

—Nasaret llaktamanta Jesusmi shamuykan.

³⁸Chaypina chay runaka manllaybata rimakushpa Jesustaka willarkan:

—¡Maestru, ñawpa Davidpa miraknin kashpayki ñukata llakichiway!

³⁹Chayta uyarishpankunana chay ñawpakta riykak runakunaka michashpankuna willarkansapa:

—¡Upallay! Ama sukaman sinchitaka kayaychu.

Chashna willaptinkuna payka ashwan sinchita kayarkan:

—¡Maestru, ñukatapish llakichiwayna!

⁴⁰Kayashkanta uyarishpa Jesuska riykashkanmanta shayarirken. Chaypina willarkansapa ladunman chay runata pushamunankunapa. Pushamuptinkunana Jesuska chay runataka willarkan:

⁴¹¿Imatati munanki ruranaynipa?

Chaypina chay runaka willarkan:

—Maestru, ñawinita alliyachipay.

⁴²Jesuska chay runataka willarkan:

—Kanka allitami kreyiwashkanki ñuka alliyachinaynita. Chayrayku kunanlla alliyachiyki.

⁴³Chashna Jesus willaptinna raslla chay runaka allita kawakurkan. Chaypina Jesusta katishpa Tata Diosta alabarkan. Chay runa allita kawakuptin kawashpana tukuy chay runakunapish Tata Diosta alabarkansapa.

Jesus Sakeopa wasinpi chayarkan.

19 ¹Chay mana kawakuk runata alliyachishkanwasha Jesus Jeriko llaktapi chayashpa chaypi puriykarkan. ²Chay llaktapi kawsarkan suk runa Sakeo. Payka *romano gobiernupa kullki kobra kuk runakunapa kamachikukninkuna karkan. ³Chay runaka Jesusta sukaman riksinayarkan. Payka taksha runa kashpa mana atiparkanchu kawayta. Jesus sukaman aypa runakunapa chawpinpi riptin mana ladunchayta atiparkanchu. ⁴Mana nima kawayta atipashpa Jesuspa rinan ñanta kallpashpa ñawparkan shuyak. Chaypina suk ramasapa kaspita llukarkan chaymanta allita Jesusta kawanampa. ⁵Chay Sakeo llukashkan kaspi kuskanta Jesuska rirkan. Ramanpi tiyariduta kawashpana Sakeotaka willarkan:

—Sakeo, utkakushpa urayamuy. Kunanka wasikipimi samanayani.

⁶Chashna willaptinna Sakeoka utkakushpa urayamurkan. Chaypina kushikushpa Jesusta wasinman pusharkan. ⁷Jesus Sakeopa wasinpi samak rinampa uyarishpankuna chay runakuna Jesusta sukaman washanchashpa willanankurkansapa:

—¿Imatanashi Jesuska samanka chay uchasapa runapa wasinpika?

⁸Chaymanta wasinpi chayaptinna Sakeo sukaman kushikuyninwan Jesusta willarkan:

—Mash kaway, maestru. Kunanka tukuy tiyawaktami patumata mana nimayuk runakunata kunisapa.

Chaymanta runakunata tukuy suwash-kayni kullkinkunata kutichishasapa chusku kuti mirachishpa.

⁹Chashna willaptinna Jesuska paytaka willarkan:

—Kunan diya ñuka runakunapa salvakunkinkuna kay wasipi chayamushkani. Kay runapish ñawpa awilunchi Abrahampa mirakninmi.
¹⁰Ñuka sielumanta shamushkani tukuy uchasapakunata maska uchankunamanta perdonanaynipasapa.

Jesus yachachikurkan sinchi kamachikuk runapa ejemplunta.

(Mt 25.14-30)

¹¹Sakeopa wasinpi Jesus yachachikup-tin aypa runakuna uyarikansapa. Paykuna yuyarkansapa Jesus Jerusalen-man riykananta sinchi kamachikuk kananpa. Chayrayku Jesuska suk ejempluwan yachachirkansapa:

¹²—Suk runapa ayllunkuna kaypi chaypi awtoridarkuna karkansapa. Chay runapish karu llaktaman rirkan kargunta chaskikuk kutimushpa llaktanpi sinchi kamachikuk kananpa.

¹³Chay runaka manara llaktanmanta llukshishpara chunka trabajadorninkunata kayachirkan. Paykunata aypa kullkinta kurkansapa. Chay kullkinta kushpankuna willarkansapa: “Kay kullki kushkayniwan imakunatapish rantishpaykichi rantikush-paykichi mirachipaychi. Kutimuptini chay kullki miradutana kutichiwanikichi.”

¹⁴Chaymanta chay karu llaktaman chay runa rirkan. Chaypina llaktamasin-kuna chiknaishpankuna mana munarkansapachu kutimushpa paykunapa kamachikukninkuna kananpa. Chayrayku suk komisyonta kacharkansapa chay ashwan sinchi kamachikuk runata willanankunapa: “Ñukaykunaka manami munanisapachu llaktaynikunapi chay runa kamachiwanankunapa.”

¹⁵Chashna mana munaptinkunapish chay ashwan sinchi kamachikukka churarkan chay runataka kamachikuk-ninkuna kananpa. Kargunta chaskishpa chay runaka llaktanman kashkan kutirkan. Llaktanpi chayashpana kayachirkansapa tukuy kullki chaskikuk runakunata. Yachanayarkan mashna-tami kullkinta mirachishkasapa nishpa.
¹⁶Tukuymanta ñawpakta shamuk trabajadornin ladunchashpana willarkan: “Señor, kay kullkikitaka chunka kuti mirachipushkayki.”

¹⁷Chashna willaptinna kamachikuknin aynirkan: “Sukaman allita trabajashpa kay kullkitaka mirachishkanki. Sukaman alli trabajakmi kanki. Kunanka allima kasuwak runa kaptiki churayki chunka llaktakunapi kamachikuk runa kanaykipa.”

¹⁸Chaymanta ishkeynin trabajadornin ladunchashpa willarkan: “Señor, kay kullki kuwashkaykitaka pichka kuti mirachipushkayki.”
¹⁹Chashna willaptin chay kamachikukninka willarkan: “Kantapish churayki pichka llaktakunapi kamachikuk runa kanaykipa.”

²⁰Chaymanta washata shamuk trabajadornin ladunchashpa willarkan: “Señor, kay kullki kuwashkaykitaka mana nima mirachishkanichu. Allitami suk llachapapi wankushpa wakaychashkani.
²¹Sukaman kanta manchashpayni mana nima mirachishkanichu. Allitami riksiyki sukaman sinchi shunkuyuk runa kanaykita. Kanka chikan runapa tarpushkankunata pallanki. Chikan runapa pallashkankunata kanpa wakaychanki. Chayrayku kanta manchashpayni kullkikita pampashkani.”

²²Chashna chay runa willaptinna chay kamachikuk runaka willarkan: “Kanka killa likidu trabajadormi kashkanki. Chay mana allita willawashkaykiray-

kumi kastigayki. Yachashkanki sinchi shunku runa kashpayni chikan runapa tarpushkanta pallashkaynita. Yachashkanki chikanpa pallashkanta wakaychashkaynita. ²³Chayta yachashpayki ¿imapatí chay kullkinita mana churarkanki banku ofisinapi mirananpa? Chaypi churaptikika kullkinita miradutana tarimuyman karkan.”

²⁴Chaypina chay kamachikuk runaka chikan trabajadorninkunata willarkansapa: “Kay runataka kichuychi tukuy chay mana mirachishkan kullkita. Chayta kuychi chunka kuti mirachik runata.”

²⁵Chaypina chay trabajadorninkunaka willarkansapa: “Señor, ñami paytaka aypa kullkitana kushkanki.”

²⁶Chashna willaptinkunana chay kamachikuk runaka willarkansapa: “Mash uyariwaychi. Ñuka chay aypa tiyapuk runataka ashwantami kusha. Chaymanta mana aypa tiyapuk runataka pishilla tiyapukninta kichusha. ²⁷Chaymanta tukuy chikniwak runakunata pushamuychi. Paykuna mana munawashkasapachu kamachikuk kanaynipa. Chayrayku tukuyta laduynipi wañuchiychi.”

**Jesus Jerusalem llaktapi
disipulunkunawan yaykurkan.**

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸Chayta yachachikushkanwash Jerikomanta Jerusalemman Jesuska rirkan. ²⁹Chayman riykashpa *Olivos urku ladunpi chayarkan. Chay Olivos urku karkan Betfage llakta Betania llakta ladunpi. Chaypi chayashpana Jesuska ish kay disipulunkunata willarkansapa:

³⁰—Kankunaka rillaychi chay kawananchi llaktaman. Chayashpaykichi suk watadu burruta tarinkichi. Chay burrutaka manara ni pi montanrachu.

Chayta paskashpaykichi pushamuychi.

³¹Maykan imapatí paskankichi nishpa tapushuptikichi willaychi: “Señorniniku-nami kay burrutaka munan montananpa.”

³²Disipulunkuna rishpankuna Jesus willashkankunashina chay watadu burruta tarirkansapa. ³³Paskaykaptinkunana doynunkuna michashpankuna tapurkansapa:

—¿Imapatí chay burrutaka paskaykankichi?

³⁴Chashna tapuptinkunana disipulunkuna willarkansapa:

—Señorninikuna munan montananpa.

³⁵Chashna willashpankuna chay burrutaka Jesusman pusharkansapa. Chaypina burru sawanpi llachapankunata churaptinkunana Jesuska montarkan. ³⁶Chaymanta chay burrupi Jesus riykaptin chay runakuna Jesusta kuyashpankuna chay rinan ñanpi llachapankunata mantarkansapa. ³⁷Jerusalemman riykashpankuna Olivos urkuta urayaykarkansapana. Chaypina tukuy katik runakuna kushikushpankuna sinchita rimashpa Tata Diosta alabarkansapa Jesus aypa almirana runanata rurashkanrayku. ³⁸Willarkansapa:

—Tata Dioska Jesusta kachamushka sinchi kamachikukninchikuna kananpa. Chayrayku akuychi payta kuyaypachi. ¡Akuychi anak sielupi kawsak Tata Diosta sukaman kuyaypachi!

³⁹Chaypina *fariseo runakuna chay aypa runakunapa chawpinkunapi kashpankuna Jesusta willarkansapa: —Maestru, kay katishuknikikunata upallayachi.

⁴⁰Chashna willaptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Willaykichi: Ñuka chay runakunata upallayachiptini kay rumikuna kuyawashpankuna sinchita kaparikunkasapa.

⁴¹Chaymanta Jerusalempi chayamayay-kashpana Jesuska llaktata kawashpa wakakurkan. ⁴²Wakakushpa rimarkan:

—Sukaman munayman chay llaktapi kawsak runakunata yachachiyta.

Munayman paykunata mana tukuy-niyukta kushichiyta. Chashna munaptinipish mana entiendiwanayansapachu.

Mana munawaptinkuna Tata Dios mana atipanchu yachachiysapata. ⁴³Mana riksiwaptinkuna kunanmantapacha

sukaman padésinankuna tiyan. Aypa chiknik runakuna shamunkasapa tukuy

kay llaktapa vueltashninta suk pirkata ruranankunapa. Chay pirkata ruraptin-

kuna manana ni pi yaykuyta nima llukshiyta atipankasapanachu. Tukuy

vueltashnintinta yaykushpa makanka-

sapa. ⁴⁴Chaypina tukuy kay llaktapi kawsak runakunata wañuchinkasapa.

Chaymanta tukuy wasinkunata wakllichishpa urmachinkasapa. Manana

nima rumikuna sawapura kiparinkana-

chu. Tata Dioska paykunataka kastigan-

kasapa salvakuk shamushkaynita mana kreyishkankunarayku.

**Jesus Tata Diospa wasinmanta
rantiykak rantikuykak runakunata
karkurkansapa.**

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19;

Jn 2.13-22)

⁴⁵Jerusalempi chayashpana *Tata Diospa wasinpi Jesuska yaykurkan. Chaypi kawarkan rantiykak rantikuykak runakunata. Mana munashpa chaypi rantikunankunapa tukuyta karkurkan-

sapa. ⁴⁶Karkushpa willarkansapa:
—Tata Dios killkadunpi willawanchi-sapa: “Wasinika ñukata kuyawashpa oranaykichillapami.” Chashna Tata Dios willawaptinchikunapish kankunaka kay wasita rurankichi suwakunaykichi wasita.

⁴⁷Chay runakunata karkushkanwasha tukuy diya Tata Diospa wasinpi Jesuska

yachachikurkan. Chaypi yachachikuptin *saserdotekunapa kamachikukninkuna, Moisespa killkadunta yachachikukkuna, llaktapa kamachikukninkunapish Jesusa wañuchinayashpa puriksapa.

⁴⁸Mana yacharkansapachu imashnami wañuchinkasapa nishpa. Jesus yachachikuptin aypa runakuna riksapa uyarik. Chayrayku chay chiknik runakuna manara atiparkansaparachu wañuchiytaka.

**Jesus chay kamachikuk runakunata
upallayachirkansapa.**

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 ¹Chaymanta suk diya *Tata Diospa wasinpi Jesuska aypa runakunata yachachiykarkansapa. Willarkansapa Tata Dios kastigumanta salvanankunata. Chaypina *saserdoteku-napa kamachikukninkuna, Moisespa killkadunta yachachikukkuna, *judiyu-kunapa *ansianunkunapish Jesusa ladunchashpa willarkansapa:

²—Ariya ¿pití willashushka chashna yachachikunaykipa? ¿Pití kanki chay rantikuykak runakunata karkunaykipa?

³Chashna tapuptinkuna Jesuska aynirkansapa:

—Ñukapish kankunata tapuptini ayniwaychi. ⁴¿Pití Juantaka kachamushka runakunata bawtisanan-kunapa? ¿Tata Dioschu? ¿runakunachu kachamushka? May ayniwaychi.

⁵Chashna Jesus tapuptinkuna chay runakunaka sukwán sukwán willanakur-kansapa:

—Mana atipanchisapachu willayta Tata Dios Juanta kachamushkanta. Chayta ayniptinchikunaka payka willawashunchisapa: “Tata Dios Juanta kachamushka kaykaptin ¿imapatí mana kreyishkankichi?” ⁶Chaymanta mana atipanchisapachu willayta runakunalla Juanta kachamushkanta. Chashna

ayniptinchikunaka chay aypa runakuna ruminchawashpanchikuna wañuchiwan-chimansapa. Tukuy paykuna kreyinsapa Tata Dios kachamuptin Juan yachachikushkanta.

⁷Chashna mana ayniyta atipashpankuna Jesusta willarkansapa:

—Mana yachanisapachu pimi Juanta kachamushka nishpa.

⁸Jesuska willarkansapa:

—Ñukapish mana willaykichichu pimi kachamuwashka tukuy chaykunata ruranaynipa.

**Jesus yachachikurkan mana alli
rurak trabajadorkunapa
ejemplunta.**

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Chaymanta Jesuska suk ejempluta chay aypa runakunata yachachishpa willarkansapa:

—Suk uva chakrayuk runa tiyarkan. Chay runaka aypa uva waskata tarpurkan. Chay uva chakranta rurashkanwasha suk runakunawan paktanakurkansapa pallashpa uvakunata paywan patumanakunankunapa. Chashna paktanakushpankuna chay runaka suk karu llaktaman rirkan.

¹⁰Chaymanta uva pallana tiempu chayamuptin chay chakrayuk runaka chayman kacharkan suk wiwachunta patuma uvata mañak chay uva chakran kuydak runakunata. Chaypina chay runakuna chay wiwachuta sukaman makarkansapa. Mana nimata kushpankuna kacharkansapa. ¹¹Mana nima suk tipi uvata apaptin chay chakrayuk runaka suk wiwachunta kacharkan. Chay chakrata kuydak runakunaka paytapish sukaman makashpankuna piñayashpankuna mana nimata kushpankuna kacharkansapa.

¹²Chaymanta chay chakrayuk runaka kashkan suk wiwachunta kacharkan

partinta mañakuk. Chay trabajadorkuna paytapish makarkansapa. Kuchushpankuna chakranmanta karkurkansapa.

¹³Mana nimayuk paypish kutiptin chay uva chakrayuk runaka sukaman yuyaykushpa rimarkan: “¿Imatati rurasha patuma uvata kachamuwanankunapaka? Shu chaylla wambraynita kachasha. Ichara payta manchashpankuna uvata kachamuwanmansapa.”

¹⁴Chaypina chay chakrayuk runaka wambrantana kacharkan uva patumata mañak. Karupi kaptinlla trabajadorkuna riksirkansapa chakra doynunpa wambran kananta. Chaypina willanaturkansapa: “Kay shamuk runapa tatan wañuptinka kay uva chakraka paypami kiparinka. Akuychi payta wañuchiypachi ñukanchikunapa kiparinanpa kay uva chakra.”

¹⁵Chaypina chay chakrayuk runapa wambrantaka chakra washaman pushashpankuna wañuchirkansapa.

Chay ejempluta yachachikushkanwasha Jesuska chay runakunata tapurkan-sapa:

—¿Imatati ruranka chay chakrayuk runaka wambranta wañuchik runakunata? ¹⁶Paymi trabajadorkunata wañuchinankuna tiyan. Wañuchishpa chikan runakunata willanka chay uva chakranta kuydanankunapa.

Chashna Jesus yachachikuptinkuna chay runakunaka rimarkansapa:

—Mana munanisapachu Tata Dios chay runakunatashina rurawanankunapa.

¹⁷Chashna chay runakuna rimaptinkuna Jesuska allita chapashpankuna willarkansapa:

—¿Ariya imatati Tata Diospa killkadunka yachachiwanchisapa? Chay killkadu kashna riman:

“Suk runa wasinta rumimanta
ruraptin

trabajadorninkuna suk rumita
wishchurkansapa
mana alli nishpa.
Chashna wishchukuptinkunapish
chay wasichakuk runaka
chay wishchudu rumita wasi kallari-
nanpi churarkan.”

¹⁸Pipish kashpa mitkakushpa chay
wishchudu rumipi urmashpa paki paki
tukunka. Chaymanta chay wishchudu
rumi urmashpa pitapish kaptin
apyachishpa wañuchinka.

¹⁹Chashna Jesus yachachikuptin
saserdotekunaka kamachikuninkuna,
Moisespa killkadunta yachachikukku-
naka uyarirkansapa. Paykuna entiendir-
kansapa paykunarayku Jesus chay
ejempluta yachachikuyananta.
Chayrayku sukaman piñakushpankuna
Jesusta apinayarkansapa wañuchinan-
kunapa. Manara apirkansaparachu
Jesusta katik runakunata manchashpan-
kuna.

**Jesusta tapurkansapa romano
kamachikukta pagarankasapachu
manachu nishpa.**

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰Sukaman Jesusta wañuchiya
munashpankuna chay chiknik runaku-
naka kacharkansapa suk runakunata
Jesusta llullachinankunapa. Rimash-
kanta pantachichinayashpa munarkan-
sapa sinchi kamachikukpi chatayta.
Chaypina chay kachadu runakunaka
allipi tukushpankuna Jesusman
rirkansapa. ²¹Jesuspi chayashpankuna
willarkansapa:

—Maestru, ñukaykunaka allita
yachanisapa mana llullakushpa
sukaman allimata yachachikunaykita.
Kanmi tukuy runakunapa yuyayninku-
nata allimata riksishpa mana mancha-
kushpa yachachikunki. Tukuy runaku-
nata yachachinkisapa Tata Diospa

munananllata rurashpa kawsananku-
napa. ²²Kan allillata yachachikuykaptiki
ñukaykunaka tapunayaykisapa. Chay
sinchi *romano kamachikuk runa
kullkinchita mañawaptinchikuna
¿allichu manachu pagarakunanchiku-
napa?

²³Chashna chay runakuna tapuptin-
kuna Jesuska yacharkan pantachichina-
yashkankunata.

Chaypina kullkita mañashpa
tapurkansapa:

²⁴—¿Pipa uyantatí kawankichi kay
kullkipi? ¿Pipa shutintatí kawankichi?

Chashna Jesus tapuptinkuna chay
runakunaka willarkansapa:

—Sinchi romano kamachikuk

*Sesarpa uyanta shutinta kawanisapa.

²⁵Chaypina Jesuska willarkansapa:

—Chay sinchi kamachikuk runapa
kaktaka payta kuychi. Chaymanta tukuy
laya Tata Diospa kaktaka payllata
kuychi.

²⁶Nima laya rimashkanpi Jesusta
atiparkansapachu pantachichiyta.
Chayrayku sukaman almirashpankuna
upallayarkansapa. Chashna oras mana
atiparkansapachu Jesusta apiyta.

**Jesus yachachikurkan runakuna
wañushpa imashnami sielupi
kawsankasapa nishpa.**

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷Chay washa *saduseo runakuna
rirkansapa Jesusta kawak. Saduseo
runakuna yuyaksapa mana ni pi
wañushkanmanta kawsamunanta.
Paykunaka Jesusta llullachinayashpan-
kuna willarkansapa:

²⁸—Maestru, ñawpa Moisespa
killkadunpi yachachiwanchisapa: “Suk
kasaradu ullku mana wambrayuk
wañuptin wawkinlla chay viyuda
kuñadanwan kasaranan tiyan. Chaypina
chay warmi suk ullku wambrata

wawayaptin wañudupa wambranshina kanan tiyan.” ²⁹Kunanka willaykisapa: Suk runapa tiyarkan sokta wawkinkuna. Chay runashi kasarashpa manara niman suk wambrayuk kashpa wañurkan. ³⁰Chaypina chay ishkaynin wawkin viyuda kuñadanllawan kasararkan. Paypish manara niman suk wambrayukra wañurkan.

³¹Chaymanta chay kimsaynin wawkin viyuda kuñadanwan kasararkan. Paypish wañurkanlla. Tukuy chay wañudupa wawkinkuna sukmanta sukmanta chay viyuda kuñadankunallawan kasararkansapa. Kanchisnintin mana niman suk wambrayuklla wañurkansapa. ³²Chaypina chay viyuda warmipish wañurkanna.

³³Maestru, runakuna wañushkankunamanta kawsamuptinkuna chay kanchis kusanmanta ¿maykan kakpatí kanman warminka? Tukuy paykuna chay warmiwan kasaradu karkansapa.

³⁴Chashna chay saduseo runakuna tapuptinkuna Jesuska willarkansapa: —Kay allpapi ullku warmi kasarashpa kawsansapa. ³⁵⁻³⁶Chaymanta kawsamushpa Tata Dioska kreyik runakunalla rinkasapa sielupi kawsak. Chaypi mana ni pi wañunkanachu. Chayrayku ullku warmi mana kasarashpa kawsankasapa. Paykuna *angelkunashina mana kutin wañukna kawsankasapa. Wañushkankunamanta kawsamushkanrayku Tata Diospa wambrankuna kankasapa.

³⁷Ñawpa yachachikuk Moisespish yachachiwanchi wañudu runakuna kawsamunanta. Chay ramasapa taksha kaspi rawraykak ukunmanta Tata Dioska Moiestaka willarkan: “Ñukami Abrahampa Isakpa Jakobopa Tata Diosninmi kani.” ³⁸Chashna Tata Dios rimaptin yachanchisapa chay kimsa ñawpa awilunchikuna wañushkankunamanta kawsamushpa Tata Dioswan kawsaykanankunata. Tata Dioska kawsak runakunallapa Diosninmi.

³⁹Chashna Jesus yachachikuptin uyarishpana Moisespa killkadunta yachachikuk runakuna willarkansapa: —Maestru, allitami yachachiwaykan-kisapa.

⁴⁰Chaypina saduseo runakuna manana animukurkansapanachu ashwanta tapuyta.

Jesus yachachikurkan sinchi kamachikuk kananta.

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹Chaymanta Jesuska chay runakunata willarkansapa:

—Ñukapish kankunata tapuykichi. Kankuna rimankichi Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa ñawpa awilunchi Davidpa miraknin kananta. ⁴²Mash uyariwaychi. Davidka Salmo librupi kashna killkarkan:

“Tata Dioska kamachiwak runata willarkan:

⁴³ ‘Alli laduynipi tiyariy ñukawan tantalla kamachikunaykipa ñuka chiknishuk runakunata saru saru ruranaynikaman kanta kuyashunankunapa.’ ”

⁴⁴Chay salmopi Davidka rimarkan Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa paypa sinchi kamachikuknin kananta. Davidpa kamachikuknin kaptinka ¿imashnatí paypa miraknin kanman?

Jesus Moisespa killkadunta yachachikuk runakunata piñayarkansapa.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lk 11.37-54)

⁴⁵Chashna Jesus yachachikuptin tukuy chay runakuna almirashpankuna uyariyarkansapa. Chaypina Jesuska disipulunkunata willarkansapa:

⁴⁶—Ama munaychichu Moisespa killkadunta yachachikuk runakunata uyariyta. Paykunaka suni llachapankunata churakushpankuna plasakunapi

purinsapa. Sukaman munansapa tukuy runakuna manchashpankuna rimachinankunapa. Chaymanta tantanakunankuna wasikunapi ashwan alli bankukunapi tiyarinsapa. Suk fiestaman rishpankuna ashwan alli bankukunapi tiyarishpankuna mikunsapa. ⁴⁷Paykunaka alli rurakshina yuyanakushpankunapish viyuda warmikunapa wasinkunata kichunsapa. Chayta ruraykashpa sukaman sunita Tata Dioswan parlansapa runakuna rimanankunapa alli rurak kanankunata. Llullachikuk kaptinkuna Tata Dioska paykunataka ashwan sinchita kastiganankuna tiyan.

Mana nimayuk warmi chaylla tiyapushkanta Tata Diosta kurkan.
(Mt 12.41-44)

21 ¹Chaymanta suk diya *Tata Diospa wasin pampapi Jesuska yachachikuykarkan. Chaypi kawarkan tukuy layayuk runakuna ofrendankunata churaykaptinkuna kullki churanankuna kajonpi. ²Chaymanta kawarkan mana nimayuk viyuda warmi chayaptin. Chay warmika churarkan ishkay tiyapushkan kullkisitunta. ³Tukuy tiyapushkan kullkinta churaptin kawashpana Jesuska disipulunkunata willarkansapa:

—Ñuka allita willaykichi. Kay viyuda warmika mana nimayuk kaykashpa chay aypa kullkiyuk runakunamanta ashwan alli ofrendata kukushka. ⁴Chay aypa kullkiyuk runakuna puchushkan kullkinta Tata Diosta kunsapa. Chay mana nimayuk warmika tukuy tiyapushkanta Tata Diosta kuyashpa kushka. Chayrayku payka Tata Diosta ashwanta kushichin.

Jesus rimarkan Tata Diospa wasin urmananta.
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵Chaypina disipulunkunaka Tata Diospa allima ruradu wasinta kawashpankuna willanakurkansapa:

—Kay wasika sukaman allima rumikunamanta ruradumi. Tata Diosta ofresishkankunawan allima sumachidumi.

⁶Chashna disipulunkuna willanakup-tinkuna Jesuska willarkansapa:

—Kay wasika sukaman allima ruradu kaptinpih suknin diya urmanan tiyan. Urmaptin manana ni suk rumi sawapura kiparinkanachu. Chiknishuk runakuna tukuy kay wasita waklichishpa urmachinkasapa.

**Jesus yachachikurkan
Jerusalen llakta kullunanta.**
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷Jesus yachachikuptin disipulunkuna tapurkansapa:

—Maestru ¿aykapiti kay Tata Diospa manllayba wasintaka urmachinkasapa? ¿Imakunata kawashpati yachashasapa Tata Dios chay rimashkaykita rurananta?

⁸Chashna disipulunkuna tapuptinkuna Jesuska willarkansapa:

—Allita kuydanakuychi ama ni pi llullachishunaykichipa. Aypa llullachikuk runakuna ñukapi tukushpa shamunkasapa. Rimankasapa: “Ñuka kani Tata Diosmanta shamudu salvakun runa.” Chashna rimaptinkunapish ama paykunataka kreyiyichichu.

⁹Chaymanta llaktan llaktan makanakunkasapa. Chaymanta llaktapura makanakushpa wañuchinakunkasapa. Chaykunata uyarishpaykichi ama manchakuychichu. Manarapish kay allpa kulluptin aypa llaktakunapi makanakunankuna tiyan.

¹⁰Jesuska yachachikuyllapi katirkan:

—Kaypi chaypi atun llaktakunapi chikninakuk runakuna suk atun llaktakunawan makanakunkasapa. ¹¹Chaymanta kaypi chaypi allpa sinchita kuyunka. Tukuy maypi tiyanka sinchi yarkay.

Rikchak laya unkuykuna tiyanka. Chaymanta tukuy runakuna manchanapa layakunata sielupi kawankasapa yachanankunapa allpa kullunanta.

¹²Manarapish nima manchanapa layakunata kawaptikichira chiknishuk runakuna kankunata apishunkichi. Paykuna tantanakunankuna wasikunaman pushashunkichi chatashunaykichipa. Chaymanta karselkunapi churachishunkichi. Ñukata kreyiwashkaykichirayku sinchi kamachikuk runakunapi chatakushunkichi. ¹³Paykunapi chatashuk pushashuptikichika kankunaka atipankichi yachachikuyta ñuka salvakuk kanaynita. ¹⁴Sinchi kamachikuk runakunapi chatakushuptikichika ama yuyaychichu imatami willasha nishpa. ¹⁵Ñukami allita yachachishkaykichu imatami rimankichi nishpa. Yanapaptini allita atipankichi paykunata ayniyta. Chayrayku chay chatakushuknikichi mana nima aynishuyta atipankasapachu.

¹⁶Chaymanta tataykichi wawkikichi aylluykichi llaktamasikichi chiknishunkichi. Llullachishushpaykichi pushashunkichi kamachikuk runakunaman paykuna wañuchichishunaykichipa. ¹⁷Ñukata kreyiwashkaykichirayku Tata Diosta mana kreyinayak runakuna chiknishunkasapa. ¹⁸Paykuna chiknishuptikichipish Tata Dioska sukaman kuydashuykankichi. Payka chukchaykichitapish kuydapushunkichi. ¹⁹Imatapish rurashuptinkuna mana shaykushpa ñukallata kreyiwashpa kawsaychi sieluman rinaykichipa paywan mana tukuyniyukta kawsak.

²⁰Chaymanta kay Jerusalemni tukuy vueltrashninpi aypa soldadukunata kawashpaykichi yachankichi kay llakta kullunanta. ²¹Chay aypa soldadukunata kawashpa Judea partipi kashpaykichi nitikuychi urkukuna sikiñpi pakakuk. Jerusalemni kashpaykichi llukshiychi.

Chakraykichi kashpaykichi ama Jerusalemman kutimuychichu.

²²Chay pacha Tata Dioska tukuy kay llaktapi kawsak runakunata kastigankasapa. Ñawpa yachachikuk runakuna Tata Dios kastigananta killkarkansapana. ²³Tata Dioska tukuy kay llaktakunapi kawsak runakunata sukaman kastigaptinkuna sukaman padesinankuna tiyan. Chay padesinan tiempu chayamuptin okupada warmikuna ñuñuchikuk warmikuna llakichinapa layata padesinkasapa. ²⁴Soldadukunaka runakunata machetinkunawan wañuchinkasapa. Sukkunata watashpankuna karu llaktakunaman pushankasapa chaypi kawsanankunapa. Mana *judiyu runakunaka kay Jerusalem llaktapi kamachikunkasapa Tata Diospa rimashkan tiempu paktamunankaman.

Jesus yachachikurkan kutimunanta.

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵Jesus yachachikuyllapi katirkan:

—Manarapish kay allpaman kashkan shamuptini tukuy pi intita killata luserukunata manchanapa layakunata kawankasapa. Chaymanta atun yakukuna sukaman untashpa kuyushpa sinchita kaparikunkasapa. Chayta uyarishpa tukuy runakuna sukaman manchakunkasapa. Sukaman manchakushpankuna sukta sukta yuyaykunkasapa.

²⁶Chaymanta sielupi lusichikukkuna kuyunkasapa. Chayta kawashpa runakuna yuyankasapa kay allpa kullunanta. Manchakuywan wañukshina mallinakunkasapa. ²⁷Chashna oras ñukata kawawankasapa puyu ukunpi shamuptini. Lipyak likidupi shamusha tukuy runakunata sumak yachanayniwan kamachiksapa. ²⁸Ñuka shamusha kankunata sieluman pushaknikichi

amana kutin padesinaykichipana. Chayrayku chay manchanapa layakunata kawashpaykichi kushikushpalla mana manchakushpa shuyawaychi.

²⁹Jesus yachachikuyllapi katirkan:

—Mash kawaychi chay *igo kaspita suk kaspikunatapish. ³⁰Chay kaspikuna aypata pankayaptin kawashpaykichi yachankichi veranu katinanta. ³¹Chashnashina chay manchanapa layakunata kawashpaykichi yachankichi Tata Dios ñukata utka kachamuwananta kamachikunaynipa.

³²Allita willaykichi. Manarapish kay tiempupi kawsak runakuna wañuptinkunara tukuy kay willashkaynita kawananakuna tiyan. ³³Tukuy sielu tukuy allpa kullunan tiyan. Kay allpa kulluptinpi ñuka tukuy rimashkaynita rurasha.

³⁴⁻³⁵Tukuy rimashkaynita yuyashpaykichi allita kuydanakuychi. Suk animal mana yuyashkan oras trampapi urman. Chashnashina mana yuyashkaykichi diya shamusha tukuy allpapi kawsak runakunata kastiganaynipa. Chayrayku ama nima laya vanidarta rurashpa nima machashpa kawsaychi. Ama tiyapushuknikichillata yuyashpa kawsaychi.

³⁶Shamunaynita yachashpa tukuy tiempu diyapi tutapi kuydanakushpa Tata Diosta orashpa kawsaychi allita rurashpa kawsanaykichipa. Chashna kuydanakuptikichi Tata Dios yanapashunkichi manchana layakunata padesishpaykichipish ñukallata katiwashpalla kawsanaykichipa. Chaykunata pasashpaykichi sieluman rinkichi ñukapi rikurik. Chaypina Tata Dios kastiguaykichimanta salvashunkichi.

³⁷Chaymanta Jesus chayta yachachishkanwasha *Olivos urkuman rirkan. Tukuy diya Tata Diospa wasinpi yachachikuk. Tukuy tuta rik Olivos urkupi samak. ³⁸Tukuy diya tutapacha aypa runakuna Tata Diospa wasinman riksapa Jesus yachachikuptin uyarik.

Chiknik runakuna Jesusta apinankunapa Judaswan parlarkansapa.

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

22 ¹Chay tiempu *Paskua fiesta manana ashwannachu illarkan. Tukuy wata Paskua fiesta ukunpi amañaksapa mana *levadurayuk pankunata mikuyta.

²Chaypina *saserdotekunapa kamachikukninkunawan Moisespa killkadunta yachachikukkuna yuyaykurkansapa imashnami Jesusta wañuchinmansapa nishpa. Aypa runakuna Jesusta katirkan-sapa. Chayrayku paykunaka manchakurkansapa apiyta. ³Chaypina Jesuspa disipulun Judas Iskariotepe *Satanas yaykurkan. ⁴Judaska rirkan parlak saserdotekunapa kamachikuknin runakunawan *Tata Diospa wasin kuydak runakunawan. Paykunata willarkansapa maypimi Jesusta apinmansapa nishpa. ⁵Chashna Judas willaptinkunana chay runakunaka sukaman kushikurkansapa. Willarkansapa kullkita pagaranankunapa. ⁶Chaypina kullkirayku Judaska almitikurkan Jesusta apichichiyta. Chay oramantapacha Judaska sukaman yuyarkan mana runakuna tiyananpi Jesusta apichichiyta.

Jesus disipulunkunawan Paskua fiestapi mikurkansapa.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Kor 11.23-26)

⁷Tukuy wata Paskua fiesta ukunpi tukuy *judiyu runakuna amañaksapa mana levadurayuk pankunata mikuyta. Chaymanta Tata Diosta kuyashpankuna amañaksapa oveja wawanta wañuchiyta. ⁸Chay Paskua fiesta kallarinan diya Jesuska Pedruta Juanta kayashpankuna willarkansapa:

—Kankunaka rillaychi Paskua fiestapa mikunanchikunata rurak amusata mikunanchikunapa.

⁹Chashna Jesus willaptinkunana Pedruwan Juanka tapurkansapa:

—¿Maypití munanki runanaynikunapa mikunanchikunata?

¹⁰Chaypina Jesuska aynirkansapa:

—Chay llaktapi chayashpaykichi tinkunakunkichi yaku puyñuta apaykak runawan. Paytaka katiychi suk wasipi yaykunankaman. ¹¹Chaypi yaykushpaykichi chay wasiyuk runata willaychi: “Maestruynikuna yachanayan maypishi kay Paskua fiestapi payka disipulunkunawan mikunkasapa.” ¹²Chashna willaptikichi chay wasiyuk runaka kawachishunkichi suk atun kuartuta. Chay kuartuka wasi altuyninpi ñami allichaduna. Chaypi mikunanchikunata ruraychi.

¹³Chashna Jesus willaptin chay disipulunkunaka rirkansapa. Chay llaktapi chayashpankuna Jesuska willashkankunashina tukuyta tarirkansapa. Chaypina paykunaka Paskua fiesta mikunata rurarkansapa.

¹⁴Chaymanta mikunankuna oras chayamuptin Jesuska tukuy disipulunkunawan tiyarirkansapa mesapi churadutana mikuk. ¹⁵Tantalla mikuykashpankuna Jesuska willarkansapa:

—Manara wañushpaynira sukaman munashkani kankunawan tantalla kay Paskua fiestapi mikuyta. ¹⁶Mash allita uyariwaychi. Suknin diya Tata Dioska ñukataka willawanka tukuy layapi kamachikunaynipa. Chay diyakaman mananami kashkan Paskua fiesta mikunata mikushanachu.

¹⁷Chaypina Jesuska vasu vinuta apishpa Tata Diosta agradesirkan. Chaymanta disipulunkunata willarkansapa:

—Kankunaka sukpish sukpish kay vinuta upyaychi. ¹⁸Upyashpaykichi allita yuyaychi. Kunanmantapacha

manana vinuta upyashanachu Tata Dios kachamuwanan diyakaman tukuy layapi kamachikunaynipa.

¹⁹Chaypina Jesuska panta apishpa Tata Diosta agradesirkan. Chay panta pakishpa tukuy disipulunkunata kushpa willarkansapa:

—Kay panka ñukapa kuerpuynimi. Ñukami kankunapa uchaykichirayku wañusha. Kankuna kashna tantana-kushpa panta mikushpaykichi wañushkaynita yuyaychi.

²⁰Chay panta mikushkankunawasha Jesuska vasu vinuta tukuy disipulunkunata upyachirkansapa. Chaymanta willarkansapa:

—Ñuka wañuptini yawarnini kankunarayku ichakunka. Chay ichakudu yawarniniwan ñuka kankunawan suk mushuk paktuta rurasha.

²¹Chaymanta willaykichi. Chay chikniwakkunapi rantikuwakka kay mesallapi ñukawan mikuykan. ²²Ñawpa tiempu Tata Dios killkadunpi rimarkan suk runa apichichiwapitin wañunaynita. Chayrayku sielumanta shamudu runa kashpayni wañunayni tiyan. Chaymanta chay apichichiwak runaka sukaman padesinan tiyan.

²³Chashna Jesus rimaptin uyarishpankuna disipulunkunaka paykunapura tapunakurkansapa:

—¿Maykan ñukanchikunatí maestrunchikunata apichichinchisapa?

**Jesus disipulunkunata
yachachirkansapa ama sinchi
kamachikuk runakunashina
kanankunapa.**

²⁴Jesu wañunanta willaptinkuna disipulunkunaka mana entiendirkansapachu. Paykuna sukwana sukwana willanakurkansapa:

—Maestrunchikuna tukuy layapi kamachikuptinna ¿maykan ñukanchiku-

natí ashwan alli kamachikukka kashunchisapa?

²⁵Chashna willanakuptinkunana Jesuska willarkansapa:

—Kay allpapi tukuy mandulla untadu runakuna sukaman sinchita kamachikunsapa. Paykuna sinchi kamachikuk kashpankuna rimansapa alli yanapakuk kanankunata. ²⁶Kankunaka ama paykunashina mandulla untadu kanayaychichu. Sinchi kamachikuk kanayashpaykichika tukuy runamasichita iden suk wiwachunshina allita yanapanaykichi tiyan. ²⁷Kay allpapi tukuy mandulla untadu runakuna tiyarishpa mesapi churaduta mikunsapa. Paykunataka wiwachunkuna manchaywan sirvinsapa. Ñukaka mana chay mesapi tiyarik runakunashinachu kani. Ñukaka sirvikuk wiwachushinami kani.

²⁸Ñuka wiwachushina kaptini aypa runakuna chikniwashpa padesichiwashkasapa. Kankunapish ñukawan tantalla padesishkankichi. ²⁹Ñukawan padesishkaykichirayku willashkaykichi suknin diya *israelmasikichita kamachinaykichipa. ³⁰Tatayni Dios kamachikunaynita willawashkantashina ñukapish willashkaykichi kamachikunaykichipa. Ñukawan tantalla mesaynipi mikunkichi upyankichi. Willashkaykichi alli bankupi tiyarinaykichipa israel runakunapa chunka ishkay juesninkuna kanaykichipa.

**Jesus Pedruta willarkan mana
riksik tukunanta.**

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31;
Jn 13.36-38)

³¹Chaymanta Jesuska Pedruta willarkan:

—Simon, mash allita uyariway. Satanas Tata Diosta mañashka kankunata llullachishushpaykichi *trigupa karapanta pawachikshina

ashuchishunaykichipa. Chashna mañaptin Tata Dioska almitishka.

³²Ñuka Tatayni Diosta roygashkani yanapashunaykipa ama sakiwanaykipa. Chaymanta kan kashkan katiwashpa kay wawkikikunata yanapay paykunapish allita mana shaykushpa katiwanankunapa.

³³Chashna Jesus willaptinna Simonka willarkan:

—Maestru, chiknishukkuna pushashuptinkuna ñukapish kanwan tantalla karselpi yaykusha. Chaymanta maypicha wañuchishunkisapa chaypi ñukapish kanwan tantalla wañusha.

³⁴Chashna Pedru willaptinna Jesuska willarkan:

—Pedru, mash allita uyariway. Kunan tutami manarapish gallo kantaptin kimsa kuti rimanki mana riksiwanaykita.

**Jesus disipulunkunata
yachachirkansapa sukaman
padesinankunata.**

³⁵Chayta willashkanwasha Jesuska disipulunkunata willarkansapa:

—Ñawpa kankunata yachachikuk kachashkaykichi. Kachashpayni willashkaykichi ama pikshaykichita nima kullkikichita nima ushutaykichita apanaykichipa. Chayta willashpa kachaptini ¿suk imaykichichu pishishushkankichi?

Chashna Jesus tapuptinkuna paykunaka aynirkansapa:

—Manami nima laya illawashkasapachu.

³⁶Chaypina Jesuska willarkansapa:

—Kunanmantapacha pikshaykichi tiyaptin apaychi. Kullkikichi tiyaptin chaytapish apaychi. Amachanakunaykichipa machetikichi mana tiyaptin kamisaykichita rantikuychi. Chaypa chaninwan machetikichita rantiychi.

³⁷Mash allita uyariwaychi. Tata Diospa killkadu rimanana willawanchi: “Sielumanta shamudu runata iden suk mana alli rurak runatashina wañuchinkasapa.” Chashna Tata Diospa ñawpa killkadu rimashkanshina ñuka wañunayni tiyan.

³⁸Chashna Jesus rimaptin disipulunkuna willarkansapa:

—Maestru, ñukaykunapa tiyan ish kay machetnikuna.

Chaypina Jesuska willarkansapa:

—Chaylla kachun.

Jesus rirkan Olivos urkupi Tatan

Dioswan parlak.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹Jesuska disipulunkunawan chay mikushkankuna wasimanta llukshirkansapa. Chaymanta Jesuska amañananashina *Olivos urkuman rirkan. Chayman riptin tukuy disipulunkuna katirkansapa. ⁴⁰Olivos urkupi chayashpana Jesuska paykunata willarkansapa:

—Kankunaka Tata Diosta roygaychi ama mana allikunata ruranaykichipa.

⁴¹Chashna willashpankuna Jesuska paykunamanta tipita suchurirkan. Chaypina allpapi kunkurikushpa Tata Dioswan parlashpa willarkan:

⁴²—A Tatayni, munashpaykika salvaway ama sukaman padesinaynipa. Padesishpaynipish munani kanpa munanaykillata rurayta. Manami munanichu ñukapa munanaynita rurayta.

⁴³Chashna Tata Dioswan parlaykaptinna sielumanta *angel rikurimurkan animuchinanpa. ⁴⁴Jesus sukaman padesiykashpa ashwan sinchita Tata Diosta roygarkan. Sukaman sinchita roygaptin granu granuta umpirkan iden yawartashina. ⁴⁵Chaymanta Tata Diosta roygashkanwasha rirkan disipulunkunata tarik. Paykunaka sukaman

llakishpankuna puñuykarkansapa.

⁴⁶Puñudukunata tarishpankuna Jesuska rikchachishpa tapurkansapa:

—Kankunaka ¿imapatí puñunkichi? Rikchaychi. Tata Diosta roygaychi ama supay llullachishushpaykichi uchallichi-shunaykichipa.

Judas Jesusta apichichirkan.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50;

Jn 18.2-11)

⁴⁷Jesus disipulunkunata willaykaptinlla aypa runakuna paypi chayarkansapa. Chay runakunapa ñawpakninta Jesuspa disipulun Judaska rirkan. Judaska Jesusta muchakpacha rirkan. ⁴⁸Muchap tin Jesuska willarkan:

—Judas ¿ñukata sielumanta shamudu runata muchawashpachu rantikuwanki?

⁴⁹Jesusta apik shamushkankunata kawashpankuna disipulunkunaka willarkansapa:

—Maestru, ¿ariya ñukaykuna kay machetnikunawan makanakushasapachu?

⁵⁰Chaypina suk disipulunka suk runapa alli ladu rinrinta tipipurkan. Chay runa karkan sinchi kamachikuk saserdotepa wiwachun. ⁵¹Chay runapa rinrinta tipiptinna Jesuska willarkan:

—Ama makanakuychichu.

Chashna willashpa Jesuska chay wiwachupa tipidu rinrinta llankashpa apichipurkan. ⁵²Chaymanta Jesuska saserdotekunapa kamachikukninkunata, Tata Diospa wasin kuydak runakunata, chay apik shamuk *ansianukunatapish willarkansapa:

—¿Imapatí kankunaka machetikunawan kaspikunawan shamushkankichi apiwak? Ñuka mana suwa runachu kani chashna apiwak shamunaykichipaka.

⁵³Tukuy diya Tata Diospa wasinpi kankunawan kashkani. Tukuy diya chaypi kaptinipish mana apiwashkanki-

chichu. Kunan tutapi apiwashpayki-chika kamachishuknikichi Satanasta uyariyankankichi. Tutapishina kankunaka kawsaykankichi.

Pedru kimsa kuti rimarkan Jesusta mana riksinenta.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Chaypina chay chiknik runakuna Jesusta apishpankuna pusharkansapa saserdotekunapa ashwan sinchi kamachikukpa wasinman. Chayman pushaptinkuna Pedruka karu karulla katirkan.

⁵⁵Chay wasi pampapi chayashpankuna chay runakuna ninakushpankuna mashakuykarkansapa. Pedrupish paykunawan tantalla tiyarishpa mashakuykarkan.

⁵⁶Chaypina suk shipash wiwacha allita kawashpa Pedrutaka riksirkan. Chaypi mashakuykak runakunataka willarkan: —Kay runapish Jesuswan tantallami purishka.

⁵⁷Chashna willaptin Pedruka chay shipashta willarkan:

—Manami riksinihu.

⁵⁸Chayta willashkanwasha mana unaypinachu suk runa Pedruta kawashpa willarkan:

—Kanpish Jesuspa purikmasinmi kanki.

Chashna chay runa willaptin Pedruka willarkan:

—Manami paypa purikmasinchu kani.

⁵⁹Suk ora washan chikan runa chaypi mashakuk runakunapi chatakushpa willarkan:

—Deverasmi kay runapish Jesuswan tantalla purishka. Allitami riksinchisapa Galilea partimanta runa kananta.

⁶⁰Chashna chay runa chatakuptinna Pedruka willarkansapa:

—Mana yachanichu maykan runapami willawaykankichi nishpa.

Chayta Pedru rimaykaptin suk gallo kantarkan. ⁶¹Chay gallo kantaptin

Jesuka washanta chapashpa Pedrutaka kawarkan. Jesus kawaptinna Pedruka yuyarkan payta willashkanta: “Kunan tuta manarapish gallo kantaptin kimsa kuti rimanki mana riksiwanaykita.”

⁶²Pedruka chayta yuyashpa chay wasimanta llukshishpa mana upallayak layata wakakurkan.

Chiknik runakuna Jesusta pusharkansapa konsilyo kamachikukninkunaman.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³Chaymanta Jesusta kuydak runakuna sukaman asichishpankuna waktarkansapa.

⁶⁴Ñawinkunata llachapawan arkapushpankuna waktashpa tapurkansapa:

—May willawaysapa ¿pití waktashushka?

⁶⁵Waktashpankuna sukaman piñayashpa willarkansapa mana alli rurak runa kananta.

⁶⁶Chaymanta pakariptin chay runakunapa ansianunkuna, saserdotekunapa kamachikukninkuna, Moisespa killkadunta yachachikuk runakunapish tantanakurkansapa. Tantanakushpankuna Jesusta pusharkansapa judiyukunapa ashwan sinchi kamachikukninkunaman. Chaypi chatanayashpankuna tapurkansapa:

⁶⁷—May willawaysapa ¿kanchu sielumanta shamushkanki salvakuk kanaykipa?

Chashna tapuptinkuna Jesuka aynirkansapa:

—Ñuka sielumanta salvakuk runa kanaynita willaptinipish kankuna manami kreyiwankichichu. ⁶⁸Kankunata tapuptinika mana nimata ayniwankichichu. ⁶⁹Kankuna mana kreyiwaptikichipish kunanmantapacha ñuka tiyarisha Tata Diospa alli ladunpi. Sielumanta shamudu runa kashpayni tukuy laya yachak Tatayni Dioswan tiyarisha.

⁷⁰Chashna Jesus willaptinkuna tukuy chay runakunaka piñakushpankuna tapurkansapa:

—¿Ariya kanchu kanki Tata Diospa wambran?

Chashna tapuptinkuna Jesuska aynirkansapa:

—Ñukami kani kankuna rimashkayki-chishina.

⁷¹Chashna Jesus willaptinkuna chay chatakuk runakunaka mana kreyishpankuna willanakurkansapa:

—Mash uyariychi. Ñami payka kikinna chatanakushka. Amana chikan chatakuk runata maskaypachinachu.

**Jesusta chiknik runakuna
pusharkansapa Pilatoman.**

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5;
Jn 18.28-38)

23 ¹Jesusta chiknik runakuna chay sinchi kamachikukpa wasinmanta llukshirkansapa. Paykunaka Jesusta pusharkansapa *romano awtoridar Pilatoman. ²Pilatopi chayachishpankuna Jesustaka chatakurkansapa:

—Kay runataka apishkanisapami *judiyumasinikunata llullachishpa yachachikuykaptin. Yachachikushka awtoridarkunata ama kasunankunapa. Chaymanta payka tukuy runakunata yachachin romano ashwan sinchi awtoridaminchita kullkita ama pagaranan-kunapa. Chaymanta riman sielumanta salvakuk sinchi kamachikuk kananta.

³Chashna chatakuptinkunana Pilatoka Jesusta tapurkan:

—¿Deveraschu kanki tukuy judiyu runakunapa sinchi kamachikuknin runa?

Chashna Pilato tapuptin Jesuska aynirkana:

—Ariya ñukami kani.

⁴Chaypina Pilatoka *saserdotekunapa kamachikukninkunata tukuy chay tantanakudu runakunata willarkansapa:

—Ñukaka kay runapi mana nima uchata tarinichu.

⁵Chashna Pilato willaptinna chay chiknik runakunaka ashwan sinchita willarkansapa:

—Kay runaka tukuy judiyu runakunata llullachishpa yachachinsapa ama awtoridarkunata kasunaynikunapa. Galilea partipi kallarikkan llullachikuyta. Kunanka kay Judea partipipish sukaman llullachikuykan.

**Pilatoka Jesusta kacharkan sinchi
awtoridar Herodesman.**

⁶Sukaman Jesusta chatakuptinkuna Pilatoka tapurkansapa:

—¿Ariya payka Galileamanta runachu?

⁷Chaypina Galileamanta runa kananta rimaptinkuna Pilatoka Jesusta pushachirkan *Herodesman. Herodeska Galilea partipi ashwan sinchi awtoridarin-kuna karkan. Payka Jerusalempi fiestakuykarkan. ⁸Naytana Herodeska Jesusta riksinayarkan aypa runakuna parlachiptinkuna yachachikuykananta. Chayrayku Jesusta chayachiptinkuna Herodeska sukaman kushikurkan. Sukaman kawanayarkan suk almirana ruranata ruraptin. ⁹Chaypina Herodeska Jesusta tukuy layata tapurkan. Tapuptinpish Jesuska mana nimata aynirkanchu.

¹⁰Saserdotekunapa kamachikuknin-kuna Moisespa killkadunta yachachikukunawan Herodespi Jesusta sukaman chatakurkansapa.

¹¹Jesus mana nimata ayniptin Herodeska tukuy soldadunkunawan sukaman asichirkansapa. Ashwanta asichinankunapa kamachikukpa alli llachapanta mudachirkansapa. Chaymanta Herodeska Jesustaka kashkan pushachir-kan Pilatoman.

¹²Herodeska Pilatowan chiknina-kushpa kawsaksapa. Paykunaka chay diyamantapachana kuyanakurkansapa.

**Chiknik runakuna sinchita
rimashpa Pilatota willarkansapa
Jesusta wañuchichinanpa.**

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15;

Jn 18.39—19.16)

¹³Jesusta kashkan chayachiptinkuna Pilatoka saserdotekunapa kamachikuk-ninkunata chay llaktapi *ansianukunata tantanachirkansapa. ¹⁴Paykunata willarkansapa:

—Kankunaka kay runata pushamush-kankichi ñukapi chatakuk. Willawash-kankichi payka tukuy runakunata llullachishpa yachachikuykananta ama awtoridarkunata kasunankunapa. Ñuka allita yachanaynipa ñawpaknikichipi paytaka sukaman tapushkani. Manami nima mana alli rurashkanta tarinichu kankuna willawashkaykichishina.

¹⁵Chay awtoridar Herodespish ñukaman kashkan kachamushpa rimashka mana nima mana alli runanata rurashkanta. Mash allita uyariwaychi. Kay runaka mana nimata rurashkachu ñuka wañuchichinaynipaka. ¹⁶Chayrayku soldaduynikunata willasha makanankunapa. Chay washa kacharichisha.

¹⁷Pilatoka amañak tukuy wata *Paskua fiesta ukun karselmanta suk runata kacharichiyta. Chayrayku munarkan Jesusta kachariyta. ¹⁸Jesusta kacharinanpa willaptinkuna chay runakunaka tantalla sinchita rimakushpa willarkansapa:

—¡Manami nima layapi munanisapachu Jesusta kacharinaykipa! ¡Wañuchiy! Munanisapa Barrabasta kacharinaykipa.

¹⁹Chay tiempu Barrabaska karselpi karkan awtoridarkunata mana nima kasunayashkanrayku. Chaymanta suk runata wañuchishkanrayku karselpi wickadu karkan.

²⁰Chaypina Pilatoka sukaman Jesusta kacharinayashpa kashkan willarkansapa kacharichinanpa.

²¹Chashna Pilato willaptinkuna chay chatakuk runakunaka ashwan sinchita rimakushpa willarkansapa:

—¡Kruspi chakatachiy! ¡Kruspi chakatachiy!

²²Paykuna sukaman amichiptinkuna kimsaynin kuti Pilatoka kashkan chay runakunataka willarkansapa:

—¿Ariya ima mana allitafi rurashka? Ñukaka paypi mana nima uchanta tarinichu wañuchichinaynipa. Chayray-kumi mana wañuchichinayanichu. Makachishpalla kacharichisha.

²³Chashna Pilato rimaptin chay runakunaka ashwan sinchita rimakushpa willarkansapa:

—¡Kruspi chakatachiy! ¡Kruspi chakatachiy!

Chashna sinchita rimakushpa amichiptinkuna Pilatoka willashkanku-nata almitirkansapa. ²⁴Chaypina soldadunkunata willarkansapa Barrabasta kacharinankunapa Jesusta wañuchinankunapa. ²⁵Barrabaska mana kasukuk wañuchikuk runa kaykaptin Pilatoka karselmanta kacharichirkan. Chay chiknik runakunata willarkansapa Jesusta munashkankuna layata runanankunapa.

Jesusta kruspi chakatarkansapa.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32;

Jn 19.17-27)

²⁶Pilato chayta willaptinkunana soldadukunaka Jesusta pusharkansapa suk kruspi chakatak. Soldadukunaka Jesusta pushaykashpankuna suk runa Simonta apirkansapa Jesuspa washanta krusninta aparinanpa. Chay Simonka Sirene llaktamanta karkan. Payka chakranmanta kutiykarkan.

²⁷Jesusta kruspi chakatak pushaykap-tinkuna aypa runakuna katirkansapa. Aypa warmikunapish sukaman llakishpa kaparikushpa wakakuyupi katirkansapa.

²⁸Jesuska paykunata chapashpa willarkansapa:

—Jerusalemanta warmikuna, ama ñukaraykuka wakakuychichu. Suk tiempukaman wawaykichiwan tantalla kankuna sukaman padesinaykichi tiyan. Chay padesinaykichita yuyashpaykichi sukaman llakishpa wakakuychi. ²⁹Chay tiempu wawayuk warmikuna rimankasapa: “Mana wawayuk mana ñuñuchikuk warmikuna kushikuychi. Allipaka kankuna mana wawayukchu kankichi.” ³⁰Chay tiempupi tukuy runakuna wañunayashpankuna urkukunata willankasapa urmamushpa nitinankunapa. Lomakunata willankasapa pakanankunapa. ³¹Ñuka mana uchayuk runa kaykashpa sukaman padesiptini kankunaka uchayuk kashpaykichi ashwanta padesinaykichi tiyan.

³²Chaypina soldadukunaka Jesusta kruspi chakatak pushashpankuna ishkay suwa runakunatapish pusharkansapa chakatak. ³³Suk lomapi chayashpankuna chay soldadukunaka Jesustaka kruspi chakatarkansapa. Chay ishkay suwa runakunatapish chakatarkansapa suktaka Jesupa alli ladunpi suktaka lluki ladunpi. Chay lomapa shutin karkan Uma Poto. ³⁴Soldadukuna kruspi chakataptinkunana Jesuska Tata Diosta willarkan:

—Tatayni, kay runakunataka perdonasapa. Paykunaka manami yachansapachu imatami ruraykansapa nishpa.

Chaypina chay soldadukunaka Jesupa llachapankunata pukllashpa patumanakurkansapa.

³⁵Jesus kruspi chakatadu kaptin aypa runakuna kawaykarkansapa. Awtoridakunapish kawashpankuna asichishpankuna willarkansapa:

—Kay runaka aypa runakunata alliyachishkasapa. Deveras Tata Diospa aklladu sielumanta shamudu salvakuk

kashpaka kikin salvanakushpa krusmanta urayamuchun.

³⁶Soldadukunapish asichirkansapa. Paykunaka ladunchashpankuna ayak likidu vinuta upyachirkansapa. ³⁷Chaypina soldadukunaka Jesusta asichishpankuna willarkansapa:

—Kanka deveras judiyu runakunapa ashwan sinchi kamachikuknin runa kashpaykika kay krusmanta urayamuy.

³⁸Jesupa uman kuskapi suk killkadu rimarkan: “Kay runaka tukuy judiyu runakunapa sinchi kamachikuknin runami.”

³⁹Chaypina chikan kruspi chakatadu suwa runaka Jesustaka piñayashpa willarkan:

—Kanka deveras sielumanta shamudu salvakuk runa kashpaykika kay krusmanta urayay. Urayashpa ñukaykunatapish urayachiwaysapa.

⁴⁰Chashna chay chakatadu suwa runa piñayaptin chikan kruspi chakataduma-sinka willarkan:

—Kanpish payshina kruspi chakatadu kaykashpa ¿imapatí chashnaka willanki? ¿Manachu Tata Diostaka manchanki? ⁴¹Ñukanchika uchanchiraykumi kay kruspika padesiykanchi. Mana allita rurashpa kawsaptinchi kastigawaykanchisapa. Payka mana nima uchayuk kaykaptin chakatashkasapa.

⁴²Chashna chay chakatadumasinta willashpana Jesusta willarkan:

—Jesus, tukuy runakunata kamachikuykashpaykina ñukatapish yuyaway.

⁴³Chaypina Jesuska willarkan:

—Allita willayki. Kunanlla ñukawan tantalla sielupi kanki.

Jesus wañurkan.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41;

Jn 19.28-30)

⁴⁴Jesus kruspi chakatadu kaptin rasllana chawpi diyamanta tuta likidu

tukumurkan las treskaman. ⁴⁵Intipish mana nima lusichikurkannachu. Chaypina *Tata Diospa wasinpi chay arkanan rakta llachapa chawpinmanta llikikurkan.

⁴⁶Sukaman tuta likidu tukuptinna Jesuska sinchita rimashpa Tata Diosta willarkan:

—¡Tatayni, chaskiwayna! ¡Ñami wañunina!

Chashna rimashpana Jesuska wañurkan.

⁴⁷Jesus wañuptinna romano soldadu-kunapa kapitanninkuna Tata Diosta alabashpa rimarkan:

—Deverasmi kay runaka mana uchayuk kashka.

⁴⁸Chay aypa runakuna tukuy chay manchana layakunata kawashpankuna sukaman manchakurkansapa. Paykuna sukaman llakishpa kaskunkunata waktaypi wasinkunaman kutirkansapa.

⁴⁹Chaymanta Jesusta riksikkuna Galileamanta katik warmikunapish karullamanta tukuy layata ruraptinkuna kawaykarkansapa.

Jesusta pamparkansapa.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47;

Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Chaypi tiyarkan Arimatea llaktamanta alli rurak runa Jose. Payka judiyukunapa sinchi kamachikuk runa karkan. Suk diya sinchi kamachikukma-sinkuna Jesusta wañuchinankunapa rimaptinkuna Joseka mana munarkan-chu. Sukaman shuyaykarkan sinchi kamachikukta Tata Dios kachamunanta.

⁵²Chay Joseka Pilatota rirkan Jesuspa kuerpunta mañak pampak rinanpa.

⁵³Kuerpunta mañak riptin Pilatoka almitirkan pushananpa. Chaypina Joseka krusmanta Jesuspa kuerpunta urayachimurkan. Suk allima yurak likidu sabanaswan wankurkan. Allita

wankushpana pusharkan suk rumi aspidu machaypi churak. Chaypi manara niman suk wañuduta churarkansaparachu.

⁵⁴Jesus wañushkan diya tukuy runakuna prontanakuykarkansapa chay *samana diya atun fiestata rurananku-napa. Samanankuna diya ñami kallariy-karkanna. ⁵⁵Galileamanta Jesusta katik warmikunaka allita kawarkansapa maypimi Jesusta churarkansapa nishpa. ⁵⁶Chay machayta allita kawashpankuna chay warmikunaka wasinkunaman kutirkansapa. Chaypina mishkillas asnak wirakunata rurarkansapa. Chaymanta Tata Diospa kamachikunanta kasushpankuna chay samanankuna diya samarkansapa.

Jesupa kuerpunta tupapuk rishpankuna warmikuna mana tarirkansapachu.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

24 ¹Chay samanankuna diya kayantin tutapachalla chay warmikuna rirkansapa Jesuspa kuerpunta tupapuk. Chay mishkillas asnak rurashkankuna wirata apashpan-kuna rirkansapa. ²Pampashkankuna machaypi chayashpankuna paykunaka kawarkansapa ashuchidutana chay machay wichkanan atun rumita. ³Chay machaypi yaykushpankuna Jesuspa kuerpunta mana tarirkansapachu. ⁴Chaypina sukaman manchakushpan-kuna mana yacharkansapachu imatami rurankasapa nishpa. Chaypina rasllana ladunkunapi ishkay shayaridu runaku-nata kawarkansapa. Paykunaka yurak llipyak likidu llachapayukkuna karkan-sapa. ⁵Paykunata kawashpankuna chay warmikunaka ashwanta manchakush-pankuna kumurayarkansapa. Chaypina chay ishkay runakunaka paykunataka willarkansapa:

—¿Imapati wañudukuna churana machaypi kawsak runata maskaykankichi? ⁶Jesuska mananami kaypinachu. ¡Ñami kawsamushkana! Galilea partipi yachachishushkaykichita allita yuyaychi. ⁷Payka willashushkankichi sielumanta shamudu runa kashpa uchasapa runakunapi kukudu kananta. Chaymanta willashushkankichi kruspi wañuchinankunata chaymanta kimsa diya ukun kawsamunanta.

⁸Chashna chay ishkay *angelkuna willaptinkuna chay warmikunaka yuyamurkansapa Jesus willashkankunata. ⁹Chaypina chay machaymanta kutirkansapa. Rirkansapa willak Jesuspa chunka suk disipulunkunata tukuy kawashkankunata. Tukuy purikmasin-kunatapish rirkansapa willak.

¹⁰Chay warmikuna karkansapa Mariya Magdalena, Juana, Santiagopa maman Mariya. Chaymanta suk warmikunapish paykunawan tantalla karkansapa.

¹¹Chay warmikuna sukaman manchakushpankuna willak riptinkuna Jesuspa disipulunkuna mana kreyirkansapachu. Rimarkansapa dementa kashpankuna shamunsapa llullachikuk.

¹²Pedruka mana kreyishpapish kallparkan chay machayta kawak. Chaypi chayashpa kumurayashpa machay ukuta chunllata kawarkan. Jesusta wankushkankuna sabanasllatana chaypi kawarkan. Chaypina sukaman almirashpa wasiman kutirkan.

Jesus kawsamushkanwasha ishkay purikmasinkuna payta kawarkansapa.
(Mr 16.12-13)

¹³Chay diyalla Emaus llaktaman Jesuspa ishkay purikmasinkuna riykarkansapa. Suk karkan Kleofas. Chay Emaus llaktaka Jerusalemanta

chunka suk kilometrullata karkan. ¹⁴Chay ishkay runakuna riykashpankuna Jesus wañushkanta parlaykarkansapa.

¹⁵Chashna parlaykaptinkuna kikin Jesus ladunchashpa paykunawan tantalla purirkan. ¹⁶Paykunawan tantalla puriptinpi mana atiparkansapachu riksiyta Jesus kananta. ¹⁷Chay ishkay runakuna llakishpa parlaypi riykaptinkuna Jesuska tapurkansapa:

—¿Imatati parlaypi riykankichi?

¹⁸Chashna Jesus tapuptinkuna Kleofaska willarkan:

—Jerusalen llaktapi sukaman manchakuna layata kawashkanisapa. Kanka Jerusalemanta shamuykashpayki ¿manachu yachanki?

¹⁹Chashna willaptin Jesuska tapurkansapa:

—¿Ima manchakuna layatati kawashkankichi?

Chashna Jesus tapuptinkuna willarkansapa:

—Chay Nasaret llaktamanta Jesus alli yachachikuk tukuy ruray atipak runa kashka Tata Dios yanapaptin. Payka aypa almirana ruranta ruraptin tukuy runakuna kawashkasapa. ²⁰Chaypina *saserdotekunapa kamachikuninkuna, chay llaktanchikunapi kamachikukkuna payta kukushkasapa *romano awtoridarkunapi. Paykuna suk kruspi chakatashpa wañuchishkasapa. ²¹Ñukaykuna yuyarkanisapa payna romano awtoridarkunamanta salvawanankunata. Ñami kimsa diyana wañuchishkankunaka. Chayrayku sukaman llakinisapa.

²²Chaymanta Jesusta katikmasini warmikuna manchakuna layata willawashkasapa. Kunan tutapacha paykunaka Jesus pampashkankuna machayta rishkasapa kawak. ²³Chaypina Jesuspa kuerpunta mana tarishkasapachu. Paykuna wasinikunaman

kutishpankuna willawashkasapa paykunapi angelkuna rikurishkankunata. Chay angelkuna willashkasapa Jesus kawsananta. ²⁴Chayta uyarishpa suk purikmasinikunapish rishkasapa Jesusta churashkankuna machayta kawak. Paykunapish chay warmikuna willawashkankunatashina chunllata tarishkasapa. Jesusta mana ni maypi kawashkasapachu.

²⁵Chashna chay runakuna willaptinkunana Jesuska willarkansapa:

—Kankunaka sukaman mana entiendik runakunami kankichi. Tukuy ñawpa yachachikukkunapa killkadunkunata manami kreyishkankichichu.

²⁶Tata Diospa killkadunpi riman salvakuk runa manarapish tukuy layapi kamachikushpa sukaman padesinanta. Kankunaka ¿manachu chayta yachashkankichi?

²⁷Chashna rimashpa Jesuska paykunata yachachirkansapa. Entiendichirkansapa ñawpa Moisespa chaymanta ñawpa yachachikukkunapa killkadunkunapi paypa rimashkanta.

²⁸Chashna yachachiypi chayarkansapa chay runakunapa llaktankunapi. Chaypina Jesuska willarkansapa sakinankunata. ²⁹Mana sakinankunata munashpankuna chay runakunaka willarkansapa:

—Ñami amusayanna. Ama sakiwaysapachu. Kunan tuta kaypi ñukaykunawan kipariy.

Chashna willaptinkuna Jesuska chay runakunapa wasinkunapi yaykurkan. ³⁰Paykunaka konvidarkansapa mikuk. Mesapi churaduta mikunankunapa tiyaridu kashpankuna Jesuska suk panta apishpa Tatan Diosta agradesirkan. Chaymanta chay panta pakishpa chay ishkey runakunataka kararkansapa.

³¹Paykunaka panta chaskishpankuna chayrak riksirkansapa Jesus kananta.

Chashna ora Jesuska ladunkunamanta chinkarkan. ³²Manana Jesusta kawashpana chay runakunaka willanakurkansapa:

—Mash allita yuyaypa. Chay ñanpi Jesus Tata Diospa rimananta entiendichwaykaptinchi sukaman kushikushpa uyarishkanchi.

³³Chashna willanakushpankuna kushikuypuru utkalla Jerusalemman kutirkansapa. Chaypi tarirkansapa tantanakudu Jesuspa chunka suk disipulunkunata. Aypa purikmasinkunatapish chaypi tantanakudukunata tarirkansapa. ³⁴Manara nimata willaptinkunara Jesuspa disipulunkunaka paykunata willarkansapa:

—Deverasmi maestrunchikunaka kawsamushka. Simonka ñami kawashkana.

³⁵Chaypina chay ishkey runakunaka ñanpi tarinakushkankunata willarkansapa:

—Ñukaykunapish ñami kawashkanisapana. Chay ñanpi puriykaptinikuna maestrunchikuna ladunchawashkasapa. Mana riksiptinikuna ñukaykunawan purirkan Tata Diospa rimananta allita entiendichiwashpankuna. Chaymanta wasinikunapi panta pakishpa karawaptinkunara riksishkanisapa Jesus kananta.

Jesus kawsamushkanwasha disipulunkunawan parlarkan.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18;

Jn 20.19-23)

³⁶Chashna chay ishkey runakuna willaykaptinkunallara Jesuska chawpinkunapi rikurirkan. Rimachishpa willarkansapa:

—Amana llakiychinachu.

³⁷Chashna rimachiptinkuna disipulunkunaka sukaman manchakurkansapa aya nishpa. ³⁸Chaypina Jesuska willarkansapa:

—¿Imapatí manchawankichi?
¿Imapatí mana riksiwankichi? ³⁹¡Mash
makinita chakinita kawaychi! ¡Ñukami
kani! Lllankawaychi allita riksiwanayki-
chipa. Aya kaptinika manami
llankawankichimanchu.

⁴⁰Chashna Jesus disipulunkunata
willashpa kawachirkansapa makinta
chakinta. ⁴¹Paykunaka manchakush-
pankuna kushikuyninkunawan manara
allitarachu riksirkansapa Jesus
kananta. Chaypina Jesuska tapurkan-
sapa:

—¿Tiyanchu mikunaykichika?

⁴²Chashna tapuptinkuna kurkansapa
challwa kusaduta. ⁴³Jesus chayta
chaskishpa disipulunkuna kawaptin-
kuna mikurkan. ⁴⁴Chay challwata
mikushkanwasha willarkansapa:

—Manarapish wañushpaynira aypa
kuti yachachishkaykichi Tata Diospa
rimananpi rimashkanshina wañunay-
nita. Ñawpa Moisespa killkadunka
chaymanta ñawpa alli yachachikuk
runakunapa killkadunkunaka Salmo
librupish yachachishunkichi ñuka
wañunaynita. Chaymanta yachachi-
shunkichi wañushkaynimanta kashkan
kawsamunaynita. Chay killkadukunapi
rimashkanshina wañushkaynimanta
kawsamushkanina.

⁴⁵Chashna Jesus willashpankuna
disipulunkunataka ashwanta yachachir-
kansapa Tata Diospa killkadu
rimananta. ⁴⁶Willarkansapa:

—Ñawpa yachachikuk runakunaka
yachachikurkansapa ñuka sielumanta
shamudu salvakuk runa wañunaynita.
Chaymanta yachachikurkansapa
wañushpayni kimsa diya ukun
kawsamunaynita.

⁴⁷Kunanmantapacha ñukata
kasuwashpaykichi kay Jerusalen
llaktamanta tukuy llaktakunaman
ñukapa shutinipi rinaykichi tiyan
yachachikuk. Rillaychi tukuy runaku-
nata yachachik uchankunata wanashpa
ñukata kreyiwashpa kawsanankunapa.
Chashna kreyiwaptinkuna Tata Dioska
tukuy uchankunamanta perdonanka-
sapa. ⁴⁸Kankunaka tukuy rurashkaynita
kawashkankichi tukuy yachachikush-
kaynita uyarishkankichi. Chayrayku
rillaychi tukuy runakunata parlachik.
⁴⁹Tata Dioska ñawpa killkadunpi
rimashka Espiritunta kachamunanta.
Ñuka Tata Diospa Espiritunta kankuna-
man kachamusha allita atipanaykichipa
yachachikuyta. Chayrayku Jerusalen-
llapi kipariychi sielumanta ñuka Tata
Diospa Espiritunta kachamunaynika-
man.

**Disipulunkunata
yachachishkankunawasha
Jesus rirkan Tatan Dioswan
sielupi kawsak.
(Mr 16.19-20)**

⁵⁰Chaymanta Jesuska disipulunkuna-
taka Jerusalen llaktamanta pusharkan-
sapa Betania llaktaman. Chaypina
Jesuska makinta alsashpa Tata Diosta
roygarkan tukuy disipulunkunata
yanapanankunapa. ⁵¹Chashna roygay-
kaptin Tata Dioska Jesusta pusharkan
sielumanta. ⁵²Paykunamanta ashuykaptin
disipulunkunaka sukanan Jesusta
kuyarkansapa. Chaymanta sukanan
kushikushpankuna Jerusalen llaktaman
kutirkansapa. ⁵³Chaypina tukuy diya
*Tata Diospa wasinpi payta sukanan
alabarkansapa.